ΟΙ ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1908 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1921

ΕΝΩΠΙΟΝ

ΤΗΣ Γ΄ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

(Συνεδρίασις 5, 6 καὶ 8 'Απριλίου 1921)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
1921

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἑξαετία ὁλόκληρος παρῆλθεν ἀφ' ἧς ἐποχῆς Κράτος τυραννικόν, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ροῇ τοῦ χρόνου ἐστήριξαν μόνον μεγάλα τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς συμφέροντα, ἔθηκεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ἐξοντωτικὸν διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν πρόγραμμά του. Ὅσα συνέβησαν εἰς βάρος τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀπὸ τοῦ 1914 καὶ ἑξῆς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐπισήμου Τουρκίας οὔτε περιγράφονται, ἀλλὰ καὶ οὔτε δύνανται νὰ περισυλλεγῶσιν ἐν ὅλαις ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν. Εἶναι πολλά, πάμπολλα—πρόκειται περὶ συστηματικῶν καὶ ἀφαντάστων διωκτικῶν μεθόδων, αἵτινες ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν μὲ πρωτάκουστον σκληρότητα καὶ ὠμότητα, μὲ σκοπὸν καὶ τέρμα τὴν καταστροφὴν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἐθεωρεῖτο αὕτη πρόσκομμα εἰς τὰ παντουρκιστικὰ σχέδια τῶν ἀπὸ τοῦ 1908 ἰθυνόντων τὴν Τουρκίαν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐξολοθρευθῇ, ἔπρεπε νὰ σβεσθῇ καὶ αὐτό, εἰ δυνατόν, τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἱστορίας. Καὶ ἡ στιγμὴ ἦτο κατάλληλος. Ὁ παγκόσμιος ἐξολοθρευτικὸς πόλεμος παρεῖχεν ὅλην τὴν εὐκαιρίαν νὰ μὴ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῶν καταστρεφομένων. Αἱ οἰμωγαὶ τῶν σφαζομένων καὶ διωκομένων καὶ μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ ἀνυψούμεναι ἐκαλύπτοντο καὶ ἐξεμηδενίζοντο ἐν μέσῳ τοῦ ἤχου τῶν κροτούντων τηλεβόλων καὶ πρὸ τοῦ φάσματος μιᾶς ἥττης, τὴν ὁποίαν εἰργάζοντο πῶς νὰ ἀνατρέψωσιν ὅσοι θὰ ἦσαν ἄλλοτε εἰς θέσιν νὰ προστρέξωσιν εἰς βοήθειαν ἀδικουμένων πληθυσμῶν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἀπαρατήρητον παρήρχετο τὸ ἔργον τυράννων, ὅμοιον τοῦ ὁποίου ἀμφίβολον ἐὰν ἡ ἱστορία δύναται νὰ παρουσιάσῃ· καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ εἶναι ὁμολογουμένως τρομακτικὰ καὶ ἀποτελοῦσιν εἰκόνα φρίκης, εἰς τὴν θέαν καὶ μόνον τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος ἀνθρωπίνη καρδία. Ὁ πόλεμος ἔληξεν, ἡ ζοφερὰ εἰκὼν τῆς Ἀνατολῆς, μεταβληθείσης εἰς ἀπέραντον Νεκροταφεῖον, προσέπεσέν πως εἰς τὰ ὄμματα ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Κατάκοπος ὅμως οὗτος καὶ θεατὴς ἀλλεπαλλήλων τοῦ πολέμου καταστροφῶν, τὸ ἔργον τῶν ἐκφύσεως τυράννων ἐχαρακτήρισεν ὡς μίαν συνέπειαν τοῦ πολέμου· καὶ ἡ ἰδέα αὕτη ὑπῆρξεν ὁ τάφος τῆς πραγματικότητος καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν Τούρκων πρὸς συνέχισιν τοῦ ἔργου των. Οὕτω ὁ Ἑλληνισμὸς ὁ ἀναλαβὼν τὸν γιγάντειον ἀγῶνα τῆς σωτηρίας τῆς Ἀνατολῆς, ὁ ποτίζων ἔτι διὰ τοῦ αἵματός του τὴν γῆν αὐτῆς, ἵνα ἀναβλαστήσῃ καὶ πάλιν ἐν αὐτῇ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ἐκλήθη ἅπαξ ἔτι νὰ γίνῃ τὸ θῦμα τῶν ἀλληλλοσυγκρουομένων συμφερόντων, συμφερόντων, πρὸ τῶν ὁποίων ὠχριᾷ πᾶν ἰδεῶδες. Καὶ συνεχίζεται τὸ μαρτυρολόγιον αὐτοῦ καὶ πίπτουν αἱ ἀνθοῦσαι ἐπάλξεις του ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔφθασεν εἰσέτι ἐκδικητικῶς τὸ Ἑλ-

ληνικὸν ξῖφος. Τὰ θύματα χιλιάδες χιλιάδων· δὲν ζητοῦν ὅμως τὸν οἶκτον οὐδενός. αἰσθάνονται καὶ μακρόθεν ὅτι ψαύει τὸ πρόσωπόν των μία γλυκεῖα πνοή, πνοὴ ἐλπίδος, τὴν ὁποίαν ἐξαποστέλλουσι τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ τηλεβόλα. Ἀλλ' ἐὰν ὅμως τὰ ἔργα τοιούτων χειρῶν κακούργων δὲν καταβάλλουσι τὸ θάρρος Λαοῦ ἀποφασίσαντος νὰ ζήσῃ, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ φωνὴ τοῦ θάρρους δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἰσχυρῶν, ἐὰν τὸ Ἑλληνικὸν ξῖφος εἶναι τὸ μόνον ἁρμόδιον νὰ ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα καὶ τὴν τιμὴν ὑποδούλων ἀδελφῶν, δὲν ἕπεται καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ καλυφθῇ διὰ τοῦ πέπλου τοῦ σκότους ὅ, τι εἶναι ἀληθὲς αἶσχος διὰ τοὺς νοσταλγοῦντας ἀκόμη ἀκμαίαν καὶ ἰσχυρὰν Τουρκίαν. Ἔπρεπε χάριν τοὐλάχιστον καὶ μόνης τῆς Ἱστορίας νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς ἀληθείας καὶ νὰ μάθῃ ὁ ἐν Εὐρώπῃ κόσμος τί ἀνθρωπόμορφα τέρατα διέπραξαν καὶ διαπράττουν διὰ λογαριασμόν του καὶ εἰς βάρος συμμάχου λαοῦ· ἔπρεπε νὰ λάβωσι τὸν τίτλον τῆς ἐπισημότητος γεγονότα ἀναμφισβήτητα μὲν καθ' ἑαυτά, ὑποτιμώμενα ὅμως ἢ διαστρεβλούμενα. Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἐπισημοποιήσεως, τῆς βεβαιώσεως καὶ διακηρύξεως ἀνέλαβεν ἐν καταλλήλῳ στιγμῇ ἡ Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνοσυνέλευσις, ἁρμοδία νὰ ὑψώσῃ φωνὴν διαμαρτυρίας ὑπὲρ τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν.

ΟΙ ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑι

ΑΠΟ ΤΟΥ 1908 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1921

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ Γ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

('Εκ τῶν ἐστενογραφημένων ἐπισήμων πρακτικῶν)

Λ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ (Πληρεξούσιος 'Αττικῆς καὶ Βοιωτίας) Εὔθετος εἶνε ἡ στιγμὴ ὅπως ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς 'Εθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἐξιστορηθῶσι τὰ βάσανα καὶ τὰ μαρτύρια, ἅτινα ὑπέστησαν οἱ μέχρι τῆς χθὲς ἀνθοῦντες ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ οἱ ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας οἰκοῦντες.

Οὐδεμία ἐπὶ γῆς φυλή, κ. Συνάδελφοι, ὑπέστη καὶ ἐδοκίμασε τὰς καταστροφὰς καὶ τὰ μαρτύρια, ἃ ἡ 'Ελληνική.

Αἱ οἰμωγαὶ αἱ μᾶλλον συγκινητικαί, κατὰ ἐπιφανῆ ἱεράρχην, τοῦ προφήτου 'Ιερεμίου εἰσὶν ἐλάχισται ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὀλολυγμοὺς καὶ τὰ δάκρυα ἅτινα ἔχυσεν ὁ λαὸς οὗτος.

Οἱ 'Ελληνικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Θράκης καὶ τοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ 'Ελλησπόντου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Μικρασίας, οἱ μέχρι τῆς χθὲς ἀνθοῦντες, ἐν τῇ ἐμπορίᾳ καὶ τῷ πλούτῳ, τῷ πολιτισμῷ καὶ τοῖς γράμμασι, ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις, κατεστράφησαν καὶ μετεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας εἰς ἀχνίζοντα ἐρείπια καὶ ἀπέραντα νεκροταφεῖα.

Οὐδόλως προτίθεμαι νὰ κομίσω καινὰ δαιμόνια, ἀλλὰ σκοπὸν ἔχω ἵνα ἐξιστορήσω ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως, ὅσα συνέλεξα στοιχεῖα, ἐλάχιστα προφανῶς ἔναντι τῶν τελεσθέντων κακουργημάτων, κατὰ τῶν ἀτυχῶν 'Ελληνικῶν πληθυσμῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ὠχριῶσιν αἱ τῆς παγκοσμίου κατάρας σφαγαὶ τοῦ Σύλλα καὶ τοῦ 'Αλαρίχου τοῦ Μοροζίνη καὶ τοῦ 'Ελγίνου.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων ἐν τῷ 'Ελληνικῷ Κράτει, λόγῳ τῆς μεγίστης διαφορᾶς τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ 'Αρμένιοι ὑφίσταντο διώξεις, οὐχὶ δὲ ἅπαξ, ἢ δίς, ἔλαβον χώραν σφαγαὶ τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν. 'Απὸ τῆς παλινορθώσεως ὅμως ἐν Τουρκίᾳ τοῦ Συντάγματος, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1908, ἄρχεται ἡ συστηματικὴ καὶ ἐντεταμένη δίωξις τοῦ 'Ελληνισμοῦ.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ 'Οθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀπετέλει κράτος 'Εθνοτήτων, ἀνεχόμενον τὰς λοιπὰς ἐθνότητας ὑπὸ τὴν ἀπολυταρχικὴν κυριαρχίαν τῆς 'Ημισελήνου, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ὅμως τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς ἀναλήψεως τῆς

ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ κομιτάτου, Ἕνωσις—Πρόοδος, ἄρχεται ἡ ἔντονος καὶ συνεχὴς ἐργασία ἐπὶ τῷ τέλει τῆς συστάσεως Ὀθωμανικοῦ κράτους Ἐθνικοῦ, ἑνιαίου καὶ συμπαγοῦς, πολιτικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἀνεξαρτήτου καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τελεῖται συστηματικὸς διωγμὸς πρὸς πλήρη καὶ ὁλοκληρωτικὴν ἐξόντωσιν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μᾶλλον ἀκμάζοντος καὶ προηγμένου καὶ ἀριθμητικῶς κατὰ πολὺ ὑπερτεροῦντος τῶν ἄλλων ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Τούτου ἕνεκα καὶ ἵνα ἀκολουθήσωμεν τὴν μέθοδον, ἣν οἱ περιγράψαντες τοὺς διωγμοὺς ἱστορικοὶ δέχονται, ἀνάγκη νὰ διαιρέσωμεν τοὺς διωγμοὺς εἰς τέσσαρας περιόδους.

Περίοδοι διωγμῶν

Α^ην^ περίοδον, ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως ἐν Τουρκίᾳ τοῦ Συντάγματος (1908) μέχρι τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου, καθ' ἣν οἱ διωγμοὶ ἐτελοῦντο μεμονωμένως, πέντε σήμερον, δέκα αὔριον καὶ οὕτω καθεξῆς διὰ δολοφονιῶν, δημεύσεων περιουσιῶν κλπ.

Β^αν^ περίοδον, ἀπὸ τῆς ἀνακαλήψεως τῆς Ἀδριανουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, καθ' ἣν ηὐξήθησαν αἱ δολοφονίαι καὶ λοιπαὶ καταστροφαὶ τῶν Ἑλλην. πληθυσμῶν, ἐπὶ τῷ προσχήματι ὅτι κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κατάληψιν τῆς Θράκης, οἱ Ἕλληνες συνέπραξαν μετὰ τῶν Βουλγάρων.

Οἱ διωγμοὶ οὗτοι ἐπετάθησαν κατὰ Μάρτιον καὶ ἰδίᾳ κατὰ Μάϊον τοῦ 1914, ὅτε ἔλαβον χώραν οἱ ἀθρόοι διωγμοὶ καὶ αἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπελάσεις ὁλοκλήρων τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῶν παραλίων τῆς Θράκης καὶ Μ. Ἀσίας ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος κατελήφθησαν αἱ νῆσοι Λέσβος καὶ Χῖος. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀνερχόμενοι ὁμογενεῖς, στερηθέντες τῆς περιουσίας αὐτῶν ἀπήχθησαν βίᾳ, γυμνοὶ δὲ καὶ ἀνυπόδητοι ἀπηλάθησαν ἐν οἰκτροτάτῃ καταστάσει πρὸς τὰς ἑλληνικὰς νήσους καὶ παράλια. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἄρχεται σαφῶς καὶ πασιδήλως ἀναφαινόμενον τὸ πρόγραμμα τοῦ Νεοτουρκικοῦ κομιτάτου, τῆς οἰκονομικῆς δηλονότι ἀφ' ἑνὸς ἐξαντλήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀποπομπῆς ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἑλλήνων χριστιανῶν ἐκ τῶν Τουρκικῶν κτήσεων καὶ τέλος τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν ὑπὸ ἐποίκων Ὀθωμανῶν μετακαλουμένων ἐκ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης καὶ τῆς Σερβικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Μακεδονίας.

Γ^ην^ περίοδον, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς συμμετοχῆς τῆς Τουρκίας εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον κατὰ Νοέμβριον 1914, ὅτε ἀναφαίνεται ἡ ἀνοικτίρμων καὶ θηριώδης καταστροφὴ τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν, δι' ἀθρόων σφαγῶν, δηώσεων καὶ πυρπολήσεων ὁλοκλήρων πόλεων καὶ χωρίων καὶ ἐξοντώσεως, διὰ τῆς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀποστολῆς, πολλῶν ἑκατοντάδων χιλι-

άδων ὁμογενῶν, οὕτω δὲ ἡ τρίτη περίοδος ἐξικνεῖται μέχρι τῆς ἀνακωχῆς.

Ἀπὸ τῆς ἀνακωχῆς (11 Νοεμβρίου 1918 ν. ἡμ.) μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1919 ὑπάρχει ἀνάπαυλα ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται ἡ τετάρτη περίοδος.

Δ^ην^ περίοδον, ἀπὸ τοῦ κινήματος τοῦ Κεμὰλ (κατὰ Ἰανουάριον 1919) ὁ διωγμὸς καθίσταται μᾶλλον θηριώδης καὶ μᾶλλον ἐξοντωτικός. Οἱ Ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ καὶ οἱ Ἀρμενικοὶ τοιοῦτοι δὲν φονεύονται πλέον διὰ μαχαιρῶν καὶ ὅπλων, ἀλλὰ θνήσκουσι κατόπιν φρικαδῶν μαρτυρίων καὶ βασάνων πρωτοφανῶν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἱστορίᾳ. Καρδίαι τίγρεων ἤθελον συγκινηθῇ πρὸ τῶν φρικωδῶν καὶ ἀκατανομάστων μαρτυρίων εἰς ἃ ὑπεβάλλοντο οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδία ἄνευ διακρίσεως φύλλου καὶ ἡλικίας.

Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς δημιουργίας κράτους Ἐθνικοῦ καὶ Θράκης καὶ Μικρασίας καθαρῶς Μουσουλμανικῆς, οἱ Ὀθωμανοὶ ἐλεηλάτησαν, ἐδῄωσαν, ἐπυρπόλησαν ὁλοκλήρους χώρας, πόλεις καὶ χωρία, ἐβασάνισαν, ἠκρωτηρίασαν, ἔσφαξαν, ἐφόνευσαν, ἔκαυσαν καὶ ἔθαψαν ζῶντας, ἄνδρας, γυναῖκας παιδία καὶ γέροντας καὶ μετέβαλλον εἰς παμμέγιστα νεκροταφεῖα μέχρι χθὲς ἀνθούσας καὶ ἐκπολιτιζούσας τὴν Ἀνατολὴν Ἑλληνικὰς Χριστιανικὰς κοινότητας.

Πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἐποιήσαντο χρῆσιν τῶν φοβερωτέρων καὶ σατανικωτέρων σχεδίων.

Α' Κατάργησις προνομιακοῦ καθεστῶτος

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προνομιακοῦ καθεστῶτος, ὡς ἐκυρώθη διὰ τῆς ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου 1891 Βεζυρικῆς ἐγκυκλίου, ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Ἑλλήνων ἐκανονίζετο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων, μόνων ἁρμοδίων νὰ ρυθμίζωσι τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὰ τῶν διπλωμάτων τῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν. Διὰ Νόμου ἐφαρμοσθέντος τὸν Ἰούλιον τοῦ 1915 κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως τὰ προνόμια ταῦτα, καὶ πάντα τὰ ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων καὶ ὑπήχθησαν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐξομοιωθέντα πρὸς τὰ Ὀθωμανικά, ἐπιβληθείσης τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ὡς κυρίας γλώσσης πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων.

Αἱ διαθῆκαι, οἱ γάμοι, τὰ συμβόλαια κλπ, ἅτινα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προνομιακοῦ καθεστῶτος, ἐδικάζοντο ὑπὸ Συμβουλίων τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων ὑπήχθησαν εἰς τὸν Σεϊχουλισλάμην.

Τὸ προνόμιον τῶν ἱερέων καὶ ἐπισκόπων, διὰ τὴν φυλάκισιν

κλπ. κατηργήθη, πλείστων ἐπισκόπων καὶ ἱερέων καὶ ἡγουμένων Μονῶν φυλακισθέντων εἰς κοινὰς φυλακὰς καὶ ἄνευ τῆς ἀναμίξεως τοῦ Πατριαρχείου, ἢ τῶν Μητροπόλεων.

Ἀπηγορεύθη ἡ ἐπέμβασις τοῦ Πατριαρχείου ὑπὲρ τῶν βίᾳ ἐξισλαμιζομένων χριστιανῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1915 ἐγγράφου τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ὑπουργείου, οὕτω δὲ ὁ βίᾳ ἐξισλαμισμὸς τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν ἤρχισεν ἀκωλύτως τελούμενος.

Κατηργήθησαν αἱ κοινότητες, τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως προβαινούσης εἰς τὸν διορισμὸν τῶν δημογερόντων, καὶ ἐδημεύθησαν αἱ περιουσίαι τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων, μονῶν καὶ ἐθνικῶν ἱδρυμάτων διὰ τῆς ἀπὸ 14 Αὐγούστου 1916 ἐγγράφου τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ὑπουργείου (Ἔκθεσις ἐν Κων)πόλει Β. πρεσβείας, ἀριθ. 1188), οὕτω δὲ ἐστερήθησαν τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν Μοναί, Πατριαρχεῖα, Μητροπόλεις, κοινότητες, ἐκκλησίαι, σχολεῖα καὶ λοιπὰ ἐθνικὰ ἱδρύματα.

Β΄. Στρατολογία τῶν Χριστιανῶν

Ἀλλὰ τὸ φρικωδέστερον καὶ μᾶλλον δολοφόνον ὅπλον, οὗτινος ἐποιήσαντο χρῆσιν πρὸς ἐξόντωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἦτο τὸ τῆς στρατολογίας τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων.

Ἐπὶ τοῦ Χαμιτικοῦ καθεστῶτος οἱ χριστιανοὶ ἐξηγοῦντο τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως ἀντὶ ἀντισηκώματος· ἅμα ὅμως τῇ ἐγκαταστάσει τοῦ Συντάγματος ὑπεχρεώθησαν εἰς στράτευσιν πάντες οἱ Ἕλληνες μέχρι τοῦ 31 ἔτους τῆς ἡλικίας ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου δὲ τοῦ 1914, ἐθεωρήθησαν στρατεύσιμοι μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 48 ἐτῶν, ἐξαιρουμένων τῶν καταβαλλόντων 45 λίρας ὀθωμανικάς—καὶ μετά τινα χρόνον κατηργήθη καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἐπὶ ἀντισηκώματι ἀπαλλαγῆς, οὕτω δὲ πάντες ἐστρατεύοντο, τῶν μὴ προσερχομένων οὐ μόνον ὑπομενόντων βαρυτάτας ποινὰς καὶ δημεύσεις τῶν περιουσιῶν, ἀλλὰ καὶ θεωμένων τὰς οἰκογενείας αὐτῶν ἐκτοπιζομένας καὶ πασχούσας τὰ πάνδεινα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐπιπροσθέτως καὶ πρὸς πλήρη ἐξόντωσιν τῶν στρατευομένων ἱδρύθησαν τὰ καλούμενα ἐργατικὰ τάγματα, ἀληθῆ βασανιστήρια καὶ τάφοι ἑκατοντάδων χιλιάδων ἑλλήνων χριστιανῶν.

§ Τρανὸν μαρτύριον τούτων παρέχουσιν αἱ ἑξῆς ἐπίσημοι ἐκθέσεις :

Ἔκθεσις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς Πρεσβείας ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1915 ὑπ' ἀριθ. 4099—Ἀριθ. Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 7981) : «Φρικώδης ἡ κατάστασις τῶν χριστιανῶν στρα-
» τιωτῶν, κινδυνεύουσι νὰ ἀποθάνωσιν ἐκ πείνης, καθ' ὅσον τοῖς
» δίδεται ἐλαχίστη τροφή. Δι' ἔλλειψιν δῆθεν ἐμπιστοσύνης πρὸς
» τοὺς χριστιανοὺς διετάχθη ὁ σχηματισμὸς τῶν ἐργατικῶν ταγ-
» μάτων πρὸς κατασκευὴν ὁδῶν κλπ.—Εἰς τοὺς ἐν Τυρολόη 3000
» χριστιανοὺς στρατιώτας δίδεται ἡμίσεια γαλέτα ἡμερησίως.

» Οἱ ἐκ Μαλγάρων ὁμογενεῖς στρατῶται ἐργαζόμενοι εἰς λατομεῖον διετηρήθησαν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας μόνον μὲ χόρτα.—Πολ-
» λάκις χρησιμοποιοῦνται δι' ἰδιωτικὰς ἐργασίας ὑπὸ τῶν Τούρ-
» κων».

Ἔκθεσις τοῦ ἐν Ἰκονίῳ Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 7 Μαρτίου 1917 (Ἀρθ. Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 7027):

«Ὁ Νόμος περὶ ἱδρύσεως ἐργατικῶν ταγμάτων, ἀποκλειστικῶς
» ἐκ χριστιανῶν, καταστρέφει καὶ ἐξοντώνει βαθμιαίως μέν, ἀλλ'
» ἀσφαλῶς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνας. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι, στρατο-
» λογούμενοι καὶ κατατασσόμενοι εἰς τὰ ἐν λόγῳ ἐργατικὰ τάγματα,
» στέλλονται εἰς διαφόρους διευθύνσεις τοῦ Ἐσωτερικοῦ τῆς Αὐ-
» τοκρατορίας, ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τοῦ Εὐξείνου
» εἰς τὰ πέρατα τῆς Βαγδάτης, τοῦ Καυκάσου, τῆς Μεσοποτα-
» μίαςκαὶ τῆς Αἰγύπτου, ἄλλοι μὲν πρὸς κατασκευὴν στρατιωτικῶν
» ὁδῶν, ἄλλοι πρὸς διάτρησιν σηράγγων διὰ τὸν σιδηρόδρομον
» Βαγδάτης, ἄλλοι πρὸς καλλιέργειαν ἀγρῶν κλπ.».

» Οὐδόλως μισθοδοτούμενοι, κακῶς τρεφόμενοι καὶ ἐνδυό-
» μενοι, ἐκτιθέμενοι εἰς τὰς καιρικὰς μεταβολάς, εἰς τὸν φλογερὸν
» ἥλιον τῆς Βαγδάτης καὶ τὸ ἀφόρητον ψῦχος τοῦ Καυκάσου,
» προσβαλλόμενοι ὑπὸ ἀσθενειῶν, πυρετῶν, ἐξανθηματικοῦ τύφου,
» χολέρας, ἀποθνήσκουσι κατὰ χιλιάδας».

» Καὶ μέχρι μέν τινος ἀπηλλάσσοντο τῆς στρατολογίας οἱ
» δυνάμενοι νὰ πληρώνωσι τὸ ἀντισήκωμα καὶ οὕτως ἐσώθησαν ἐκ
» τῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ βεβαίου θανάτου οἱ σχετικῶς εὔποροι,
» ἀλλ' ἀπὸ πέντε μηνῶν ὑπεχρεώθησαν καὶ οὗτοι νὰ ὑπηρετήσωσιν
» εἰς τὰ ἐργατικὰ ταῦτα τάγματα».

»Ἐπισκεπτόμενος τὰ Νοσοκομεῖα τῆς πόλεως Ἰκονίου
» ἔβλεπον τοὺς δυστυχεῖς αὐτοὺς ἐξηπλωμένους εἰς τὰς κλίνας
» των ἢ εἰς τὸ δάπεδον ζῶντας σκελετούς, ἀναμένοντας μετ'
» ἀγωνίας τὸν θάνατον ὡς σωτῆρα, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῶν δεινῶν—οἱ
» δυνάμενοι ἐξ αὐτῶν νὰ σταθῶσιν εἰς τοὺς πόδας των περιέρχονται
» τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἐπαιτοῦντες τεμάχιον ἄρτου.--Διὰ νὰ δώσω-
» δὲ πιστὴν εἰκόνα τῆς οἰκτρᾶς ταύτης καταστάσεως ἀρκοῦμαι νὰ
» εἴπω, ὅτι τὸ νεκροταφεῖον τῆς πόλεως Ἰκονίου, ὡς ἐκ τῆς μεγά-
» λης θνησιμότητος τῶν εἰς τὰ ἐργατικὰ τάγματα ἐργαζομένων
» ὁμογενῶν, ὑπερεπληρώθη τάφων, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων θά-
» πτεται οὐχὶ εἷς ὡς συνήθως ἀλλὰ πλείονες, οἵτινες ρίπτονται ὡς
» κύνες».

Γ' Ἐξόντωσις τῶν Οἰκογενειῶν

Κατὰ τὴν 21 Ὀκτωβρίου τοῦ 1915 ὑπὸ τοῦ Στρατολογικοῦ Γραφείου Κωνσταντινουπόλεως ἐξεδόθη ἀπόφασις, δι' ἧς οὐ μόνον βαρύταται ἐπιβάλλονται ποιναὶ κατὰ τῶν φυγοστράτων καὶ τῶν ἀνυποτάκτων, ἀλλὰ καὶ ἀποστέλλονται πρὸς ἐξόντωσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀπελαθέντων, ἢ ἀπουσιαζόντων, οὕτω δὲ

ἐνῷ ἀπηλαύνοντο οἱ χριστιανοὶ ἕλληνες, εἶτα κατεστρέφοντο καὶ αἱ οἰκογένειαί των, χαρακτηριζομένων τῶν βίᾳ ἀπελαθέντων ὡς ἀνυποτάκτων.

Ὑπὸ τὸ πρόσχημα δὲ ἐρεύνης πρὸς ἀνεύρεσιν δῆθεν ἀνυποτάκτων, αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ προέβαινον εἰς φρικώδεις βιαιοπραγίας. Οὕτω κατὰ ἔκθεσιν τοῦ ἐν Κυδωνίαις ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος (ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου 1914, ἀριθ. 672, Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 47298). :

«Περὶ τὴν 5ην πρωινὴν ὥραν, στρατιωτικὰ σώματα, περιέ-» ζωσαν στενῶς τὰς Κυδωνίας καὶ φρουροὶ φέροντες ἐφ' ὅπλου » λόγχην ἐπολιόρκησαν τὰς Ἑλληνικὰς οἰκίας καὶ τὸ Προξενεῖον » ἐμποδίζοντες τὴν κυκλοφορίαν. Ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς » ἐκάλει διὰ προκηρύξεως τοὺς φυγοστράτους νὰ παρουσιασθῶσιν » Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἤρξατο ἡ κατ' οἶκον ἔρευνα ὑπὸ ἀξιωματικῶν » οἵτινες οὐδ' αὐτῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἐφείσθησαν. Συνέλαβον » περὶ τοὺς 200 ὁμογενεῖς, χωροφύλακες δὲ ἐπειράθησαν νὰ βιά-» σωσι γυναῖκας.

» Ἐν Μοσχονησίοις ἐκκλησίαι ἐσυλήθησαν, ἄνδρες καὶ γυ-» ναῖκες ἐδάρησαν καὶ ἐβασανίσθησαν, Κόπανός ὀνόματι ἐρρίφθη » ἐντὸς λάκκου καὶ ἐτρυπᾶτο διὰ βελόνης, ὁ Ἐπίσκοπος Φώτιος » οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πρόκριτοι συνελήφθησαν, ἐδάρησαν καὶ ἐφυλα-» κίσθησαν ἐντὸς μύλου».

Κατὰ ἔκθεσιν ἐξ Ἀμισσοῦ ἀπὸ 19 Μαΐου 1916 : «Οἱ παραδι-» δόμενοι ἐκ τῶν φυγοστράτων κατὰ ἑκατοντάδας ἐρρίφθησαν » εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἀφέθησαν ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ μῆνα ἄνευ ἄρτου».

Κατὰ Ἔκθεσιν ἐπίσημον ἐκ Κερασοῦντος ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1917 : «Ἐξ ἀφορμῆς 300 φυγοστράτων ἐξεκενώθησαν καὶ ἐπυρ-» πολήθησαν 88 Ἑλληνικὰ χωρία ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1916 » μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1917.—Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων » τούτων, ἀνερχόμενοι εἰς 30.000 περίπου κατὰ τὸ πλεῖστον γυ-» ναῖκες, παιδία καὶ γέροντες, μετεφέρθησαν βίᾳ εἰς τὸν Νομὸν » Ἀγκύρας, ἐν μέσῳ δριμυτάτου χειμῶνος, ἐν ἐποχῇ ἐπιδημιῶν, » καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ αὐτοῖς νὰ παραλάβωσιν οὐδὲ τὰ ἐνδύ-» ματά των—Ἐκ τούτων τὸ ἕν τέταρτον ἀπέθανε καθ' ὁδὸν ἕνεκα » τῶν κακουχιῶν , τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους».

Δ'. Ἐπιτάξεις καὶ φορολογίαι

Ἐπὶ τῷ τέλει τῆς πλήρους ἐξοντώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἐνήργουν ἐμπορικὸν ἀποκλεισμὸν καὶ ἐπιτάξεις καὶ δημεύσεις κινητῶν καὶ ἀκινήτων πραγμάτων, οἷον ἐπίπλων, ζώων κλπ., καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἔσυρον εἰς τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν πενίαν εὐπορωτάτους Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς.

Ἐπίσημος Ἔκθεσις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1915 (ἀριθ. Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 39904) λέγει : » Αἱ » ἐπιτάξεις ἐλάμβανον χώραν ὑπὸ τύπον δημεύσεως τῶν ἑλ-

» ληνικῶν περιουσιῶν καὶ διαρπαγῆς αὐτῶν, τὸ δὲ μέτρον τῶν
» ἐπιτάξεων βαθμηδὸν ἐγενικεύθη οὕτως ὥστε καὶ ἁπλοῖ στρα-
» τιῶται, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀδείας, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρ-
» χωνται εἰς τὰς οἰκίας καὶ δι' ἀπειλῶν νὰ παραλαμβάνωσι τὰ ἐνα-
ποθηκευθέντα ἐν αὐταῖς χόρτα, ὄσπρια κλπ. καὶ νὰ κλέπτωσι πᾶν
ὅ,τι εὕρισκον πρὸ αὐτῶν».

Τὰς ἐπιτάξεις συνεπλήρουν αἱ διαρκεῖς βαρεῖαι φορολογίαι ὑπὸ τὸ πρόσχημα βοηθείας ὁτὲ μὲν τοῦ Κομιτάτου, ὁτὲ τῶν προσφύγων, ὁτὲ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, καὶ ἄλλοτε ἕνεκα ἀνάγκης ἐνδυμάτων τῶν στρατιωτῶν κλπ., διενήργουν δὲ ταύτας διὰ τῆς βίας καὶ τῶν ἀπειλῶν καὶ ἐπέβαλλον αὐτὰς εἰς τε τὰ ἄτομα καὶ τὰς οἰκογενείας καὶ τὰς πόλεις.

Ἔκθεσις ὑποπροξενείου Προύσης ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1915 (ὑπ. ἀριθ. 84 ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. ἀρ. 33961 λέγει :

»Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Κυδωνιῶν καὶ
» Μοσχονησίων οἵτινες διὰ δαρμῶν καὶ φυλακίσεων ἐξηναγ-
» κάσθησαν νὰ καταβάλωσι 2500 λίρας ὑπὲρ τῶν ἐνδυμάτων τοῦ
» Τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ 2000 λίρας ὑπὲρ ἀνοικοδομήσεως
» στρατώνων, νὰ πληρώσωσι φόρον κλπ.»

Τέλος παρημπόδιζον τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν συγκομιδὴν νὰ ἐξέρχωνται τῶν πόλεων, εἰς τρόπον ὥστε οὗτοι ἠδυνάτουν νὰ συλλέξωσι τὰ προϊόντα αὐτῶν, πάντα δὲ ἀποπειρώμενον νὰ ἐξέλθῃ ἔδερον, ἐλήστευον, ἐπλήγωνον ἢ ἐφόνευον, τέλος δὲ ἐπέβαλον καὶ τὴν σεισάχθειαν.

Ἐπίσημος ἔκθεσις ἐκ Κερασοῦντος τοῦ 1917 διαβιβασθεῖσα διὰ τῆς ἐν Κων)πόλει πρεσβείας ἀρ. ἀρ. 4901 λέγει :

»Τὸ κομιτᾶτον διέταξεν, ἐπὶ ποινῇ ἀγχόνης, τοὺς Τούρκους
» οὐ μόνον νὰ μὴ πληρώσωσι τι πρὸς τοὺς χριστιανοὺς δανειστὰς
των, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ δώσωσι τὴν νενομισμένην μορτὴν εἰς τοὺς
» Χριστιανοὺς ἰδιοκτήτας τῶν ἀγροτικῶν ἰδιοκτησιῶν».

Διὰ τῶν μεθόδων τούτων ἐξώντωσαν οἰκονομικῶς τοὺς ἐναπολειφθέντας ἐκ τῆς μαχαίρας Ἕλληνας χριστιανούς.

Ε'. Ἐξισλαμίσεις

Ὁ ἐξισλαμισμὸς τῶν χριστινῶν ἐτέθη ἐν πλήρει ἐφαρμογῇ διὰ τῆς ἱδρύσεως ὀρφανοτροφείων ὡς λ. χ. τοῦ Πανόρμου κλπ. εἰς ἃ παρεδίδοντο Ἑλληνόπαιδες, ἀπορφανισθέντα τέκνα διὰ τῆς σφαγῆς τῶν γονέων των καὶ ἄλλα ἀποσπασθέντα βία τῶν ἀγκαλῶν τῆς μητρός των καὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς καὶ τῆς πείνης ἐξηναγκάζοντο εἰς ἐξισλάμισιν.

Ἐπίσημος ἔκθεσις τῆς πρεσβείας τῆς Κων)πόλεως ἀπὸ 16 Ἀπριλίου 1915 (ὑπ. ἀρ. 8760) λέγει :

»Ἐντολῇ τῶν Κυβερνητικῶν ἀρχῶν ἀνὰ 5 καὶ 10 οἰκογένειαι
» ἀποστέλλονται εἰς τὰ Τουρκικὰ Χωρία μετ' αὐστηρᾶς διαταγῆς
» πρὸς τοὺς κατὰ τόπους Μουχτάρηδες, ὅπως ἐπ' οὐδενὶ ἐπιτρέ-

» ψωσιν εἰς τοὺς πρόσφυγας ἵνα ἐξέλθωσι τῶν χωρίων εἰς ἃ απο-
» στέλλονται. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα; Ἢ θὰ ἀποθάνωσι τῆς πείνης; ἢ
» θὰ ἐξισλαμισθῶσιν»

ΣΤ'. Κακουργήματα

Καὶ ἤδη ἔρχομαι εἰς τὴν ἑτέραν ὄψιν, τὴν εἰδεχθεστέραν, τῶν κακουργημάτων καὶ δολοφονιῶν, αἵτινες διεπράττοντο, εἴτε μονομερῶς, εἴτε καθ' ὁμάδας κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ τούτου, ἐὰν ἤθελον ἀναγνώσῃ τὰς δημοσιευθείσας ἐπισήμους ἐκθέσεις ἀναφερούσας ὀνομαστὶ τοὺς δολοφονηθέντας εἴτε κατ' ἄτομα εἴτε καθ' ὁμάδας 5, 10, 20, καὶ 100 καὶ 200, ἔπρεπε νὰ ἀπασχολήσω ὑμᾶς τοὐλάχιστον ἐπὶ μῆνα.

Ὁμοίως ἐὰν ἤθελον ἀναφέρει, τοὺς δαρμοὺς καὶ τὰς μέχρις ἐξοντώσεως φυλακίσεις τῶν Ἑλλήνων, αἵτινες κατὰ μυριάδας ἐτελοῦντο καθ' ἑκάστην, ἐπίσης δὲ καὶ τὰς ἀτιμώσεις τῶν γυναικῶν καὶ νεανίδων, ἠδυνάμην νὰ ὁμιλῶ ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους.

Ἐπίσημος ἔκθεσις τοῦ ἐν Κυδωνίοις ὑποπροξένου ἀπὸ 16 Σεπτεμβρίου 1915 Ἀρχ. Ὑπουρ. ἀρ. 10831) λέγει :

» Χωροφύλαξ τις ἀπήγαγε τὴν κόρην Δέσποιναν Στεφανῆ ἐκ τοῦ Χωρίου Γκιουμέτσι καὶ ἐπ' αὐτῆς ἠσέλγησε πρῶτον ὁ ἐκεῖ ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Νουράν—βέης καὶ εἶτα διαδοχικῶς οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ ὑπάλληλοι.

» Στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἐγκαθιδρυόμενοι
» εἰς τὰς διαρπαγείας ἑλληνικὰς οἰκίας μετατρέπουσιν αὐτὰς
» εἰς κέντρα ἀκολασίας καὶ βδελυρότητος. εἰς τὰ καταφύγια
» ταῦτα ὁδηγούμεναι βίᾳ ἑλληνίδες παρθένοι διακορεύονται καὶ περὶ τὰς 200 εἶνε εἴδη ἔγκυοι».

Ἐν ἑτέρᾳ ἐκθέσει ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1915 ἐξιστορουμένης τῆς συλλήψεως τῶν συζύγων τῶν φυγοστράτων καὶ τῶν δαρμῶν οὓς ὑπέστησαν αὗται προστίθεται.» Πᾶσαι αἱ φυλακισθεῖσαι
» νύκτωρ ἠτιμάσθησαν, ἐπὶ πλέον δὲ οἱ χωροφύλακες ἠσέλγησαν ἐπὶ συλληφθέντος φυγοστράτου.

Ἐν ἑτέρᾳ ἐκθέσει τῆς ἐν Κων)πόλει πρεσβείας ἀπὸ 10 Ἰουνίου 1915 ἀρχ. ὑπ. ἀριθ. 8670, ἀναφέρεται :

»Γυναῖκες καὶ κοράσια ἐκτοπισθέντων Ἑλλήνων, περι-
» φέρονται ἐν τοῖς καφενείοις ἐξαναγκαζόμεναι βίᾳ ὑπὸ τῶν Τούρ-
» κων εἰς χοροὺς ἀσέμνους, μέχρι βαθμοῦ ὥστε νὰ μὴ δύναμαι
» νὰ τοὺς περιγράψω».

Ζ' Αἱ ἀπελάσεις

Τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐξοντωτικὸν ἔργον τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων ἐξετελεῖτο διὰ τῶν ἀθρόων ἀπελάσεων· οὕτως ἐπίσημος ἔκθεσις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1915 (ἀρ. ἀρ. ὑπουρ. Ἐξωτ. 7744) ἀναφέρει :

»Ἐκ τῶν ἐκ Μαδύτου προσφύγων ἀνερχομένων περίπου εἰς
» 1730, ἀποθνήσκουσι καθ' ἡμέραν 2—3 ἐκ πείνης· εἰς τὸν πρῶτον
» σιδηροδρομικὸν σταθμὸν μετὰ τὸν Πάνορμον εὑρίσκονται ἀπὸ
» τῆς 23 Ἰουνίου, 7 χιλιάδες πρόσφυγες στερούμενοι τῶν πάντων,
» 30 δὲ ἕως 40 ἐξ αὐτῶν ἀποθνήσκουσι καθ' ἑκάστην ἐκ πείνης
» καὶ δίψης, διότι οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτοῖς νὰ προ-
» μηθεύωνται ἄρτον καὶ ὕδωρ».

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τῆς ἐξοντώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ διὰ τῶν ἀθρόων ἐκτοπίσεων ἐγένετο δι' ἀποφάσεως τοῦ Κομιτάτου καὶ ἔλαβε χώραν ἀπὸ τοῦ 1915, ἤρξατο δὲ ἀπὸ τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἐπεξετάθη καθ' ὅλα τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τῆς Προποντίδος καὶ τὴν Μικρασίαν.

Κατὰ ἐπίσημον ἔκθεσιν ἐκ Κων)πόλεως ἀπὸ Ἰουνίου 1915)

»Σπαράσσεται ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἀπέναντι τῶν ἐκτιλυχθει-
» σῶν τραγῳδιῶν κατὰ τὰς γενομένας μετατοπίσεις—Οἱ μετα
» τοπιζόμενοι, ἐκδιωκόμενοι ἐκ τῶν χωρίων των δὲν εἶχον δι-
» καίωμα νὰ παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα·
» γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδυτοι, ἄνευ τροφῆς καὶ ὕδατος, δερόμενοι
» καὶ ὑβριζόμενοι ὑπὸ τῶν ὁδηγούντων αὐτούς, ὡδηγοῦντο ὅσοι
» δὲν ἐφονεύοντο εἰς τὰ ὄρη ὑπὸ τῶν δημίων των».

»Οἱ πλεῖστοι ὅμως τούτων ἀπέθνησκον κατὰ τὴν πορείαν
» ἐκ τῶν βασάνων, ἡμιθανεῖς ἐγκατελείποντο ἐν τῇ ὁδῷ, γυναῖκες
» ἐπίτοκοι ἐγκατέλειπον τὰ νεογνά των καὶ ἠκολούθουν ὅπως
» ἠδύναντο, διότι οἱ βραδύνοντες κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐδέροντο
» ὑπὸ τῶν συνοδευόντων αὐτοὺς χωροφυλάκων. Τὸ τέρμα τοῦ
» ταξειδίου τῶν δυστυχῶν τούτων δὲν ἐπέφερε καὶ τὴν λῆξιν
» τῶν δεινῶν των, διότι οἱ βάρβαροι κάτοικοι τῶν τουρκικῶν
» χωρίων παρελάμβανον αὐτοὺς ὅπως καταφέρωσι τὸ τελικὸν
» πλῆγμα».

»Αἱ μετατοπίσεις τῆς περιφερείας τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς πόλεως
» τῶν Κυδωνιῶν ἐκτελεσθεῖσαι περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1916
» καὶ κατὰ τὸ 1917, ἔλαβον τὴν σκληροτέραν καὶ ἀπανθρωπο-
» τέραν μορφήν. Πλὴν ἄλλων ἐτέθησαν εἰς χρῆσιν καὶ αὐται αἱ
» πυρπολήσεις των ἐκκενουμένων χωρίων, ἵνα μὴ ὑπολειφθῇ οὐδὲν
» ἴχνος τῆς ὑπάρξεώς των, ἀλλοιωθῇ δὲ ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτὴρ
» τῶν ἑλληνικωτάτων τούτων χωρῶν».

Αἱ κατὰ περιφερείας λαβοῦσαι χώραν ἐκτοπίσεις κατὰ ἐπισήμους ἐκθέσεις εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

Δαρδανέλλια — Καλλίπολις — Προποντὶς
Σαράντα Ἐκκλησίαι

Ἐξ Ἐκθέσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας ἀπὸ 26 Ἰουνίου 1915 (ἀριθ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 7981), βλέπομεν ὅτι :
« Πρῶται ἐκκενώσεις εἰσὶν αἱ τῶν Δαρδανελλίων καὶ τῆς Καλλι-
» πόλεως (κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον τοῦ 1915), μόνον ἐκ τῶν
» Δαρδανελλίων ἐξετοπίσθησαν 3,300 ἄτομα».

«Τὴν ἐκκένωσιν τῶν Δαρδανελλίων ἐπηκολούθησεν ἡ τῆς
» Καλλιπόλεως, Μαθύτου, Κριθιᾶς καὶ τῶν λοιπῶν χωρίων τῆς
» Καλλιπόλεως, ὧν ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς ἐξηναγκάσθη νὰ
» ἐπιβῇ ἀτμοπλοίων μὴ ἐπιτραπέντος νὰ παραλάβῃ τι μεθ' ἑαυτοῦ.
» Τὰ ἐν τοῖς καταστήμασι τῶν χριστιανῶν ἐμπορεύματα διηρπά-
» γησαν, καὶ ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν. Ὁ ἐκτοπισθεὶς πλη-
» θυσμὸς διασπαρεὶς εἰς διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας Βαλού-
» κεσερ διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς πείνης, πλὴν
» τοῦ ὅτι ὁ συνοικισμὸς τῶν γυναικῶν ἐν μέσῳ τῶν Τούρκων
» συνεπάγεται βιασμούς, ἐξισλαμίσμεις κλπ.».

«Τὴν 15 Ἀπριλίου ἅπας ὁ πληθυσμὸς τῶν χωρίων Ἀμυγδαγιὰ
» καὶ Μαΐστρος τῆς ἐπαρχίας Αἴνου ἐξετοπίσθη, ἐνῷ οἱ Ὀθω-
» μανοὶ τῶν πέριξ χωρίων ἐλεηλάτησαν τὰς περιουσίας των, τὰς
» ἐκκλησίας καὶ τὰς μονάς».

Τὴν 1—5 Μαρτίου ἐξετοπίσθησαν οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων
» Βαθυρρύακος (Βουγιούκδερὲ) Κεφαλίκιοῖ, Κυρτσόι καὶ
» Γενῆ Μαχαλᾶ καὶ πρὸ τούτων οἱ τοῦ Φαναρακίου, τῶν Καβα-
» κίων τοῦ Δομούσδερε, Μπαζέκιοῖ καὶ Ἀβάσκιοῖ, χωρίων τῆς
» ἐπαρχίας Δέρκων (ἔξωθι τῆς Κωνσταντινουπόλεως). «Τὴν
» 1ην Ἰουνίου οἱ κάτοικοι τοῦ Πύργου ἐκ 3000, καὶ τὴν 4 Ἰουνίου
» τῆς Κουτάλης νήσου τῆς Προποντίδος ἐκ 1800 κατοίκων, μετετο-
» πίσθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς».

«Ὁμοίως οἱ κάτοικοι τῆς Καλολίμνου (νήσου τῆς Προπον-
» τίδος) εἰς 1440 ἀνερχόμενοι, τὴν 15 Ἰουνίου οἱ κάτοικοι τῆς
» Προκοννήσου (Μαρμαρᾶ) καὶ τοῦ Οὐκτσοῦ— Κιόλ. καὶ τὴν 25
» τῶν χωρίων Πέραμος, Σιγή, Τρίγλια, Ἑλιγμοὶ καὶ Περίστασις».

Ἐξ Ἐκθέσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας, ὑπ' ἀριθ. 5171 ἀπὸ 8 Σεπτεμβρίου 1915 (ἀριθ. Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 10938): Ἐξεκενώθησαν ἅπασαι αἱ κωμοπόλεις τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ἤτοι :

Σκεπαστὸς ἐκ 3,000 κατοίκων.
Σοφίδες 4,000 κατοίκων.
Σαμάκοβον ἐκ 5,000 κατοίκων.
Τουρλιὰ καὶ Ἅγιος Στέφανος ἐκ 3,150 κατοίκων.
Σκοπὸς ἐξ 6,000 ψυχῶν.

Ἐν συνόλῳ κατεστράφησαν ἕνδεκα πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς
» περιφερείας Καλλιπόλεως, φέρουσαι ἑλληνικὸν πληθυσμὸν 24,636
» κατοίκων.—Ἑπτὰ κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας Προύσης, ἔχουσαι
» πληθυσμὸν 14,632 κατοίκων.—Ὀκτὼ κωμοπόλεις τοῦ Βο-
» σπόρου ἐκ 5,500 ἑλλήνων.—Τρεῖς κωμοπόλεις Μυριοφύτου ἐκ 2,210 κατοίκων. — Ἡ πόλις τῶν Δαρδανελλίων ἐκ 3,300, ἡ πόλις Κεμελὶκ καὶ 13 πόλεις καὶ κωμοπόλεις τῆς Προποντίδος, ἔχουσαι πληθυσμὸν 23,400 ἑλλήνων. Ἐν ὅλῳ 73, 679 κάτοικοι τῆς περιφερείας ταύτης.

Τραπεζοῦς

Ἐπίσημος Ἔκθεσις διαβιβασθεῖσα διὰ τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἑλλην. Πρεσβείας ἀπὸ 30 Αὐγούστου 1916 (ἀριθ. Ἀρχ. Ὑπουργ. Ἐξωτ. 9067), λέγει :

»Τὴν 15 Ἀπριλίου, οἱ κάτοικοι Ἕλληνες τῶν 16 χωρίων τῆς » περιφερείας Βαζελῶνος καὶ Τραπεζοῦντος, ἀνερχόμενοι εἰς 6,000 » διαταχθέντες ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, ἵνα ἐκτοπισθῶσιν εἰς » τὸ Ἐσωτερικὸν τῆς Ἀντατολῆς καὶ ὅπως μὴ σφαγῶσι καθ' ὁδὸν » ὡς οἱ Ἀρμένιοι, ἐγκατέλιπον τὰς οἰκίας των καὶ κατέφυγον εἰς » τὰ δάση κλπ. οἱ πλεῖστοι εὗρον τὸν θάνατον, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ » νεάνιδες πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀτιμώσεως ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποτα» μὸν καὶ ἐπνίγησαν».

»Ἀπὸ τῆς 5 ὅμως Ἀπριλίου μέχρι τῆς 15 Ἰουλίου ἡ Τουρκικὴ » θηριωδία ἐξέσπασεν ἐν ὅλῃ τῇ ἀγριότητι αὐτῆς. Κατὰ ἑκατοντά» δας ἀριθμοῦνται οἱ θανατωθέντες καὶ βασανισθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων.—Τὸ θέαμα εἰς Ἀργυρούπολιν ἦτο φρικτόν. Τὸ πᾶν ἦτο κατεστραμμένον τόσον ἐν τῇ Μονῇ ὅσον καὶ ἐν τοῖς χωρίοις καὶ μόνον ἡ πυρπόλησις ἐλησμονήθη.— Πέντε πτώματα Ἑλλήνων ἐν » ἀποσυνθέσει ἔκειντο ἄταφα ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Μονῆς, πέντε δὲ ἕτερα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Μονῆς, ἐντὸς δὲ δωματίου ἔκειτο » γυμνὸν καὶ ἀποκεφαλισμένον μὲ πληγὴν ἐπὶ τοῦ στήθους διὰ » ξιφολόγχης τὸ πτῶμα τῆς εἰκοσαετοῦς νεάνιδος Κυριακῆς εἰς » στάσιν μαρτυροῦσαν τὴν ἐπ' αὐτῆς διαπραχθεῖσαν ἀτίμωσιν».

Κερασοῦς

Ἐπίσημος Ἔκθεσις τῆς ἐν Κων)πόλει Ἑλλ. πρεσβείας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 7 Φεβρουαρίου 1917 ὑπ' ἀριθ. 119 (ἀρχ. ὑπουρ. ἀρ. 4901) λέγει : »Ἡ κατάστασις τῶν ὁμογενῶν τῆς περιφερείας » Κερασοῦντος εἶνε θλιβερωτάτη. Οἱ Τοῦρκοι ἐλεηλάτησαν τὰ » ἑλληνικὰ χωρία καταλιπόντες χολέραν καὶ τύφον. Ἡ ἐκκένω» σις τῶν χωρίων ἐξετελέσθη ἐντὸς 24 ὡρῶν, μὴ ἐπιτραπέντος » εἰς τοὺς ἐκτοπιζομένους νὰ παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν οὔτε » τροφάς, οὔτε ἐνδύματα, οὔτε ἀποσκευάς. Διενυκτέρευσαν ἐν » ὑπαίθρῳ καὶ δὲν ἐπετράπη νὰ ἐπικοινωνήσωσι μετὰ τῆς Μη» τροπόλεως».

Ἀμισὸς (Σαμψοῦς)

Ἐπίσημοι Ἐκθέσεις τῆς ἐν Κων)πόλει ..Ἑλλ. πρεσβείας ἀπὸ 14 καὶ 29 Ἰανουαρίου, 7 καὶ 29 Φεβρουαρίου 1917. (ἀρ. ἀρχ. ὑπ. ἐξ. 5079) μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρουσιν : »Ὀγδοήκοντα Ἕλληνες ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς Ἀμισοῦ συλληφθέντες ἄνευ » οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς, ἐφυλακίσθησαν ἀπομονωθέντες πλήρως τὴν » δὲ ἑπομένην μετεφέρθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ὁμογενῶν ἔσχον τὴν αὐτὴν τύχην. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν (27

» Δεκεμβρίου 1916) ἡ πόλις ἐπολιορκήθη ὑπὸ τουρκικοῦ στρα-
» τοῦ, σύμπας δὲ ὁ πληθυσμὸς ἐκλήθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἄνω
» Ἀμισοῦ (Καδίκιοϊ) διὰ νὰ ἀκούσῃ δῆθεν τοῦ Πασᾶ ὅστις θὰ
» ὡμίλει εἰς τὸ πλῆθος. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου συνελήφθησαν
» ἅπαντες καὶ ἐνεκλείσθησαν εἰς τοὺς στρατῶνας, τὸ αὐτὸ συ-
» νέβη καὶ εἰς τὸ χωρίον Ἐλιάζικοϊ. Πάντες οἱ συλληφθέντες,
» ἄνδρες, γυναῖκες ἄνευ ἄλλων ἐνδυμάτων, γέροντες καὶ ἀσθε-
» νεῖς ὑποβασταζόμενοι ὑπὸ τῶν συγγενῶν των, λεχὼ καὶ
» νήπια ὡδηγοῦντο ὑπὸ τῶν δημίων καθ' ὅλην τὴν νύκτα πεζοὶ
» διὰ μέσου χιονοσκεπῶν ὀρέων. Ἡ τραγικὴ αὕτη σκηνὴ εἶχε
» τὴν ὄψιν ἀγέλης κτηνῶν φερομένων εἰς τὸ σφαγεῖον, τῶν παι-
» δίων θρηνούντων καὶ ζητούντων εἰς μάτην ἄρτον καὶ ὕδωρ.
» Ὅσοι ἀσθενεῖς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μεταφερθῶσιν ἀπέθανον
» ἐξ ἀσιτίας».

«Τὴν 1 Ἰανουαρίου ἐπανελήφθη ὁ διωγμὸς ὑποστάντων
» καὶ τῶν ὑπολοίπων τὴν αὐτὴν τύχην καὶ ἤδη ἡ πόλις παρου-
» σιάζει τὴν ὄψιν νεκροταφείου. Οἱ ἀπελαθέντες ἔφθασαν εἰς
» Καβάκ ἐν κακῇ καταστάσει, ὅπου ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς των,
» ἐκεῖθεν δὲ ἐξαπεστάλησαν εἰς Κάφζαν (Βιλαέτιον Σεβαστείας)
» ἀπέχουσαν ὑπὲρ τὰ 80 χιλιόμετρα τῆς Ἀμισσοῦ, τὰ ὁποῖα
» διήνυσαν εἰς τέσσαρας ἡμέρας, καθ' ἃς ἔμειναν νήστεις»

«Κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην πολλοὶ ἀπέθανον ἐκ τῆς πεί-
» νης, τοῦ ψύχους καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἐκ Κάζας ἀπεστάλησαν
» εἰς Τσορούμ Βιλαέτιον τῆς Ἀγκύρας. Καθ' ὁδὸν τὰ κοράσια
» πεπεισμένα περὶ τῆς τύχης, ἥτις ἀνέμενεν αὐτὰ ἔψαλλον »ἔχε
» γειὰ καυμένε κόσμε, ἔχε γειὰ γλυκειὰ ζωή». Ἀφ' ἧς ἡμέρας
» ὁ Ρεφήτ Πασᾶς ἦλθεν εἰς Ἀμισὸν ὁ τόπος μετεβλήθη εἰς ᾅδην».

«Τὴν 17 καὶ 18 Ἰανουαρίου ἐπανελήφθησαν αἱ συλλήψεις
» καὶ αἱ ἀπελάσεις. Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ καταστήματα ἐλεηλατήθησαν
τῇ διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως καὶ Τοῦρκοι χωρικοὶ εἰσερχόμενοι
εἰς τὰ χωρία ἁρπάζουσι τὰ κτήνη, ὑποζύγια, ἐνδύματα καὶ ἅπα-
σαν τὴν κινητὴν τῶν Χριστιανῶν περιουσίαν καὶ εἶτα παραδίδουσι
» τὰς οἰκίας των εἰς τὸ πῦρ».

»Εἴκοσιν ὀκτὼ ἕτερα χωρία ἐπυρπολήθησαν ἐντὸς μιᾶς
» ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς 15 Ἰανουαρίου, μὴ συμπεριλαμβανομένων
» τῶν πυρποληθέντων κατὰ Δεκέμβριον. Τὰ γυναικόπαιδα ἀπε-
» στάλησαν πεζῇ ἐν μέσῳ βροχῆς καὶ χιόνων εἰς τὰ Βιλαέτια
» Σεβαστείας καὶ Ἀγκύρας»

» Νήπια, κοράσια, λεχώ, ἔγκυοι, ἀσθενεῖς καὶ γέροντες ὠθοῦν-
» ται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διανυκτερεύουσι κατὰ χιλιάδας εἰς χάνια,
» ὅπου διαμένουσιν ἄνευ ἄρτου, ἢ ἄλλης τροφῆς. Κοιμῶνται ἐπὶ
» τῆς κόπρου ἢ ἐπὶ σανίδων γυμνοί, ἀφ' οὗ δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν πά-
» θωσιν ἐκ πνευμονίας καὶ ἄλλων ἀσθενειῶν τὴν ἐπαύριον κατὰ τὸν
» ἴδιον τρόπον ὠθοῦνται πρὸς τὰ ἐμπρὸς μαστιγούμενοι. Πολλὰ
» παιδία ἀπολέσαντα τοὺς γονεῖς των διασκορπίζονται εἰς τὰ ὄρη,
» ἢ τὰ Τουρκικὰ χωρία. Οἱ μετατοπιζόμενοι ἀποθνήσκουσι καθ'

» ἐδὸν ἐκ τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τῶν ταλαιπωριῶν καὶ θάπτον-
» ται εἰς τὰ ὄρη ἢ ἀφίνονται βορὰ τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἤδη φθά-
» νουσιν ἀπαίσιαι εἰδήσεις περὶ τῆς τύχης τῶν ἐξορισθέντων.
» Οἱ πλούσιοι τῆς Πάφρας ἐστάλησαν εἰς τὸ βιλαέτιον τῆς Κασταμονῆς, οἱ ἔμποροι Ἀμισοῦ καὶ Τσαρσαμπᾶ διενεμήθησαν εἰς Τσορούμ κλπ.».

»Οἱ τῆς πρώτης ἀποστολῆς Καδίκιοι καὶ Ἐλιάζκιοι τὴν πρώτην νύκτα ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Τζουμπούζ, ἄσιτοι, τὴν ἑπομένην εἰς Καβάκ, τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς Καρά--Δὰγ καὶ τὴν τετάρτην εἰς Κάφζαν, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἔμειναν ἄνευ ἄρτου. Φθάσαντες δὲ ἀκολούθως εἰς Τσορούμ διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα Τουρκικὰ χωρία, ὅπου ἀποθνήσκουσιν ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους κατὰ ἑκατοντάδας».

» Κατὰ πρόχειρον ὑπολογισμὸν ὁ ἀριθμὸς τούτων ὑπερέβη ἤδη τὰς 20,000 καθ' ἑκάστην δὲ αὐξάνεται.— Οἱ ἐμπρησμοὶ αἱ λεηλασίαι καὶ τὰ κακουργήματα ἐξακολουθοῦσιν μετ' ἀγριότητος».

»Ἐκ Πάφρας ἀπεστάλη εἰς Βοϊβὰτ ὁλόκληρος ὁ ἄρρην πληθυσμός, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ραφὲτ-Πασᾶς ἐξακολουθεῖ τὸ ἐξοντωτικὸν ἔργον του—ὅσα χωρία ὑπελείφθησαν ἐκ τῶν προηγουμένων καταστροφῶν πυρπολοῦνται καὶ οἱ κάτοικοι των ἀπελαύνονται εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ὀκτὼ χωρία τῆς Πάφρας παράγοντα τὸν ἐκλεκτότερον καπνὸν τῆς Τουρκίας ἐπυρπολήθησαν καὶ οἱ κάτοικοι μετεφέρθησαν εἰς τὸ Βιλαέτιον τῆς Ἀγκύρας ἑτέρων δὲ ὀκτὼ χωρίων τῆς Ἀμισσοῦ οἱ κάτοικοι ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ταύτην τὴν στιγμὴν φαίνονται εἰς τὰ ὄρη καπνοὶ καὶ φλόγες ἀναμφιβόλως νέα χωρία παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ. Καὶ ὁ ὑπαίθριος πληθυσμὸς τῆς Κερασοῦντος μετεφέρθη ὁλόκληρος ἤδη εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρυμνα ὄρη διὰ τῶν ὁποίων εἶνε καταδικασμένα τὰ γυναικόπαιδα τῶν ἄνω χωρίων νὰ διέλθωσιν ἐν μέσῳ βαρυτάτου χειμῶνος, ἰλιγγιᾷ τὸν νοῦν καὶ σπαράσσεται τὴν καρδίαν».

» Τὰ αὐτὰ συνέβησαν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας Νεοκαισαρείας, Φάτζας καὶ Τσαρσαμπᾶ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ καταστροφὴ ἐξακολουθεῖ. — Τὰ παρὰ τὴν Ἀμισὸν ἐκκενωθέντα χωρία Ἀδᾶ-Τεπέ, Γιελιτζέ, Καραγκιόλ, ἐπυρπολήθησαν. Πλησίον τοῦ Κουρουκκοκτζὲ πολλὰ γυναικόπαιδα ἐφονεύθησαν, ὁ πληθυσμὸς ἐστάλη ἐν κακῇ καταστάσει εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τὸ Ἐρικλὶ καὶ ἄλλα χωρία ἐκάησαν».

» Χείρονα τούτων συνέβησαν ἐν Πάφρᾳ, ὅπου κατὰ τὰς τελευταίας ἑβδομάδας παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ ἕτερα εἴκοσι χωρία μετὰ τῶν ἐκκλησιῶν του καὶ σχολείων, ἀφοῦ δὲ ἐλεηλατήθη ἡ κινητὴ αὐτῶν περιουσία, καὶ ἡ ἀκίνητος ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ὁ πληθυσμὸς ὁλόκληρος ἀπεστάλη εἰς τὸ ἐσωτερικόν».

»Ἤδη οἱ μετατοπισθέντες εἰς τὰ διάφορα χωρία, ἀποθνή-

» σκουσιν ἐκ τῶν ἀσθενειῶν, διαιτῶνται εἰς τοὺς σταύλους καὶ ἀχυ-
» ρῶνας τῶν Τούρκων, ὅπου στερούμενοι ἄρτου, ἐνδυμάτων καὶ
» σκεπασμάτων, ἐν ἐποχῇ δριμυτάτου χειμῶνος, ὑπερτιμήσεως
» τῶν πάντων καὶ ἐλλείψεως φαρμάκων κατὰ τῶν ἐπιδημιῶν
» ἀποθνήσκουσιν ὁμαδόν».

» Σκοπὸς ὅλων τῶν φρικωδῶν τούτων γεγονότων εἶνε ἡ ἐξόν-
» τωσις τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐκλείψωσι
» ὡς οἱ Ἀρμένιοι.—Ἤδη τὸ ἓν τέταρτον τοῦ μετατοπισθέντος
» πληθυσμοῦ ὑπέκυψεν εἰς τὸν θάνατον, ἡ αὐτὴ δὲ τύχη ἐπιφυλάσ-
» σεται εἰς τοὺς 30,000 ἐκτοπισθέντας ἐκ τοῦ Σαντζακίου μας».

Αἱ Κυδωνίαι

Ἡ ὡραιοτάτη καὶ πεφημισμένη πόλις τῶν Κυδωνιῶν, ἔχουσα κατοίκους 30,000 ἁπάντων Ἑλλήνων πλὴν ἑκατοντάδος Ὀθωμανῶν γυμνάσιον, ἓξ δημοτικὰς σχολὰς ἀρρένων καὶ θηλέων, ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον, 11 ἐκκλησίας, 77 ἐξωκλήσια, 4 νεκροταφεῖα καὶ δύο μοναστήρια, κατεστράφη ἐξ ὁλοκλήρου.

Κατὰ ἐκθέσεις τῆς ἐν Κων)πόλει πρεσβείας, ἀπὸ 24 Ἀπριλίου καὶ 1 Μαΐου 1917 (ἀρ. ἀρχ. ὑπ. Ἐξωτ. 5219)—

»Ὅλη ἡ σκηνογραφία παριστᾷ σύμφυρμα σκελετῶν μεγάλων
» καὶ μικρῶν ζητούντων ἔλεος. Ἐπὶ 45 ἤδη ἡμέρας ὡδειπόρει ἡ
» ὁμὰς αὕτη καὶ κατεδικάσθη νὰ ὁδοιπορήσῃ ἱκανὰς ἔτι ἡμέρας,
» καθ' ὅσον εἶνε προωρισμένη νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Γενὴ—Σεχὶρ
» καὶ Μπελετζίκ. Τὰ καθ' ὁδὸν δεινοπαθήματά των εἶνε ἀληθῶς
» ἀπίστευτα καὶ ἄνω τῶν 180 ἀπέθανον καθ' ὁδὸν ριφθέντες
» ἐντὸς χανδάκων, ἄλλοι ἡμιθανεῖς ἐγκατελείποντο ἐν μέσῃ ἐρήμῳ
» γυναῖκες ἐπίτοκοι ἄφιναν τὰ νεογνά των καὶ ἠκολούθουν».

«Ὁ διωγμὸς ἤρχισε τὴν ἑβδομάδα τῶν Βαΐων, ἐξηκολούθησε
» δὲ καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα καὶ ἐπετάθη τελειωτικῶς,
» τὴν Μ. Παρασκευήν. Οἱ μετατοπισθέντες ἀνέρχονται εἰς 35
» ἕως 40 χιλιάδας».

Ἡ κατάστασις τῶν ἐκτοπιζομένων

Αἱ καταστροφαί, τὰ βάσανα καὶ τὰ μαρτύρια, ἅτινα ὑφίσταντο οἱ ἐκτοπιζόμενοι εἶνε ἀνώτερα πάσης περιγραφῆς. Οἱ ἑλληνικοὶ χριστιανικοὶ πληθυσμοὶ ἀνερχόμενοι εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐδολοφονοῦντο κατὰ τὸν μᾶλλον μαρτυρικὸν τρόπον. Ἡ σκληρότης, ἡ ἀπανθρωπία καὶ ἡ ὠμότης μεθ' ἧς συμπεριεφέροντο εἰς τοὺς μελλοθανάτους οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀναγράφεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οὐδὲ κατὰ τοὺς ζοφερωτέρους χρόνους.

Τὴν φρικώδη καὶ καταισχύνουσαν τὸ ἀνθρώπινον γένος κατάστασιν ἀπεικονίζει ἐπίσημος ἔκθεσις περιγράφουσα τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ ἐκτοπιζόμενοι, ὑβριζόμενοι, κακοποιούμενοι, δερόμενοι

παρέμενον θεαταὶ ὁ εἷς τῆς καταστροφῆς τοῦ ἄλλου καὶ πάντες ὁμοῦ ἐθεῶντο τὰς γυναῖκας καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀτιμαζομένας καὶ φονευομένας, τὰ τέκνα των θνήσκοντα τῆς πείνης καὶ τῶν στερήσεων.

Ἐπίσημος ἔκθεσις τῆς ἐν Κων)πόλει Πρεσβείας ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1916 (ἀρ. ἀρχ. ὑπουργ. 12092) περιγράφει ὡς ἑξῆς :

»Ἐπὶ 50 ἡμέρας διαμένουσιν ὑπὸ τὸν φοβερὸν καύσωνα τοῦ » ἡλίου καὶ τὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτὸς ἐν ἀπελπιστικῇ καταστά» σει. Πλεῖσται γυναῖκες πειναλέαι καὶ ἡμίγυμνοι ζητοῦσιν » ἄρτον καὶ χρήματα· τὰ ἐφθαρμένα ἐνδύματα των δὲν δύνανται » νὰ περισφίξωσι τὸν σκελετόν των, δι' ὃ καὶ βαστάζουσιν αὐτὰ » διολισθαίνοντα διὰ τῶν χειρῶν των. Νομίζει τις ὅτι βλέπει τὴν » εἰκόνα τῆς κολάσεως τοῦ Δάντου, ὅστις περιοδεύων εἶδε φάσματα » μετ' ὀστέων καὶ μόνης τῆς ἐπιδερμίδος».

«Ἐκδιωκόμενοι ἐκ τῶν ἀχυρώνων τῶν Τούρκων, διαμένουσιν » ἐν ὑπαίθρῳ.Ζητοῦσι κλαίοντες στέγην καὶ ἄρτον καὶ προβάλλεται » εἰς αὐτούς, ἀντὶ τούτων ἡ ἐξισλάμισις καὶ ἡ ἀτίμωσις. Ἡ πεῖνα, » ὁ καύσων τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ὑγρασία τῆς νυκτὸς φονεύουσι καθη» μερινῶς τοὺς δυστυχεῖς, καθ' ἑκάστην δὲ ἀποθνήσκουσι θαπτό» μενοι ἄνευ ἱερέως».

Ἑτέρα ἔκθεσὶς τῆς ἐν Κων)πόλει Πρ ἀπὸ 4 Μαρτίου 1916 (ἀρ. ἀρ. ὑπ ἐξ 14205) ὡς ἑξῆς ἀπεικονίζει :

«Ἡ κατάστασις τῶν δυστυχῶν προσφύγων εἶναι ἀπεριγρά» πτως ἀπελπιστική. Μὴ ἔχοντες τι νὰ πωλώσωσι πρὸς ἀγορὰν » ἄρτου, γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι » περιφέρονται εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ συλλέξωσι χόρτα πρὸς » τροφήν. Ἕτεροι ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, περιφρονοῦντες » τὸ ψῦχος καὶ τὴν ὑγρασίαν, ἐξερευνῶσιν ὅλην τὴν παραλίαν, » μηδ' αὐτῶν τῶν στομίων τῶν ὑπονόμων ἐξαιρουμένων, ἵνα ἀνεύ» ρωσι διάφορα ὄστρακα, μύδια, ἀχιβάδες, πεταλίδες καὶ δι' » αὐτῶν καταστείλωσι τὴν πεῖναν των. Ὁ περιφερόμενος δὲ μετὰ » τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀκούει τὴν παραπονετικὴν καὶ κλαυθμηρὰν » φωνὴν ὀρφανῶν καὶ λοιπῶν ζητούντων ἐλεημοσύνην»

Ἑτέρα ἔκθεσις τῆς ἐν Κων)πόλει Πρ. (ἀρ. ἀρ. 14205) ὡς ἑξῆς : περιγράφει :

«Οἱ πρόσφυγες Ἕλληνες δὲν εἶναι ἢ σκιαὶ ἀνθρώπων. Ἡ » κατέχουσα αὐτοὺς ζωηρὰ νοσταλγία αἱ κατὰ τὰς μετατοπίσεις » κακουχίαι, οἱ ἐκ τῶν πεζοποριῶν πρὸς ἀνεύρεσιν ἄρτου κάματοι » καὶ ἐν γένει αἱ παντοειδεῖς στερήσεις ἀπεμάραναν ἐντελῶς » αὐτούς Αἱ συνέπειαι τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν βροχῶν ἡ μετὰ τὴν » πώλησιν καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐνδυμάτων χρησιμοποίησις » τοῦ παγωμένου ἐδάφους ὡς στρωμνῆς, ἡ ὑπερτίμησις καὶ ἡ σπά» νις τοῦ ἄρτου συνετέλεσαν εἰς τὴν καταπληκτικὴν αὔξησιν τῆς » θνησιμότητος, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπληρώθησαν τὰ νεκροταφεῖα».

Ἐκτὸς τῶν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται,ἐγγράφων καὶ ἐπισήμων ἐκθέσεων τῆς ἐν Κων)λει ἑλλ. πρεσβείας καὶ τῶν προξενείων, τριάκοντα

τρεῖς ἐκθέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως περιλαμβανόμεναι ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Σεβ. Χρυσοστόμου ἐκδοθέντι γαλλιστὶ κατὰ τὸ ἔτος 1919 συγγράμματι ὑπὸ τὸν τίτλον «οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν,» δίδουσιν ἀμυδράν ἰδέαν τῆς σκληρότητος καὶ κακουργίας ἣν ἐπεδείξαντο αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ Θράκης καὶ Μικρασίας, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν γενομένων καταστροφῶν. Οὕτως ἐν σελίδι 31 τοῦ βιβλίου τούτου ἀναγιγνώσκομεν

»Ἐκ τῶν 33 τούτων ἐκθέσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀναφαίνονται τὰ λαβόντα χώραν ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἐν πλήρει εἰρήνῃ ἐπὶ πάσης τῆς ζώνης τοῦ Μαρμαρᾶ ἐφ' ὁοκλήρου τοῦ ἐδάφους τῆς Θράκης, ἐφ' ὅλων τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῶν περιχώρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ κατὰ τὸ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς Μαύρης θαλάσσης. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Μ. Ἀσίας τὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὸν στοιχεῖον τοῦ βιλαετίων τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Προύσης ἀποτελεῖ δένδρον, οὗτινος αἱ ῥίζαι ἀπεσπάσθησαν διὰ τῆς βίας ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ αὐτὴ θλιβερὰ πρόγνωσις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ διὰ πάντα τὰ ἑλληνικὰ μέρη τῆς Τουρκίας.

»Ἡ καταστροφὴ ἐκτείνεται πλήρης καὶ φανερὰ ὅπου ὑπερίσχυον οἱ Ἕλληνες κα' ἵνα φανῇ ἡ σκληρότης τῆς καραστροφῆς ἀναφέρομεν, ὅτι καθ' ἃ ὁ κ. Ἀρζόγλου Βουλευτὴς Σαμψῶνος ἐβεβαίωσεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἐκ τῶν ὀκτακοσίων προσώπων, ἅτινα κατὰ Φεβρουάριον διηυθύνοντο ἐκπατρισθέντα εἰς τὸ Ἰσχόσον, δέκα ἑπτὰ μόνον ἐπέζησαν ἐκ τῶν περιπετειῶν ὀκταμήνου πορείας ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων τῆς Μ. Ἀσίας. (σελ. 32)

»Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι πᾶσαι αἱ ἀπελάσεις τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ἃς ἡ Οθωμανικὴ Κυβέρνησις παρουσιάζει ὡς ἐπιβληθείσας ὑπὸ λόγων καθαρῶς στρατιωτικῶν ἀπέβλεπον εἰς τὴν ριζικὴν καταστροφὴν τοῦ Χριστιανικοῦ στοιχείου. Καὶ οἱ τυφλοὶ ἐνόησαν ὅτι οἱ διωγμοὶ οὗτοι ἐξετελέσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει προδιαγεγραμμένου σχεδίου, ἀπὸ τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ, στοιχείου».

Ἔκθεσις ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1915 τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Σεβ. Χρυσοστόμου πρὸς τὸν Βασιλέα λέγει : »Πάντες ἐξωρίσθημεν ἐκ τῶν ἑστιῶν ἡμῶν ἀπωλέσαμεν τὰς οἰκίας καὶ τὰ πλούτη ἅτινα ἐπὶ μακρὸν συνελέξαμεν».

»Τὰ τέκνα ἡμῶν ἀπωρφανίσθησαν, αἱ μητέρες ἐχήρευσαν, αἱ παρθένοι ἡμῶν ἠτιμάσθησαν ἐντὸς μάλιστα τῶν ἐκκλησιῶν ὅπου κατέφυγον ἵνα ἀναζητήσωσι ἄσυλον. Τὰ τέκνα μας ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τοῦ Τουρκικοῦ νόμου καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπιζήσαντες ἐκ τῆς καταστροφῆς διάγομεν βίον ἀθλιότητος καὶ στερήσεων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ βάθει τῆς Ἀσίας βαίνοντες εἰς τὸ ἄγνωστον. Τείνομεν ἱκέτιδα χεῖρα καὶ γονυκλινεῖς ἐκλιπαροῦμεν τεμάχιον ἄρτου, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης. Ὡς

» ἀγέλαι ζώων ριπτόμεθα εἰς τὰς λέμβους καὶ μεταφερόμεθα
» ἀπὸ τῆς Θράκης εἰς τὴν 'Ασίαν καὶ ἑκατοντάδες θνησκόντων
» ρίπτονται εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν θαλασσοπλοΐαν (σελ. 36)
»'Η Σκουπιὰ εἶχε κατὰ Μάϊον τοῦ 1914, ψυχὰς 1700, ἤδη μετὰ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰ μαρτύρια τὸ τρίτον μόνον ἐπέζησεν»
»'Εδόθη ἡμῖν ἡ διαταγὴ νὰ παρασκευασθῶμεν πρὸς ἀνα-
» χώρησιν ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ὡρῶν καὶ ἡ ἀμείλικτος διαταγὴ
» κατέλαβεν ἡμᾶς περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἅπαντες, νέοι,
» γέροντες, γυναῖκες, νεάνιδες, παιδία ἢ βρέφη, λεχὼ ἢ ἀσθενεῖς,
» ἐπεβιβάσθημεν ἐπὶ καϊκίων καὶ συνηντήσαμεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος τὸ τουρκικὸν πλοῖον, ὅπερ θὰ παρελάμβανεν ἡμᾶς. Ποῦ
» μετεβαίνομεν ; Εἰς τὸ ἄγνωστον. Καὶ ὡς συμπλήρωμα τῆς
» δυστυχίας δὲν ἐπετράπη ἡμῖν νὰ λάβωμεν τι» καὶ ἕπεται ἡ περιγραφὴ τῶν ἀνηκούστων μαρτυρίων καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποτελοῦσα ἀποστροπιασμὸν καὶ φρίκην.

'Αριθμὸς ἐκτοπισθέντων

Καὶ ἤδη εὑρευνήσαμεν τὸν κατὰ προσέγγισιν ἀριθμὸν τῶν διὰ τοιούτων ἀνηκούστων καὶ πρωτοφανῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μαρτυρίων καταστραφέντων ἑλληνικῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν.

Κατὰ τὴν πρώτην ἀθρόαν ἐκτόπισιν ἀπὸ τῆς 30 Μαΐουδηλαδὴ μέχρι τῆς 8 'Ιουνίου 1914, ἤτοι ἐν διαστήματι 9 ἡμερῶν, συμφώνως τοῖς πίναξι τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κων)πόλεως, στηριζομένοις ἐπὶ τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων τῶν Μητροπολιτῶν ἔχομεν ἐκτοπισθέντας.

'Εκ τῆς περιφερείας 'Εφέσου 50,059 ἔπειτα δὲ 8,076 ἐν ὅλῳ 58,135. Μοσχονησίων 6,000, 'Αιβαλῆ 28,657, Σοκίων 15,283, Φιλαδελφείας 1964, Σμύρνης 9250, Τσεσμὲ 60,559, 'Ηλιουπόλεως 10,000, Δαρδανελλίων 18,930, καὶ 6,500 κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1915, Καλλιπόλεως 35,525, Προποντίσου 29,600, 'Ηρακλείας 29,200, εἶτα δὲ 18,423 ἑτέρων, 'Αδριανουπόλεως 17,334, Βιζᾶ 28,777, Τσχορλοῦ 13,715, Ἔνου 3067, Σωζουπόλεως 11,650, Διδειμοτύχου 13,097 καὶ 5360 μετέπειτα, Σαράντα ἐκκλησιῶν 11,000, Μυριοφύτου 4,102, Δέρκων 10,472, Χαλκηδῶνος 8,104, κλπ. Νικομηδείας 8,336, Προύσης 12,076, Πάφρας 57,403, Χαλδαίας καὶ Κερασοῦντος 60,020, Νεοκαισαρείας 20,308, Καραϊσὰρ 20,000, Ροδουπόλεως 18,000 'Αδάνων 10,000 κλπ.

'Εν συνόλῳ 727,286.

Ἑπτακόσιαι εἴκοσι ἑπτὰ χιλιάδες ψυχῶν ἑλληνικῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν, παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ, τὸν σίδηρον καὶ τὴν καταστροφήν, ἄνευ οὐδεμιᾶς προφάσεως καὶ κατὰ τὸν μᾶλλον μαρτυρικὸν τρόπον ἐσφαγιάσθησαν, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τῆς ἐκριζώσεως τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ τῆς Ἡμισελήνου: ἀριθ. 727,286 ἐν διαστήματι 9 ἡμερῶν. Κατὰ δὲ τοὺς μετέπειτα διωγμοὺς τῶν ἐτῶν 1915 καὶ 1916.

240,000 κατεστράφησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας κατὰ τὸν φρικωδέστερον καὶ μᾶλλον μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁμολογίαι Ὀθωμανῶν

Τὰ ἐκ τῶν ἐπισήμων τούτων ἐκθέσεων τῆς ἐν Κων)πόλει Ἑλλην. Πρεσβείας καὶ τῶν προξενείων καὶ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων βεβαιούμενα φρικώδη ἐγκλήματα ἀναμολογοῦνται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν.

Οὕτως ὁ Γερουσιαστὴς Δαμάτ—Φερὴτ Πασᾶς (πρώην μέγας Βεζύρης) κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ὀθωμανικῆς Γερουσίας τῆς 9)22 Ὀκτωβρίου τοῦ 1918 λέγει: »Ἡ ἐκμηδένισις τῶν χριστι-
» ανικῶν πληθυσμῶν ἦτο ἀσύγγωστον ἔγκλημα ἀποδοτέον εἰς
» τὸ κομιτάτον"Ἕνωσις-Πρόοδος καὶ ἦτο ἔγκλημα διαπραχθὲν ἄνευ
» οὐδενὸς λόγου. Οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι δὲν μετηνάστευσαν ἰδίᾳ
» βουλήσει, ἀλλ' ἐξηναγκάσθησαν νὰ ἀπέλθωσιν ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν
» καὶ τὴν βίαν καὶ ἀνοικτιρμόνως ἐξωλοθρεύθησαν». Προσθέτει δὲ «ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν Ὀθωμανῶν ὑπηκόων τῶν ἀπελαθέντων
» κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀνέρχεται εἰς 550,000 ψυχάς, φοβοῦμαι
» δὲ ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε κατώτερος τοῦ πραγματικοῦ.

Ἡ Τουρκικὴ Ἐφημερὶς Ἀκάμ (ὁμοίως καὶ ἄλλαι τουρκικαὶ ἐφημερίδες) γράφει: «Ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις καὶ οὐχὶ ὁ Τουρκικὸς λαὸς διέπραξε τὰ ἀκατανόμαστα ταῦτα ἐγκλήματα
» καὶ τούτου ἕνεκα ἡ Κυβέρνησις ὑπέχει ἅπασαν τὴν εὐθύνην
» καὶ οὐχὶ τὸ Ἔθνος καὶ ὀφείλει νὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰς ὠμότητας
» ταύτας ἐνώπιον τοῦ μεγάλου δικαστηρίου τὸ ὁποῖον θὰ ἀνα-
» γερθῇ ὅσον οὔπω ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅπου ὁ τουρκικὸς
» λαὸς θὰ διακηρύξῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην».

Ἡ Χαλιδὲ—Ἐδὶπ—Χανέμ ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων λογογράφων γυναικῶν ἐν Τουρκίᾳ γράφει ἐν τῇ ἐφημερίδι Βακὶτ τῆς 9)22 Ὀκτωβρίου »ἀπεδιώξαμεν τοὺς ἕλληνας ὑπηκόους μας καὶ πᾶν ἐπράξαμεν διὰ νὰ τοὺς ἐκριζώσωμεν καθὼς καὶ τοὺς ἀρμενίους καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ μετεχειρίσθημεν μεθόδους παρομοιαζούσας πρὸς τὰς τοῦ Μεσαιῶνος. Νῦν παρουσιαζόμεθα πρὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς, ὅτι ἐβασανίσαμεν τοὺς ὑπηκόους μας καὶ ἐφονεύσαμεν ἀθώους χριστιανοὺς μετὰ τῶν τέκνων των. Ἡ θεωρία τοῦ ἐξαναγκαστικοῦ ἐξισλαμισμοῦ ἐγένετο παραιτία, εἰς χεῖρας

ληστῶν καὶ δολοφόνων ἐγκληματικῆς τραγωδίας. Διοικηταί, νομάρχαι, ὑπάλληλοι, ἐξουσιοδοτηθέντες δι' ἀπολύτου ἐξουσίας τοῦ Κομιτάτου, ἐπέρριψαν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀθώου τουρκικοῦ στοιχείου, ὁλόκληρον τὸ βάρος τοῦ ἀκατανομάστων κακουργημάτων».

Καὶ ὅταν οὕτω χρωματίζωσι τὰ κακουργήματα ταῦτα αὐτοὶ οἱ 'Οθωμανοὶ κατὰ ποῖον δυνάμεθα τρόπον νὰ χαρακτηρίσωμεν ἡμεῖς αὐτά;

'Αφ' ἑτέρου ἔκθεσις ἐξ 'Ικονίου ἀπὸ 6)19 8βρίου 1919 ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἐν Μίγδη τοῦ 'Ικονίου ἀνώτερος διοικητικὸς ὑπάλληλος 'Οθωμανὸς ἐδήλωσεν ὅτι, «πᾶν κίνημα τῆς Εὐρώπης κατὰ τῆς Τουρκίας θὰ ἐξωθήσῃ τοὺς Τούρκους κατὰ τῶν συνοίκων χριστιανῶν καὶ θὰ εὕρῃ μεμελετημένην ἀντίστασιν ἀπὸ μέρους τῶν Τούρκων, ἐν ᾗ πρῶτον ἔργον αὐτῶν θὰ εἶνε ἡ γενικὴ καὶ ἀδυσώπητος σφαγὴ τῶν χριστιανῶν.»

Προκήρυξις δὲ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ Κεμαλικῆς συνελεύσεως συνιστᾷ τὴν «τελείαν τῶν χριστιανῶν ἐξόντωσιν, ἵνα μὴ ἔχωσι διεκδικήσεις ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους».

("Εκθεσις πρὸς οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον 2)15 8βρίου 1919).

'Ομολογίαι ξένων

Μετὰ ἀνάγνωσιν ἄρθρων Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων καὶ προσωπικοτήτων ὁ κ. Λ. Τσουκαλᾶς ἀναφέρει τὰς δηλώσεις τοῦ "Αγγλου πρωθυπουργοῦ καὶ 'Υπουργοῦ τοῦ Βρεττανικοῦ θησαυροφυλακίου, γενομένας ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8)21 'Ιουλίου 1920 ἐξ ὧν ἀρύεται τὰ ἑξῆς.

Λοὺδ-Τζωρτζ—»Δυστυχῶς αἱ Τουρκικαὶ χῶραι διετέλεσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν κράτους, ὅπερ καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ του ὑπῆρξε τελείως ἀνίκανον διοικητικῶς καὶ στρατιωτικῶς. 'Ο Τοῦρκος ἀπὸ πολλοῦ ἀποζῇ ἐκ τοῦ κεφαλαίου, ὅπερ ἀπέκτησεν ἐκ μακραίωνος θηριώδους βίας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διεσπάθισε καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐξ ὁλοκλήρου» καὶ προσθέτει» ὁ Τοῦρκος ἤσκει εἶδος τι ἀξέστου καὶ ἐνίοτε βαρβάρου κυριαρχίας».

'Ο χρόνος δὲ τοῦ Λονδίνου (Τάϊμς) φύλλον 25 Φεβρουαρίου γράφει »οἱ Σύμμαχοι κατέλαβον στρατιωτικῶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐφρόντισαν ὅμως ὅπως διὰ τῶν 'Υπάτων 'Αρμοστῶν των εἰδοποιήσωσι τὸν Μέγαν Βεζύρην καὶ τὸν τουρκικὸν τύπον, ὅτι ἡ κατοχὴ εἶνε προσωρινὴ—'Εβεβαίωσαν τοὺς Τούρκους ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις θὰ παραμείνῃ ὑπὸ τὸν ζυγόν των, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀπόσχωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ σφάζωσι τοὺς χριστιανοὺς καὶ νὰ ἐπιτίθηνται κατὰ τῶν Συμμαχικῶν στρατευμάτων. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην οἱ Σύμμαχοι συνώδευσαν καὶ μὲ μίαν ἀπειλήν. 'Εὰν ἤθελον λάβη χώραν »νέαι γενικαὶ σφαγαὶ καὶ ἀναστασεις» πιθανῶς νὰ ἐτροποποιεῖτο ἡ περὶ Κων)πόλεως ἀπόφασίς της».

Τὰ Κεμαλικὰ

Ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Λ. Τσουκαλᾶς.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ εἰδεχθῆ καὶ ἀπαίσια καὶ ἀκατονόμαστα καὶ πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐγκλήματα, ἅτινα ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω εἰσὶν ἐλάχιστα ἀπέναντι τῶν μετέπειτα ὑπὸ τοῦ Κεμὰλ τελεσθέντων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κεμαλικοῦ κινήματος (6 Ἰανουαρίου τοῦ 1919.)

Ἔκθεσις πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐν Προύσσῃ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Σ)βρίου 1920 λέγει

»Ἐνδοξώτατε στρατηγὲ καὶ τὰ πρὸ τούτων γνωσθέντα ὑμῖν ἀπερίγραπτα ὄργια τῶν ἀγρίων στιφῶν τοῦ Κεμὰλ ἐναργέστατα μαρτυροῦσιν, ὅτι οἱ ἄγριοι Κεμαλικοί, πάσῃ δυνάμει ἐπείγονται ὅπως συμπληρώσωσι τὸ βδελυρὸν ἔργον τῆς πλήρους καὶ τελειωτικῆς ἐξοντώσεως τῆς εἰς τὴν ζώνην αὐτῶν χριστιανικῆς ζωῆς. Οἱ ἐναπολειφθέντες ἐκεῖ ὀλίγοι Χριστιανοὶ ζῶσιν εἰς τὰ δάση καὶ τὰ βουνὰ φεύγοντες τὸν ἄγριον διώκτην».

Ἀλλὰ περὶ τῶν Κεμαλικῶν κακουργημάτων κατὰ πολὺ εἰδεχθεστέρων καὶ σκληροτέρων τὶ πρῶτον τὶ δ᾽ὕστατον ; ἐὰν ἤθελε τις ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀναφέρῃ ἔστω καὶ ἐπιτροχάδην ταῦτα ἔδει νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ μῆνας.

Ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐξεδόθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1920 βιβλίον (ὅπερ ἐπιδεικνύει) ἐκ 200 σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαύρη Βίβλος τῶν Μαρτυρίων τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ἀπὸ τῆς Ἀνακωχῆς μέχρι τέλους 1920» ἥτις κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν περιέχει πάντα τὰ κακουργήματα, δι᾽ ἃ σπαράσσεται πᾶσα καρδία ἔστω καὶ τίγρεως τοιαύτη.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις τοιαύτην ὠμότητα, τοιαύτην σκληρότητα, τοιαύτην ἀπανθρωπίαν. Αἱ ἑκατοντάδες χιλιάδων θυμάτων αἱ δολοφονηθεῖσαι ὑπέστησαν τὰ φρικωδέστερα τῶν μαρτυρίων. Τούτων ἐλάχιστα ἀναφέρω. Ἐν σελίδι 11 ἀναγιγνώσκομεν

«Μόνον ἐν τῇ πόλει Ἀμισῷ ἀπηγχονίσθησαν 178 νέοι ὁμο-
» γενεῖς ἐν μέσῃ ἀγορᾷ. Διακόσια δέκα χωρία ἐγένοντο παρανα-
» λωμα τοῦ πυρός, 70,000 δὲ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀμισοῦ
» ἀπηλάθησαν καὶ διασκορπισθέντες εἰς τὰ τουρκικὰ χωρία
» νήστεις καὶ γυμνητεύοντες ἀπέθανον κατὰ 90 ο)ο οἰκτρὸν
» θάνατον. Αἱ σχολαὶ μας περὶ τὰς 200 ἐκάησαν, ἐσυλήθησαν καὶ
» ἐπυρπολήθησαν, οἱ βωμοὶ καὶ αἱ ἑστίαι μας, τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ
» μας ἐβεβηλώθησαν».

Ἐν σελίδι 68 (ἐπαρχίαν Καισαρείας).

«Περὶ τοὺς χιλίους Κιρκασίων προέβησαν εἰς σφαγὰς καὶ
» λεηλασίας Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων. Ἡ σφαγὴ ἐγένετο κυρίως
» ἐν τῇ ἀγορᾷ διὰ τοῦτο καὶ οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἠδυνήθη νὰ σωθῇ
» Ἐβιάσθησαν πολλαὶ νεάνιδες, ἐπυρπολλήθησαν πολλαὶ οἰκίαι
» καὶ ἐπληγώθησαν πολλοί. Οἱ νεκροὶ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας

» περισυνελέγησαν καὶ δι' ἁμαξῶν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν δρόμων
» ἄνευ νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἤχθησαν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐρ-
» ρίφθησαν εἰς λάκκον».

«Τῇ 8 Σεπτεμβρίου Κεμαλικὸς στρατὸς εἰσελθὼν εἰς τὸ χωρίον
» Κότζογλου (ἀπέχον δίωρον τῆς Ὑοσγάτης), συνέλεξεν ὁλό-
» κληρον τὸν ἑλλην. πληθυσμὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὅπου ἀφοῦ ἠσέλ-
» γησαν κτηνωδῶς ἐπὶ τῶν γυναικῶν καὶ παρθένων κατέσφαξεν
» ἀγρίως ταύτας ὡς καὶ σύμπαντα τὸν ἄρρενα πληθυσμὸν μὴ φει-
» σθεὶς μηδὲ τῶν μικρῶν παιδίων, ἐξ ὧν ἓν εὑρέθη ἐσφαγμένον
» ἐπὶ τῶν μαστῶν τῆς προσφαγιασθείσης μητρός του».

Ἐν σελίδι 84.

»Τῇ 4 Ἰανουαρίου 1919 καὶ περὶ ὥραν 8 τῆς ἑσπέρας ἤρξατο
» ὁ βομβαρδισμὸς τῆς πόλεως Βρυούλων ἐκ πάντων τῶν σημείων
» διὰ μυδραλλιοβόλλων καὶ χειροβομβίδων διαρκέσας ἐπὶ 24ωρον
» καθ' ὃν ἐφονεύθησαν πλεῖστοι, κατέπαυσε δὲ ὁ βομβαρδισμὸς
» ἅμα τῷ εἰς τὸν λιμένα τῶν Βρυούλλων κατάπλῳ δύο ἀγγλικῶν
» τορπιλλοσυλλεκτίδων».

Ἐν σελίδι 85.

»Κατὰ Ἰούνιον 1920 ἀπέθανε μαρτυρικώτατον θάνατον ὁ
» ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου Ἰωακεὶμ Γούναρης
» καὶ κατὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τοῦ ἑλλ. στρατοῦ Κατοχῆς
» ἔλαβον χώραν ὠμότητες καὶ βαρβαρότητες καθ' ἃς τρισχίλιοι
» καὶ πλέον ὁμογενεῖς ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ὑπέστησαν
» μαρτυρικὸν θάνατον».

Τὸ Ἀϊδίνιον

»Ἐμπρησμός, σφαγή, ἀτίμωσις καὶ ἀπαγωγὴ ἦσαν τὰ μέσα δι' ὧν τὰ ἄγρια στίφη κατέστρεψαν τὸ Ἀϊδίνιον. Τὸ ὡραῖον Ἀϊ-
» δίνιον κατεστράφη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ πυρκαϊᾶς· ἐκ τῶν
» κατοίκων αὐτοῦ οἱ περισσότεροι σχεδὸν ἐφονεύθησαν, ἄλλοι ἐτυ-
» φεκίσθησαν, ἄλλοι ἐσουβλίσθησαν διὰ πεπυρακτωμένων σι-
» δήρων, ἄλλων ἐπριονίσθη τὸ σῶμα καὶ ἄλλοι ἄλλα βασανι-
» στήρια ὑπέστησαν. Μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Ἀϊδινίου εἶχον
» συγκεντρωθῇ ἐν Ναζλῇ πληθυσμοὶ ἑπτὰ χιλιάδων Ἑλλήνων
» προερχομένων ἐξ Ἀϊδινίου, ὅπου ἔλαβον χώραν φοβεραὶ σκη-
» ναί. Οἱ τοῦρκοι ἐλήστευον,ἐφόνευον, ἔσφαζον, ἀδιακρίτως φύλ-
» λου καὶ ἡλικίας ἄνω τῶν 120 ἐκάησαν ζῶντες καὶ πλεῖστοι ἐρρί-
» φθησαν εἰς τὸν ποταμὸν ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ πληθυσμὸς οὗτος
» κατεστράφη.

Ἡ καταστροφὴ τῆς Νικαίας

Ἀδιήγητα ἀλλὰ καὶ φρικωδέστερα πάντων εἶνε τὰ μαρτύρια καὶ αἱ καταστροφαὶ ἃς ὑπέστη ἡ Ἐπαρχία τῆς Νικαίας μεταβληθεῖσα εἰς ἐρείπια

Ἐν συνεχείᾳ διωγμῶν, ἰδία δὲ κατὰ Μάρτιον καὶ Ἰούνιον τοῦ

1920 οἱ Κεμαλικοὶ οὐδενὸς φεισθέντες, ἔσφαξαν ἐβασάνισαν, ἔκαυσαν ζῶντας, ἔθαψαν ἡμινέκρους μετὰ νεκρῶν ἐντὸς φρεάτων, ἄνδρας, γυναῖκας, παιδία, ἀσθενεῖς, γέροντας κλπ., ἐπυρπόλησαν ὁλοκλήρους πόλεις καὶ χωρία καὶ τὸ πᾶν κατέστρεψαν.

Τοῦτ' αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νικομηδείας ἔνθα πάντας τοὺς συλλαμβανομένους ἐνέκλειον εἰς τοὺς ναούς, οὓς διὰ βομβῶν καὶ τηλεβόλων κατέκαιον καὶ μετ' αὐτῶν πάντας τοὺς ἐντὸς εὑρισκομένους, ἐνῷ τοὺς ἀποπειρωμένους νὰ ἐξέλθωσι ἐλόγχιζον καὶ διὰ σφαιρῶν ἐφόνευον ἀφοῦ ὑπέβαλλον εἰς φρικώδη μαρτύρια.

Ὁμοίως εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Χαλκηδῶνος, ἣν ἐκ θεμελίων κατέστρεψαν, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἓξ ὥρας ἀπὸ τῆς Ποντοηρακλείας ἀπέχον ἑλληνικὸν χωρίον Καρακαβὰς ὅπερ πολιορκήσαντες ἐλεηλάτησαν ἀφοῦ ἐκρεούργησαν τοὺς κατοίκους. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ διὰ τὰ τέσσαρα χωρία Φουντουκλιά, ἅτινα ἐλεηλάτησαν καὶ ἀπεγύμνωσαν ἐξ ὁλοκλήρου, ἀφοῦ ἐφόνευσαν περὶ τοὺς 400 ἄνδρας καὶ 30 γυναῖκας, ἃς προηγουμένως ἠτίμασαν καὶ ἐβασάνισαν, δι' ἐξορύξεως ὀφθαλμῶν ἀποκόψεως ὤτων κλπ.

Αἱ καταστροφαὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης

Αἱ ἐπαρχίαι Δέρκων, Μετρῶν, Σηλυβρίας, Ἡρακλείας, Γανοῦ—Χώρας, Μυριοφύτου, Καλλιπόλεως, Αἴνου, Διδυμοτείχου, Τυρολόης, Σαράντα Ἐκκλησιῶν καὶ Ἀδριανουπόλεως ὑπέστησαν τὴν αὐτὴν οἵαν καὶ αἱ ἀνωτέρω καταστροφήν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν τὰ αὐτὰ μαρτύρια.

Οὕτω δὲ διὰ τῶν ἀθρόων ἀπελάσεων, διωγμῶν, φόνων καὶ καταστροφῶν ἠρήμωσαν καὶ κατέστρεψαν ἐκ θεμελίων τὴν Θράκην, τὴν Προποντίδα τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ παρέδωσαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον τοὺς ἑλληνικωτάτους τούτους πληθυσμούς, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβασάν.σαν αὐτοὺς κατὰ τὸν ματρτυρικώτερον καὶ τραγικώτερον τρόπον.

Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀναφέρει σφαγὰς καὶ δηώσεις καὶ καταστροφὰς προξενηθείσας ὑπὸ βαρβάρων κατακτητῶν οἵας τὰς παγκοσμίου κατάρας τοῦ Σύλλα καὶ τοῦ Ἀλαρίχου, τοῦ Μοροζίνη καὶ τοῦ Ἐλγίνου, ἀλλ' ὁμοίας πρὸς τὰς ἐπελθούσας εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν ὑπὸ τῆς βαρβάρου Ἡμισε λήνου, οὐδεμία σελὶς τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους περιέχει.

Αἱ αὐξομειώσεις τῶν πληθυσμῶν

Καὶ ἤδη ἐξετάσωμεν τὰς αὐξομειώσεις, ἃς ὑπέστησαν οἱ πληθυσμοὶ κατόπιν τῶν διωγμῶν εἰς οὓς προέβησαν αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ τῆς τοιούτῳ τρόπῳ μεταβολῆς τῆς Ἐθνολογικῆς καταστάσεως.. Εὐθὺς ὡς ἤρχισαν οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ ἀθρόαι ἀπελάσεις τῶν

Ἑλλήνων χριστιανῶν, αἱ Ὀθωμανικαὶ ἀρχαὶ μετεκάλουν Μουσουλμάνους ἐκ τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας (Βιλαετίων Μοναστηρίου καὶ Κοσσιφοπεδίου)καὶ τῆς Βουλγαρικῆς Μακεδονίας (Καζάδων Στρωμνίτσης, Ραζλὸγ καὶ Νευροκοπίου) καὶ τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, καὶ ἐγκαθίστων αὐτοὺς εἰς τὰ κτήματα καὶ τὰς οἰκίας τῶν ἀπελαυνομένων καὶ δολοφονουμένων Ἑλλήνων Χριστιανῶν καὶ τοιούτῳ τρόπῳ οὐ μόνον ἐμείουν τοὺς Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς, ἀλλὰ καὶ ηὔξανον ἐπαισθητῶς τοὺς Ὀθωμανικοὺς τοιούτους.

Τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης

Συμφώνως ἐκθέσει πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον τοῦ κ. Α. Πάλλη, τέως Γενικοῦ Γραμματέως τῆς ἐπὶ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων Μακεδονίας Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου 1919, ἐρειδωμένη, ἐπὶ στατιστικῶν τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, εὑρεθεισῶν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀδριανουπόλεως ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου κ. Βλαχοπούλου, διοικητοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τάγματος Κατοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, κατὰ τὸ ἔτος 1893 ὑπῆρχον ἐν τῷ Νομῷ Ἀδριανουπόλεως:

Ἕλληνες	196,308
Τοῦρκοι..............	158,218
Ἀρμένιοι	14,908
Ἰσραηλῖται............	9,928
Βούλγαροι............	33,071
Ἐν ὅλῳ.........	412,444.

Κατὰ στατιστικὴν τῆς Τουρκικῆς Διευθύνσεως προσφύγων, ἀνευρεθεῖσαν ὁμοίως ἐν τοῖς ἀρχείοις Ἀδριανουπόλεως, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐγκατασταθέντων μετὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον Μουσουλμάνων μεταναστῶν (μουχατζίριδων) ἀνῆλθεν εἰς 413,912, ὧν 132,500 ἐγκατεστάθησαν ἐν Α. Θράκῃ. (Βιλαέτιον Ἀδριανουπόλεως).

Οἱ ἔποικοι οὗτοι Μουσουλμάνοι τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης καὶ τῆς Σερβικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Μακεδονίας κατέλαβον τὰς θέσεις τῶν ἐκδιωκομένων καὶ δολοφονουμένων Ἑλλήνων χριστιανῶν, οἵτινες ὑπολογίζονται εἰς 100 χιλιάδας μόνον κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὀργανωθέντα ἀνθελληνικὸν διωγμὸν τοῦ 1914 ἐν Ἀν. Θράκῃ (Βιλαετίου Ἀδριανουπόλεως), ἐνῷ κατὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω διωχθέντων Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἔφθασε τοὺς 103,592.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Εὐρωπαικοῦ πολέμου ἔλαβε χώραν ὁ ἐκτοπισμὸς τοῦ ὑπολείμματος τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀ. Θράκης πρὸς τὴν Μ. Ἀσίαν, οὗτινος ὁ ἀριθμὸς ἀνῆλθεν εἰς 82,797, συμφώνως τῇ στατιστικῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρ-

χείου. Ἐπομένως ἔχομεν ὅτι ὁ μὲν Τουρκικὸς πληθυσμὸς τῶν 158,218 ἀνῆλθεν εἰς 290,718 διὰ τῶν ἐποίκων Μουσουλμάνων τῶν ἐκ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης καὶ Σερβικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Μακεδονίας μετακληθέντων, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν 196,308 κατῆλθεν εἰς 13,511 διὰ τῶν ἐκτοπίσεως τῶν λαβουσῶν χώραν κατὰ τὸ ἔτος 1914 καὶ κατὰ τὸν Εὐρωπαικὸν πόλεμον.

Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀ. Θράκης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ 1919 ἤρχισεν ἡ παλινόστησις εἰς τὴν Ἀν. Θράκην τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων προσφύγων, οἵτινες κατὰ τοὺς τελεσθέντας ἐκτοπισμοὺς τοῦ 1914 εἶχον κατὰ τὸ πλεῖστον προσφύγη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἀνελθόντων εἰς 62,080, συμφώνως τῇ στατιστικῇ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Περιθάλψεως, προστιθεμένων δὲ καὶ ἑτέρων 45790 ὧν ἐπετράπη ἡ παλινόστησις μετὰ τὴν ἀνακωχήν, ἔχομεν ὅτι ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν παλινοστησάντων ἔφθασε τὰς 107,877 καὶ ἐπομένως ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων χριστιανῶν τῆς Θράκης ἀνῆλθεν εἰς 121,388.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, προερχόμενοι ἐκ τῶν ἀρχείων τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν Ἀδριανουπόλεως οὐδόλως εἰσὶν ἀκριβεῖς, διότι οἱ Τοῦρκοι πᾶν συμφέρον ἐπιδεικνύουσιν, ὅπως αὐξάνωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν Ὀθωμανῶν, μειοῦντες τὸν τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων, ἐν τούτοις παριστῶσι σαφῶς τὰς κολοσσιαίας αὐξομειώσεις, εἰς ἃς προέβησαν διὰ τῆς ἀθρόας ἐξοντώσεως τῶν Ἑλληνικῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν καὶ διὰ τῆς εἰς τὰς οἰκίας καὶ κτήματα αὐτῶν ἐγκαταστάσεως ἐποίκων Μουσουλμάνων μετακληθέντων ἐκ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης καὶ Σερβικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Μακεδονίας.

Ἑλληνικὴ Στατιστικὴ

Παρ' ὅλους ὅμως τοὺς ἀθρόους διωγμοὺς καὶ τὰς καταστροφὰς τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ τὰς ὁμαδικὰς ἐποικήσεις Μουσουλμάνων, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν τῆς Ἀ. Θράκης, συμφώνως τῇ στατιστικῇ τῇ διενεργηθείσῃ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1920 ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς Θράκης ὑπελογίσθη εἰς 306,547 ἔναντι Τούρκων 231,519 καὶ ἐπομένως παρέμεινεν ἡ ἐθνολογικὴ κατάστασις τῆς Ἀν. Θράκης ἐντελῶς Ἑλληνική, με.ωθείσης μόνον τῆς μεγίστης διαφορᾶς, ἥτις προϋπῆρχε μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Τουρκικῶν πληθυσμῶν.

Τῆς Μ. Ἀσίας

Τὰς αὐτὰς καὶ μείζωνας αὐξομειώσεις ὑπέστη ὁ πληθυσμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, λέγω δὲ μείζονας, διότι αἱ δολοφονίαι καὶ αἱ ἀθρόαι ἀπελάσεις καὶ καταστροφαὶ ἐφηρμόσθησαν ἐν πολὺ μεγαλυτέρᾳ κλίμακι. Ἀλλὰ καὶ οἱ μετακληθέντες ἐκ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης , καὶ Σερβικῆς καὶ Βουλγαρικῆς Μακεδονίας ἔποικοι Μουσουλμάνοι ἦσαν πολὺ περισσότεροι, καὶ εἰς ἐπίμετρον προσε-

τέθησαν ἑκατοντάδες χιλιάδων ὀθωμανῶν, φεύγοντες τὴν στρατολογίαν καὶ τὴν βίαν τῶν ὀρδῶν τοῦ Κεμὰλ καὶ ἀνευρίσκοντες ἄσυλον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατεχόμενον τμῆμα τῆς Μ. Ἀσίας, ἔνθα καὶ παραμένουσι μέχρι τοῦ νῦν ἀπολαύοντες πλήρους ἀσφαλείας ζωῆς καὶ περιουσίας ὑπὸ τὴν φιλελευθέραν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν.

Ἕνεκα τοῦ τελευταίου τούτου αἰτίου καὶ λόγῳ τοῦ καθροισμοῦ τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ αἱ αὐξομειώσεις τῶν πληθυσμῶν δύνανται διὰ μικροτέρας ἀκριβείας νὰ καθορισθῶσιν, οὐχ᾽ ἧττον κατὰ προσέγγισιν δύναταί τις ὡς ἑξῆς νὰ ὑπολογίσῃ αὐτάς:

Συνῳδὰ τῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποβληθείσῃ εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν Σεβρῶν καὶ ἀναγνωρισθείσῃ ὑπ᾽ αὐτῆς στατιστικῇ κατὰ τὸ ἔτος 1912 ὑπῆρχον Ἕλληνες χριστιανοὶ 473,043, προστιθεμένων δὲ καὶ τῶν 46,130 τοῦ Καζᾶ Ἀϊβαλῆ (Κυδωνιῶν) ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑλλήνων εἰς τὸ διαμέρισμα τὸ κατακυρωθὲν διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν ἀνήρχετο εἰς 519,173.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῶν διωγμῶν καὶ κατὰ τοὺς ἀθρόους τοιούτους τοῦ 1914 ἐξεδιώχθησαν 182,000, κατὰ δὲ τὴν τρίτην περίοδον ὁλόκληρος ὁ Καζᾶς τῶν Κυδωνιῶν ἐκ 46,130 ἐν ὅλῳ κατεστράφησαν 228,130 ἑλληνικαὶ ψυχαὶ καὶ ἑπομένως ἔμειναν 519,173—228130 ἤτοι 281,013.

Αἱ Στατιστικαί.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐπαλινόστησαν τινές, ἐκτῶν φυγόντων τὴν Τουρκικὴν θηριωδίαν καὶ εὑρόντων ἄσυλον εἰς τὰς ἀντίπεραν νήσους, τὴν Χῖον, τὴν Μυτιλήνην κλπ., ἀλλ᾽ οἱ παλινοστήσαντες εἰσὶ κατὰ πολὺ ὀλιγώτεροι τῶν δολοφονηθέντων, σφαγέντων καὶ ἐκτοπισθέντων εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὧν οὐδὲ τὸ δέκατον ἐσώθη.

Τὰς πληροφορίας ταύτας ἀπολύτως βεβαίας καὶ ἐπισήμως ἐξηκριβωμένας ἐθεώρησα καλὸν νὰ προσκομίσω ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἵνα ἴδωσι πάντες κατὰ ποῖον πρωτοφανῆ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τρόπον, οἱ Ὀθωμανοὶ κατέστρεψαν καὶ ἐβασάνισαν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ἑλληνικῶν χριστιανικῶν ψυχῶν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν Εὐρωπαίων καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἐγκατέστησαν ἐποίκους Μουσουλμάνους μετακληθέττας ἀλλαχόθεν εἰς τὰ κτήματα καὶ τὰς οἰκίας τῶν δολοφονηθέντων χριστιανῶν Ἑλλήνων, μεταβαλόντες τὸν καταστατικόν τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ χάρτην τῶν ἐθνοτήτων καὶ ταῦτα πάντα εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου τ. ἔ. ἀποφάσεως τῆς Διασκέψεως τοῦ Λονδίνου,—εὐτυχῶς ἐγκαταλειφθείσης—περὶ στατιστικῆς καὶ συστάσεως ἐξεταστικῆς τῶν ἐθνοτήτων ἐπιτροπῆς.

Γ. ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ. (Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν). Ἔρχομαι οὐχὶ νὰ συμπληρώσω ἢ νὰ προσθέσω τι εἰς τὰ λεχθέντα, θὰ ἦτο ἄλλωστε τολμηρὸν νὰ πειραθῇ τις νὰ συμπληρώσῃ τὴν εὔγλωττον περιγραφὴν τοῦ τραγικοῦ μαρτυρίου τοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν Ἑλληνισμοῦ, ἣν πρὸ ὀλίγου ἠκούσατε, ἀλλ' ἵνα προσεπιβεβαιώσω τὰ γενόμενα. Ἀπὸ τῆς ἁλώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἐὰν ἐξαιρέσητε τὰς ἀθρόας σφαγὰς τὰς διαταχθείσας κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, δὲν θὰ εὕρητε βεβαίως διωγμὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπηνέστερον καὶ συστηματικώτερον τοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐνεργηθέντος. Προβαίνουσι δὲ οἱ διωγμοὶ κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον τείνοντες εἰς τὸν πλήρη ἐξαφανισμὸν τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις ἀπὸ τριῶν χιλιετηρίδων γηγενὴς καὶ αὐτόχθων εὕρηται εἰς τὰς χώρας ταύτας, ὧν ἡ ἀκμὴ ὀφείλεται εἰς αὐτόν, καὶ ὧν ἡ συνεχιζομένη εὐπρόσωπος παράστασις ἐν τοῖς γράμμασι, ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, ἐν τῷ Ἐμπορίῳ, ἐν τῇ ναυτιλίᾳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ, παρὰ τὴν πιέζουσαν αὐτὰς βαρβαρότητα, ὀφείλεται ἐπίσης εἰς αὐτὸν καὶ μόνον.

Δὲν εἶνε οὔτε ἡ ὥρα οὔτε ὁ τόπος νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον, ἐὰν ἐπετυγχάνετο ἡ ὁλοσχερὴς ἐξόντωσις καὶ ἐξαφάνισις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παρουσιάζωσιν αἱ χῶραι αὗται καὶ ἄνευ τῶν Ἑλλήνων τὴν αὐτὴν μορφὴν τοῦ πολιτισμοῦ οὐδὲ νὰ προβῇ τις εἰς παραλληλισμὸν μεταξὺ τῶν διαμερισμάτων τῆς Τουρκίας τῶν ἐστερημένων τοῦ ἑλληνικοῦ παράγοντος καὶ τῶν διαμερισμάτων ἐκείνων ἐν οἷς ζῇ καὶ δρᾷ ὁ Ἑλληνισμός. Μέχρι τινὸς ἡ παλαιοτέρα Τουρκία ἐφαίνετο ἔχουσα ἀμυδράν τινα συνείδησιν τοῦ παράγοντος τούτου λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ κατὰ σύστημα ὀργανωμένη καταδίωξις τῶν Ἑλλήνων ἐμφανίζεται ἀδιάκοπος καὶ ἀνένδοτος ἀφ' ἧς ἐγκατεστάθη τὸ Ὀθωμανικὸν καθεστὼς ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

Δὲν φρονῶ ὅτι προσήκει νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς στατιστικῆς τῶν πληθυσμῶν τῆς Θράκης καὶ τῆς Μ. Ἀσίας ὡς ἔπραξαν ἄλλοι Συνάδελφοι. Τὸ θέμα τοῦτο παρ' οὐδενὸς συζητεῖται σήμερον ἀνέπτυξε δὲ αὐτό, τοσοῦτον ὑπερόχως πρό τινος ὁ Κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὥστε βεβαίως ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ ἐπανέλθω ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς σημερινῆς συζητήσεως ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν λαβόντων χώραν ἵνα καταδειχθῇ τί διέπραξε ὁ διεκδικῶν τὴν Μ. Ἀσίαν ἢ νὰ ἀκριβολογήσω, ὁ διεκδικῶν τὴν διαφύλαξιν τῶν χωρῶν τούτων ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν καὶ νὰ συναγάγωμεν τὸ εὐχερὲς μὲν ἀλλὰ καὶ ἀσφαλὲς συμπέρασμα περὶ τῆς τύχης τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν οἵτινες θὰ παρέμενον τυχὸν εἰσέτι ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν Διοίκησιν.

Εἶπον πρὸ ὀλίγου ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις προέβη εἰς τοὺς διωγμοὺς προχωροῦσα κατὰ πρόοδον γεωμετρικήν. Τοῦτο καθίσταται δῆλον εὐθὺς ὡς συγκρίνῃ τις τὰς διαφόρους περιόδους

τῶν διωγμῶν. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν δευτέραν πρὸς τὴν τρίτην περίοδον ἐνεργεῖται μὲν συνολικῶς ὁ διωγμός, καταστρέφονται ὁλόκληρα ἑλληνικὰ χωρία καὶ ἐκτοπίζονται οἱ ἑλληνικοὶ πληθυσμοί, ἀλλὰ δὲν ὑφίστανται ὁλοσχερῆ ἐξαφανισμὸν ἐν τῇ ὑποστάσει των. Ἐκτοπίζονται μέν, ἀλλὰ καταφεύγουσιν εἰς ἄλλας περιφερείας ὅπου ἐν μέρει σώζουν τὴν ὕπαρξίν των. Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον τῶν διωγμῶν καταφαίνεται ἀπροκάλυπτος ὁ σκοπὸς τῆς ὁλοσχεροῦς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων. Τὰ μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται τὸ ἀπαίσιον ἔργον ἀνταποκρίνονται πρὸς πᾶν ὅτι ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ ἀγριότης εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς ἀπολιτίστους ψυχάς. Ταῦτα πάντα πρέπει νὰ τονισθῶσι καὶ νὰ διακηρυχθῶσιν ἵνα μάθωσιν οἱ πεπολιτισμένοι λαοί, πρὸς ποίους ἐπιδιώκεται νὰ ἐμπιστευθῶσι χριστιανικοὺς πληθυσμούς.

Ἐπιτρέψατε νῦν Κύριοι ἀντὶ ἄλλης εἰκόνος τῆς τραγῳδίας νὰ ὁμιλήσωσιν οἱ ἀριθμοί. Τοὺς ἀριθμοὺς δὲ προκειμένου περὶ Θράκης θὰ παραλάβω ἐξ αὐτῆς τῆς τουρκικῆς στατιστικῆς, τῆς εὑρεθείσης ἐν τῷ Διοικητηρίῳ Ἀδριανουπόλεως κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1920. Κατὰ ταύτην ἐξεδιώχθησαν ἐκ τοῦ Νομοῦ Ἀδριανουπόλεως Ἕλληνες 138.373 καὶ ἐγκατεστάθησαν ἀντ' αὐτῶν 97780 Τοῦρκοι. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ὑπολείπονται κατὰ πολὺ τοῦ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτοπισθέντων ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν στατιστικῶν τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Περιθάλψεως. Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι περιορίζομαι εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τῆς τουρκικῆς στατιστικῆς μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὴν στατιστικὴν τοῦ Ταγιὰρ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατὰ τὸ 1920. Ἀλλ' ὁ ἐκτοπισμὸς οὗτος συνεπάγεται καὶ ἄλλας καταστροφάς, τὰς καταστροφὰς ταύτας θέλουσιν ἴδει οἱ κ. κ. Συνάδελφοι ἐν τῷ στατιστικῷ πίνακι ὃν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ καταθέσω. Ὁ Στατιστικὸς οὗτος πίναξ κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου Γραφείου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Περιθάλψεως καὶ ἐμφανίζει τὴν κατάστασιν τῶν χωρίων τῆς Δ. Θράκης ἧς οἱ κάτοικοι ἐξετοπίσθησαν κατὰ τῷ 1914. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀναφέρω ὀλίγα τινα περὶ τοῦ πίνακος τούτου, ὃν πᾶς τις ἐκ τῶν ἡμετέρων Συναδέλφων δύναται νὰ μελετήσῃ καὶ ἐπεξεργασθῇ. Εἰς τὸ χωρίον Ἡράκλεια τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείας τοῦ νομοῦ Ἀδριανουπόλεως πρὸ τοῦ 1914 ὑπῆρχε ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἐκ 1600 ἀτόμων, ἐξετοπίσθησαν πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου 1250, ἑλληνικαὶ οἰκίαι πρὸ τοῦ 1914 ὑπῆρχον 300, σῴζονται νῦν οἰκίαι 50 καὶ ἡμικατεστραμμέναι 80, αἱ δὲ ἐντελῶς καταστραφεῖσαι 150 ἐπὶ τῶν 300. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Βιλαετίῳ, εἰς τὸ χωρίον Ἀλμαλῆ ἐξετοπίσθησαν ἐπὶ 1200 Ἑλλήνων οἱ 550 καὶ ἐκ τῶν 230 ἑλληνικῶν οἰκιῶν κατεστράφησαν αἱ 210. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀδριανουπόλεως ἐκ τοῦ χωρίου Μουσοὺλ—Μπεϊλῆ ἐξετοπίσθησαν πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ κατεστράφησαν πᾶσαι αἱ 142 οἰκίαι τοῦ χωρίου. Εἰς ἐπαρχίαν Γάνου καὶ Χώρας ἐξετοπίσθησαν ἐν Κασταμπόλει οἱ 2,000 Ἕλληνες καὶ ἐκ τῶν 250 οἰκιῶν οὐδεμία μένει ἀνέπαφος, 150

εἶναι ἡμικατεστραμμέναι καὶ 200 τελείως καταεστραμμέναι. Εἰς τὸ χωρίον Νεοχώρι ἐξετοπίσθησαν καὶ αἱ 2,000 κάτοικοι Ἕλληνες ἐκ τῶν 350 οἰκιῶν 100 μὲν εἶναι ἡμικατεστραμμέναι καὶ αἱ 250 ἐντελῶς κατεστραμμέναι. Ἐκ τῶν ἐλαχίστων τούτων εὐκόλως δύνασθε νὰ συναγάγητε τὰ λοιπά, ἐκ δὲ τοῦ κατατιθεμένου πίνακος νὰ φωτισθῆτε περὶ τῶν ὅλων.

Πρὸς τοὺς διωγμοὺς τῆς Θράκης συνεχρονίσθησαν οἱ διωγμοὶ τῆς Μ. Ἀσίας οἱ Ἕλληνες κατεδιώχθησαν καὶ ἐξετοπίσθησαν κατὰ χιλιάδας, ἐλεηλατήθησαν δὲ αἱ περιουσίαι των καὶ κατεστράφησαν αἱ οἰκίαι των. Ἐκ τοῦ νομοῦ Ἀϊδινίου μόνον, καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ ζώνης τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῶν Σωκίων καὶ ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ Ἀδραμμυτίου ἐξεδιώχθησαν 188593 Ἕλληνες κατεστράφησαν 20,254 οἰκίαι καὶ ἔμειναν ἡμικατεστραμμέναι 11,685. Πρὸς πίστωσιν τούτου καταθέτω μακροτάτην ἔκθεσιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ διωγμῶν. Τὰ τῶν λοιπῶν νομῶν Μ. Ἀσίας δὲν γνωρίζομεν ἐν λεπτομερείᾳ καὶ μὴ ἔχων εἰσέτι ἀκριβεῖς ἀριθμοὺς τῶν καταστροφῶν καὶ δηώσεων, τῶν φόνων καὶ τῶν λεηλασιῶν, δὲν δύναμαι νὰ καταθέσω πίνακας περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οἱ ὑπὸ τοῦ Κεμὰλ καὶ τῶν ὀρδῶν του ἐνεργούμενοι διωγμοὶ παρουσιάζωσιν ἀναμφιβόλως τὴν ἀγριωτέραν ὄψιν. Ἐπὶ τούτου δὲ ἄρχεται ἡ τετάρτη περίοδος τῶν διωγμῶν, περίοδος καθολικῆς καταστροφῆς καθ' ἣν ἓν καὶ μόνον εἶναι τὸ σκοπούμενον: ἡ τελεία ἐξαφάνισις καὶ ἐκρίζωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῷ συνόλῳ του ἐκ τῶν χωρῶν τῶν διατελουσῶν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψίν του. Εἶναι ἀγὼν ἐξοντώσεως ἄνευ δισταγμοῦ, ἄνευ τοῦ στοιχειωδεστέρου ἀνθρωπισμοῦ κατὰ τὸν ὁποῖον πάντα τὰ μέσα τοῦ ὀλέθρου τίθενται εἰς ἐνέργειαν ἐναντίον τῶν ἀόπλων καὶ ἀτυχῶν πληθυσμῶν οὓς ἡ μοῖρα ἔρριψεν ἀπροστατεύτους ὑπὸ τὴν μάχαιραν τῶν αἱμοχαρῶν ὀπαδῶν τοῦ Κεμάλ. Καὶ ἵνα ἔχητε εἰκόνα ἀτελῆ ἐν ᾗ σκιαγραφοῦνται μόνον τὰ ἐν μεγάλῃ κλίμακι τελούμενα ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ἀποσπάσματα ἐξ ἐπισήμων ἐκθέσεων αἵτινες ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν.

Γ. ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ. Ἄρχομαι ἀπὸ τῶν διωγμῶν τῆς Νικαίας: Ἡ ἔκθεσις αὕτη μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς καταστροφῆς τοῦ περικαλλοῦς Ναοῦ, τοῦ ἐξόχως ἰδίᾳ τιμηθέντος ἐπὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, διαρκούσης τῆς Φραγκικῆς κατὰ τὴν τετάρτην Σταυροφορίαν κατοχῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ ἐτάφησαν ὁ Αὐτοκράτωρ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρης καὶ ἡ σύζυγός του Ἄννα, ὁ πενθερός του Ἀλέξιος ὁ τέταρτος καὶ ἀνεψιός του Ἐμμανουήλ, ὁ Πατριάρχης Μεθόδιος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι τῆς ἐν Νικαίᾳ Αὐτοκρατορίας ἄνδρες ἐξιστορεῖ ὡς ἑξῆς τὰ τῶν σφαγῶν καὶ διωγμῶν.

»Τὰ τέρατα ταῦτα περιφρονήσαντα τὴν κοινὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου κρίσιν δὲν ἐδίστασαν μετὰ παντοίας βασάνους νὰ κατασφάξωσι ἅπαντας τοὺς ὑπερπεντακοσίους Ἕλληνας τῆς Νικαίας ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 14ης πρὸς

τὴν 15ην Αὐγούστου ἀπέσπων βίᾳ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν τοὺς Ἕλληνας τούτους ἄνδρας καὶ γυναίκας καὶ παιδία, καὶ ὡδήγουν διὰ τῆς πείνης ἐκ Λεύκης εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου καὶ τῶν βασάνων.

»Καθ' ὁδὸν τινὲς ἠδύνατουν νὰ προχωρήσωσι καὶ μάλιστα τὰ παιδία κλαίοντα καὶ ὀδυρώμενα. Τὰ δὲ τέρατα ἀπαλλασσόμενα τῆς τοιαύτης ἐνοχλήσεως ἀμέσως ὡς ἀρνία καὶ πρόβατα κατέσφαζον αὐτούς, καὶ ἄλλους μὲν ἔρριπτον εἰς τὰ παρὰ τὴν ὁδὸν φρέατα, ἄλλους δὲ βραδύτερον ἐκάλυπτον δι' ὀλίγης γῆς, ὡς καὶ ἤδη φαίνεται. Τρία φρέατα παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπληρώθησαν ἡμινέκρων ἀνθρωπίνων σωμάτων διότι ἡ πρόχειρος σφαγὴ συνεκράτει ἐπὶ ἱκανὸν τοὺς δυστυχεῖς ἐν τῇ ζωῇ. Τὰ φρέατα ταῦτα φρικαλέα καὶ ὅτε ἡμεῖς ἐπεσκέφθημεν αὐτά, εἶχον καλύψει διὰ πετρῶν καὶ χώματος, πρὸς μετριασμὸν τῆς κακοσμίας.

»Τοὺς δὲ πολλοὺς ἀπῆγον εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, εἰς λόφον τινα ὅπου ἔχει τὸ εὐρὺ ἄντρον καὶ βαθύ, καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω ἕτερον μικρότερον. Ἔξωθεν τῶν ἄντρων καὶ ἐντὸς αὐτῶν σφαζόμενοι προχείρως ἐρίπτοντο ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου σφαδάζοντες καὶ φρικτῶς βασανιζόμενοι. Τινὲς δὲ εὑρέθησαν φρικαλέως ἠκρωτηριασμένοι μάλιστα δὲ γυναῖκες ὧν ἀπεκόπησαν οἱ μαστοὶ καὶ ἐσχίσθη ἡ κοιλία. Παρομοίας δὲ βασάνους ὑπέστησαν καὶ ἄνδρες ἑνὸς δὲ τὸ σῶμα ἔφερε μέχρι τῆς μεταβάσεως ἡμῶν εἰς τὴν Νίκαιαν καταφανὲς τῆς κοιλίας τραῦμα.

»Κόρη τις εὑρέθη εἰς δένδρον ἐσταυρωμένη καὶ βορὰ γενομένη ἁρπακτικῶν ὀρνέων. Ταύτην φιλάδελφοι Ἕλληνες ἐκ τῶν πέριξ ἀποσκελετωθεῖσαν ἔθαψαν παρὰ τὸν τόπον τῶν φρικαλέων αὐτῆς βασάνων, καὶ ἀπέκρυψαν οὕτω κακουργίαν βδελυροτάτην. Ἔξωθεν δὲ τοῦ μεγάλου ἄντρου εὑρίσκεται κατακείμενος νεκρὸς φρικαλέος τὴν θέαν. Πλησίον δὲ κεῖται κόμη γυναικός, καὶ ἀλλαχοῦ ἄλλα ἴχνη ἐκλιπούσης ζωῆς καὶ ἀκρωτηριασμῶν ἀπεχθεστάτων. Κύνες δὲ καὶ θῶες καὶ ἁρπακτικὰ ὄρνεα φιλοστοργότερα ἐδείχθησαν πρὸς τ' ἀτυχῆ πλάσματα.

Πολλὰ δὲ τραγικώτατα συνέβαινον κατὰ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν θυμάτων. Ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ μακαρίτου Σωφρονίου Ἐξάρχου ἐν Νικαίᾳ, ἀπήγοντο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σωτήριος μετὰ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ Βιλελμίνης, θυγατρὸς τοῦ ἐκ Λεύκης ἀπὸ ἐτῶν ἐγκατεστημένου ἐν Νικαίᾳ Σεβαστοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς. Μετ' αὐτῶν δὲ ἀπήγετο καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σωτηρίου Σαπφώ. Τὰ τέρατα ἰδόντα τὴν ἀνθηρὰν νεότητα τῆς Βιλελμίνης καὶ τῆς Σαπφοῦς ἐπέβαλον χεῖρα εἰς αὐτάς. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τοῦτο ἐφάνη ὁ Σωτήριος ἀνθιστάμενος πάραυτα ἐφόνευσαν αὐτόν, ἀπήγαγον δὲ τὴν Βιλελμίνην μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῆς Σαπφοῦς. Ἡ πρώτη προωρίσθη διὰ τὰς ἀκολασίας τοῦ Τσεμὰλ καὶ ἡ δευτέρα διὰ τὰς ἀκολασίας τοῦ Ὑπαρχηγοῦ ΑΚΗ—ΧΑΛΗΛ—ΙΣΜΑΗΛ. Ἡ Βιλελμίνη βραδύτερον ἀπεσφάγη μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐν Λεύκῃ, τοιαύτη δὲ θὰ εἶναι καὶ ἡ τύχη τῆς Σαπφοῦς. Τοιαῦτα δὲ

καὶ ἄλλα πολλὰ διεπράχθησαν κακουργήματα καὶ πρὸ τῆς τελείας τῆς Νικαίας καταστροφῆς καὶ βραδύτερον ἐν Λεύκῃ. Ἐν Νικαίᾳ δὲ πρὸ τοῦ μεγάλου κακουργήματος καὶ γυναῖκες καὶ κόραι παντοίους ὑφίσταντο κινδύνους, οἱ δὲ ἄνδρες συνεχῶς ἀναγκαστικοὺς καὶ χρηματικοὺς ὑφίσταντο ἐράνους.»

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Νικαίας, εὐαρεστήθητε Κύριοι ν' ἀκούσητε τώρα συγκρατοῦντες τὰ πλημμυροῦντα τὴν ψυχήν σας συναισθήματα, ἀπόσπασμα ἐξ ἐκθέσεως περὶ τῶν σφαγῶν τῶν περιφερειῶν τοῦ Ἀδᾶ—Παζάρ, καὶ Γκέϊβις ἀρξαμένων ἀπὸ τῆς νυκτὸς τῆς Κυριακῆς πρὸς τὴν Δευτέραν 8 καὶ 9 Μαΐου τοῦ 1920 καὶ συνεχισθεισῶν ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας: »Μετά τινας ἡμέρας μέρος τῶν αἱμοχαρῶν ὀρδῶν μετέβη εἰς Ὀρτάκιοϊ τῆς Βηθυνίας, κωμόπολιν μεγάλην καὶ ἀκμάζουσαν περιλαμβάνουσαν περὶ τὰς 8,000 κατοίκους, πάντας Ἕλληνας. Ἡμέρας δέ τινας πρὸ τῆς εἰσβολῆς των ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς ΓΚΕΗΒΕΣ μετεκάλει πάντας τοὺς ἐξέχοντας καὶ πλουσίους καὶ ἐφορολόγει αὐτοὺς ἀμειλίκτως καὶ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις καὶ μετὰ τὴν λήστευσιν ταύτην τοὺς ἀπέστειλεν ἀνυπόπτους εἰς τὸ χωρίον των, εἰς τὸ ὁποῖον μετὰ πέντε ἡμέρας εἰσώρμησαν τὰ Κεμαλικὰ τέρατα καὶ ἤρχισαν νὰ σφάζουν πάντας γενικῶς ἀφοῦ δὲ ἐκορέσθησαν τῆς ἀγρίας ταύτης σφαγῆς κατέκαυσαν καὶ τὸ χωρίον αὐτῶν. Τὰς νέας γυναίκας καὶ τὰ κοράσια μέχρι 10 ἐτῶν ἔσφαξαν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἠσέλγησαν ἐπ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν 8,000 καὶ ἐπέκεινα κατοίκων μόλις 300 ἐσώθησαν προλαβόντες νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὄρη, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἂν ἐπιζῶσιν ἀπειλοῦνται ἀπὸ τὸν οἰκτρότατον διὰ τῆς πείνης θάνατον.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀναφέρει σειρὰν ὀνομάτων ἑλληνικῶν χωρίων ὧν οἱ κάτοικοι ἐσφάγησαν καὶ αὐτὰ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Κεμαλικῶν. Ἴδωμεν τί λέγει περὶ τῆς σφαγῆς τοῦ Χωρίου ΓΚΕΗΒΕΣ». »Τὴν ἀγριότητα τῆς σφαγῆς Γ κ έ η β ε ς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ περιγράψω, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι, φανατικώτατοι Κεμαλικοί, κατέσφαξαν τοὺς φίλους καὶ γνωστούς των ἁμιλλώμενοι μὲ τὰς ἀγρίας ὀρδὰς ὡς πρὸς ἀγριότητα. Οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ περισωθῇ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀρμένιοι πάντες κατεσφάγησαν. Δὲν ἐφείσθησαν μηδ' αὐτῶν τῶν Κυβερνητικῶν Ὑπαλλήλων. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς κακούργου ταύτης συμμορίας Γκαοὺρ—Ἀλῆς ἐνετρύφα νὰ κατασφάζῃ μονοπωλιακῶς τὰ μικρὰ παιδία καὶ αὐτὰ τὰ βρέφη ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ κατόπιν νὰ ρίπτῃ τὰ ἀκέφαλα πτώματά των ἐπὶ τῶν λογχῶν τῶν ὀπαδῶν του. Τὰς σφαγὰς ταύτας ἠκολούθησαν σφαγαὶ ἄλλων Χριστινῶν εὑρισκομένων ἀραιῶς εἰς τουρκικὰ χωρία».

«Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ἀποτροπιαστικώτερον ἀκόμη, ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ τι ἀποτροπιαστικώτερον τῶν ὅσων ἔλαβον τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσω πρὸς ἡμᾶς πρὸ ὀλίγου, εἶναι τὸ ἀκόλουθον: Φαίνεται ὅτι, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς 26ης Ἰουλίου 1920 τοῦ Στρατηγοῦ κ. Κατεχάκη, δὲν ἠρκέσθησαν

μόνον εἰς τὰς σφαγὰς καὶ διώσεις, ἀλλ' ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν καὶ μέθοδον «ἀφαντάστου ἐγκληματικότητος» ὡς λέγει ἡ ἔκθεσις, προσεπάθησαν δηλονότι νὰ μεταδώσωσι νόσους μεταδοτικὰς εἰς γυναῖκας καὶ κόρας σκοπίμως ἵνα οὕτως ἐπέλθῃ βαθμηδὸν ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς φυλῆς.

Ἔκρινα ὅτι μοὶ ἐπεβάλετο νὰ κομίσω πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τὰ μεμαρτηρημένα ταῦτα καὶ ἀδιαφειλονίκητα στοιχεῖα τῶν τελεσθέντων καὶ τελουμένων, συμπληρῶ δὲ τὰ στοιχεῖα ταῦτα διὰ τῶν χαρτῶν τοὺς ὁποίους λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ καταθέσω, ἐξ ὧν καταδηλοῦται ἡ κατάστασις τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν πρὸ τῶν διωγμῶν καὶ μετ' αὐτούς. Τὰ χωρία ἅτινα ὑπέστησαν τοὺς διωγμοὺς σημειοῦνται διὰ μελανοῦ χρώματος εἰς τὸν χάρτην τῆς Μ. Ἀσίας, εὐχερέστερον δὲ οὕτω θὰ κρίνῃ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις περὶ τῶν διαπραχθέντων ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ὃν ἀγωνίζεται ἡ λκιμος ἑλληνικὴ νεότης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ. Ἐπιθυμεῖ ἡ Συνέλευσις νὰ ἐκτυπωθοῦν;

Π α ν τ α χ ό θ ε ν. Μάλιστα, μάλιστα.

Γ. ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ. Ἀκριβῶς δὲ διότι πρόκειται περὶ τῶν κεμαλικῶν κακουργιῶν πρέπει καὶ νὰ μεταφρασθῶσι ὅπως σταλῶσιν ὅπου δεῖ.

Α. ΜΑΤΕΣΙΣ. (Πληρεξούσιος Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). Δὲν θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν τραγικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα μετὰ τόσης εὐγλωττίας ἐξέθηκεν ὁ ἔγκριτος Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συνάδελφος. Ἤθελον νὰ φέρω μόνον μίαν κρίσιν: Νὰ ζητήσω ν' ἀνεύρω, τὸν χαρακτῆρα τῶν γεγονότων τούτων καὶ νὰ καταλήξω κατόπιν εἰς ἓν συμπέρασμα. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι ὅπου ὁ Μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς ἀφέθη ἐλεύθερος καὶ ἥσυχος, ἵνα συζῇ μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, χωρὶς νὰ εὑρίσκηται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐκ τοῦ κέντρου ὑποβαλλομένης μισαλλοθρησκείας, ἐκεῖ ὑπῆρξε συνήθως ἀγαθὸς καὶ ἀπόδειξις τὰ πρόσφατα γεγονότα. Ἡ ὑπὸ Ἑλληνικὴν διοίκησιν ὑπαγωγὴ τῶν Μουσουλμάνων ἀπέδειξεν ὅτι οὗτοι, ἐφ' ὅσον εὑρίσκονται ὑπὸ διοίκησιν ἑλληνικήν, διοίκησιν, ἡ ὁποία καὶ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν σέβεται καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν προστατεύει καὶ τὴν Μουσουλμανικὴν ψυχὴν γνωρίζει, ἐκεῖ γίνονται καλλίτεροι καὶ νομοταγέστεροι πολῖται. Πῶς λοιπὸν ἐξηγεῖται τὸ ὅτι, ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα χρόνου, ἑκάστοτε, ἀναφαίνονται τὰ τοιαῦτα φρικώδη ἀνοσιουργήματα;

Ἦτο σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν εἶχεν ἡ τυραννία, ἡ ἐγκαθιδρυμένη παρὰ τὸν Βόσπορον.

Τὴν τυραννίαν ἐκείνην ἀντικατέστησε, κατόπιν, ἔτι τυραννικωτέρα ἡ ὀλιγαρχία τοῦ Νεοτουρκικοῦ κομιτάτου. Καὶ θέλετε ἴδει ὅτι, ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Νεοτουρκικοῦ κομιτάτου, τὸ σύστημα ἐμφανίζεται οὐχὶ πλέον ὡς ἑκάστοτε καταδίωξις τῶν χριστιανῶν, οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ λάβωσι τὴν ὑπεροχὴν ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ, ἀλλ' ὡς διαγεγραμμένον σχέδιον ἐξοντώσεως

τῶν χριστιανῶν. Ἡ ἐξόντωσις αὕτη ἀνεκηρύχθη καὶ δημοσίᾳ ὡς πρόγραμμα τοῦ Νεοτουρκικοῦ κομιτάτου. Ὑπάρχει μία ἀγόρευσις, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὸ φυλλάδιον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων τὸ ἐκδοθὲν κατὰ τὸ 1915, καὶ ἡ ποία ἀνεγράφη τότε καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας. Ἐν τῇ ἀγορεύσει ἐκείνῃ, ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Νεοτουρκικοῦ κομιτάτου κατὰ τὸ 1908, ἔλεγεν ὅτι ἡ μόνη σωτηρία τῆς Αὐτοκρατορίας θὰ εἶναι ἡ κατασύντριψις τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων, ὁ διὰ τῆς ἀόπλου βίας ἐξοθωμανισμὸς αὐτῶν, καὶ προσέθετεν: «ἔχομεν ἤδη ἀρχίσει νὰ ἐγκαθιστῶμεν Βοσνίους εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὸ σύστημα τοῦτο θέλει ἐξακολουθήσει· ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μόνον ἀνεβλήθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου». Ἀλλὰ κατόπιν ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου ἤρχισε καὶ εἴδομεν τὴν ἐφαρμογήν του, ὡς πρὸ ὀλίγου ἐξιστορήθη. Οἱ Τοῦρκοι διπλωμάται ἐπεκαλέσθησαν καὶ ἕνα τίτλον, τίτλον, ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς, σήμερον, κατάκειται νεκρός. Ὁ τίτλος οὗτος ἦτο ἐκ τῶν μεγίστων σφαλμάτων τῆς Ἑλληνικῆς διπλωματίας. Ἦτο ἡ γενομένη συμφωνία κατὰ τὸ 1914, διὰ τῆς ὁποίας, εἰς πρότασιν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἶχε δεχθῆ, ὅπως γίνῃ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν.

Ἐδέχθημεν τοῦτο, ὑπὸ ὅρους, δηλαδή, ὅτι, τότε μόνον θὰ φύγουν οἱ Ἕλληνες, ὅταν οἰκειοθελῶς ζητήσωσι τοῦτο, καὶ τότε μόνον θὰ καταλαμβάνωσι τὰ κτήματα καὶ τὰς περιουσίας των οἱ ἐξ Ἑλλάδος μεταναστεύοντες Ὀθωμανοί, ὅταν ὁ ἐκπατρισμὸς τῶν Ἑλλήνων γίνεται οἰκειοθελῶς. Ἀλλ' εἰς τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ διπλωματία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπῆρξε λίαν ἀφελὴς καὶ διότι ἦτο σαφὲς καὶ πρόδηλον ὅτι εὐθὺς ὡς ἡ Ἑλλὰς ἔδιδε τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Τουρκικὴν Διοίκησιν νὰ κρίνῃ ποῖοι οἰκειοθελῶς ἀπομακρύνονται, ἡ Τουρκικὴ Διοίκησις θὰ μετεχειρίζετο ὅλα τὰ μέσα, ὥστε νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὅπως δῆθεν οἰκειοθελῶς ἀναχωρήσωσιν. Ἡ βούλησις ἐξηναγκάζετο νὰ φαίνεται οἰκειοθελής, καὶ ἦτο βούλησις διὰ τοῦ τρόμου ἐπιβεβλημένη. Καὶ τοῦτο ἰσχυρίσθη, ἔχω ἐνταῦθα σχετικὸν σημείωμα, τοῦτο ἰσχυρίσθη ὁ Γκαλὴπ εἰς ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον ὑπέβαλε τὴν 11ην Φεβρουαρίου 1920 πρὸς τὸ ἐν Παρισίοις Συνέδριον. Ἐπεκαλέσθη τὰς συμφωνίας μετὰ τοῦ Βενιζέλου, τὰς γενομένας ἐν ἔτει 1914 περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν τῶν Μουσουλμανικῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς Θράκης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας.

Α. ΖΟΡΜΠΑΣ. Γνωρίζετε ὅτι ὑπάρχει μία διαταγὴ τῆς Νεοτουρκικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν Ραχμῆ Βέην, ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμπιστευτικῶς ἔδιδεν ὁδηγίας νὰ ἐξαναγκάζωσι τοὺς Ἕλληνας νὰ ὑπογράψουν σχετικὸν χαρτὶ ὅταν ἐκτοπίζωνται ὄχι πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας;

Α. ΜΑΤΕΣΙΣ. Τοῦτο μανθάνω ἀπὸ ὑμᾶς. Γνωρίζω ὅμως ὅτι καὶ οἱ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐκτοπιζόμενοι ἐλάμβανον τὸν τίτλον τοῦ μετανάστου, δυστυχῶς δὲ κατὰ σφάλμα ἐπίσης τῆς τότε Κυβερ-

νήσεως. Ὁ τίτλος τοῦ μετανάστου ἀπεδίδετο εἰς τοὺς ἐρχομένους πρόσφυγας. Τόσον δὲ εἶναι ἀληθὲς τοῦτο, ὥστε ἔχω ἐκ τῶν δελτίων, τὰ ὁποῖα ἐδίδοντο, τότε, πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ πρόσφυγας, καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐζητεῖτο ἡ ἀπογραφὴ τῆς περιουσίας των. Τὸ δελτίον τοῦτο, τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοὺς ὠνόμαζε μετανάστας. (Ἀναγινώσκει). «Οἱ μεταναστεύοντες μόνοι των ἄνευ οἰκογενείας θὰ συμπληρώσωσι τὸ δελτίον». Ἐπίσης «εἰς ἕκαστον δελτίον θὰ γράφωσι τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, τὰ ὁποῖα μεταναστεύουν». Οἱ πρόσφυγες ἠρνήθησαν νὰ ὑπογράψωσι τὰ δελτία ἐκεῖνα. Ἑπομένως πρέπει νὰ ἀντικρουσθῇ παρ' ἡμῶν καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἡ τυραννία, ἡ ἐγκαθιδρυομένη παρὰ τὸν Βόσπορον μεταχειρίζεται ἀπέναντι τῶν Ξένων Δυνάμεων διὰ νὰ δικαιολογήσῃ ὅτι ἐκεῖνα ὅσα ἐγένοντο, δὲν ἐγένοντο αὐθαιρέτως, ἀλλ' ὡς συνέπεια μιᾶς συμφωνίας διπλωματικῆς.

Πρέπει καὶ τὸ ψεῦδος τοῦτο ν' ἀρθῇ, καὶ ν' ἀρθῇ διὰ τῶν ἐκθέσεων ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἑλλήνων προσφύγων καὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μ. Ἀσίας, οὐδεὶς οἰκειοθελῶς ἠθέλησε νὰ μεταναστεύσῃ.

Α. ΖΟΡΜΠΑΣ. Εἰς ἐξήγησιν τῶν λεγομένων σας ἔφερα τὸ παράδειγμα, ὅτι ὁ Ραγμῆ βέης τῆς Σμύρνης ἔχων ὡς βάσιν ὄχι τὴν διπλωματικὴν συμφωνίαν, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ὁ κ. Βενιζέλος, ἀλλὰ τὰς διαταγὰς τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔκαμε τὸν ἐκτοπισμὸν καὶ ἠνάγκαζε τοὺς ἕλληνας νὰ ὑπογράφωσιν ὅτι ἐδέχοντο.

Α. ΜΑΤΕΣΙΣ. Εἶναι λοιπὸν βεβαιωμένον ὅτι μεταξὺ τῶν αναριθμήτων διὰ τὰ ὁποῖα ἔχομεν νὰ αἰτιώμεθα τὴν Κυβέρνησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶναι καὶ τοῦτο: Ὅτι μίαν τοιαύτην συμβιβαστικὴν συναίνεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἄγνωστον πῶς καὶ διατὶ ἀποκτηθεῖσαν, ἠθέλησεν ἡ Τουρκία νὰ τὴν καταστρατηγήσῃ, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ὁλόκληρος αὐτὸς ὁ κόσμος τῶν θυμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη θρηνεῖ.

Ν. ΣΤΡΑΤΟΣ. Ἀναμφισβητήτως διὰ τὸν συστηματικὸν διωγμὸν τὸν ὀργανωθέντα ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται νὰ εὐθύνεται ὁ τουρκικὸς πληθυσμός. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἐγένετο γνωστὸς διὰ διαφόρων δημοσιευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐκυκλοφόρησαν Γαλλιστὶ κατὰ τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων, τὰ ὁποῖα ὅμως εἶχον τοῦτο τὸ μειονέκτημα, ὅτι ἦσαν δημοσιεύματα μορφῆς προπαγανδικῆς, δὲν ἦσαν δημοσιεύματα τοῦ ἐπισήμου Κράτους. Τὸ γραφεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ διάστημα τῆς Διασκέψεως ἐξέδωκε σωρείαν τοιούτων φυλλαδίων καὶ ἡ ἐργασία, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ἦτο ἐπιμελὴς εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ φυλλάδια δὲν εἶχον τὸν τύπον τῆς ἐπισήμου καταγγελίας.

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἀγνοοῦσι τὰ γεγονότα; Βεβαίως ὄχι. Οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν τοῦτο. Τί θέλομεν ἤδη ν' ἀποδείξωμεν

διὰ τῆς συζητήσεως, ἡ ὁποία γίνεται τὴν ἑσπέραν ταύτην; Θέλομεν ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι οἱ διωγμοὶ συνετέλεσαν εἰς μείωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ; Βεβαίως, ὄχι! Σήμερον ἡ Εὐρώπη κατόπιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τῆς συζητήσεως τῶν στατιστικῶν, ἐπελήφθη ἄλλων συζητήσεων, συμβιβαστικῶν μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Λοιπὸν, σήμερον, οἱ θέλοντες νὰ ἐξετάσωσι τὸ ζήτημα τῶν διωγμῶν θέλουσι προφανῶς δύο πράγματα ν' ἀποδείξωσι, πρῶτον μὲν τὰς μεγάλας θυσίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ Ἑλληνισμὸς χάριν τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, θυσίας ἐπιβληθείσας ἐκ τῆς συνολικῆς δράσεως τῶν κατακτητῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θέλουσι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ Τουρκία δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸ ὕψος Κράτους πολιτισμένου καὶ ἔχοντος συναίσθησιν δικαίου, κατὰ συνέπειαν δὲ δὲν δύναται νὰ γίνεται περὶ τοῦ Κράτους αὐτοῦ συζήτησις ὡς πρὸς τὸ Ἐθνολογικὸν Δίκαιον, συζήτησις ὁποία γίνεται διά πάντα ἄλλον λαόν, ὁ ὁποῖος δικαιοῦται νὰ ζητῇ τὴν αὐθυπαρξίαν αὐτοῦ. Ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ δικαιώματος αὐθυπαρξίας τῶν Οὔγγρων, τῶν Τσεχοσλοβάκων, τῶν Ἑλλήνων, ὁμιλοῦμεν περὶ λαῶν, οἵτινες ἔφθασαν εἰς τοιοῦτον σημεῖον πολιτισμοῦ ὥστε νὰ τίθενται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἐθνοτήτων, τῶν δυναμένων ν' αὐτοκυβερνηθῶσιν. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σκεφθῇ τις νὰ κατατάξῃ τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, καθόσον ἡ ἐπικρατήσασα ἐν αὐτῷ ὀλιγαρχικὴ τάξις πραγμάτων παρεμποδίζει πᾶσαν ἱκανότητα τοῦ Τουρκικοῦ λαοῦ πρὸς αὐτοκυβέρνησιν. Ὁ Τουρκικὸς λαὸς ἐφ' ὅσον κυβερνᾶται ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν ὑφίσταται καὶ αὐτὸς τὴν καταπίεσιν καὶ γίνεται ὄργανον τῆς καταπιέσεως τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσον δὲ κυβερνᾶται ὑπὸ ἄλλων λαῶν ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι λαὸς νομοταγὴς καὶ δύναται νὰ εὑρίσκεται εἰς ἴσην μοῖραν πρὸς τοὺς ἄλλους πεπολιτισμένους λαούς.

Ἡ Εὐρώπη προκειμένου περὶ τοιούτων ἀγριοτήτων τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν δὲν πρόκειται νὰ διαφωτισθῇ σήμερον, διεφωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν δι' ἐπισήμων αὐτῶν ἐκθέσεων, αἵτινες ἀπέδειξαν, ὅτι ὁ Ἀρμενικὸς λαὸς ἀριθμῶν ἄλλοτε 1800000 ψυχῶν εὑρίσκεται σήμερον μὲ μόνον 600.000. Ἡ ἐπίσημος Εὐρώπη εἶναι φωτισμένη περὶ τῶν προθέσεων καὶ τῶν τάσεων τοῦ Τουρκικοῦ ἐπισήμου Κράτους καὶ ἡ Εὐρώπη, καθ' ἣν στιγμὴν ἠθέλησε νὰ κρίνῃ δικαίως καὶ ἀνεπηρεάστως ἀπ' ἄλλων αἰσθημάτων, ἐπέδειξε διὰ τοῦ ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὴν Τουρκικὴν ἀντιπροσωπείαν τὰς γνώμας της καὶ ἐχαρακτήρισεν, ὅπως ἐχαρακτηρίσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν. Ἡ Εὐρώπη εἶναι φωτισμένη τελείως.

Ν. ΛΕΒΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, ἐπιτρέπετε μίαν προσθήκην, ἂν ἐπιτρέπῃ τοῦτο καὶ ὁ ἀγορεύων;

Κ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ. Ἂν εἶνε σύντομος.

Ν. ΛΕΒΙΔΗΣ. Ἤθελον νὰ προσθέσω τὸ ἑξῆς: Ὅτι δὲν εἶναι μόνον τὸ νεώτερον Κράτος, ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἰσοπολιτείαν,

ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸ 1821 ἔλαβε τὰ ὅπλα, ὅπως ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυριαρχίας, τὸ πρῶτον Ἐθνικὸν Σῶμα, ὅπερ ἦτο ὁ Ἄρειος Πάγος, ἑδρεύων ἐν Σαλώνοις, ἐκήρυξε τὴν ἰσοπολιτείαν. Κατὰ ποίαν ἐποχήν; Κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἀκριβῶς ἐμάχετο πρὸς τοὺς Τούρκους· εἶπε δὲ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ θρησκευμάτων καὶ φυλῶν, ὅτι θεωρεῖ πάντας τοὺς πολίτας Ἕλληνας ἴσους ἐνώπιον τῶν νόμων. Ταῦτα δέ, κύριοι συνάδελφοι, ἐλέγοντο κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν Σαλώνων. Ἦλθον κατόπιν αἱ Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ μακρὰ σειρὰ τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων, αἵτινες ἐν τοῖς πολιτεύμασι τῆς μαχομένης Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ὑπῆρχον ἄλλαι ἰδέαι ὀπισθοδρομικαὶ ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ Εὐρώπῃ ἐκήρυξαν τὴν ἰσοπολιτείαν μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν. Καὶ δὲν περιμένομεν ἡμεῖς νὰ μάθωμεν ταύτην ἀπὸ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν, καὶ νὰ μελετήσωμεν τὰ ἄρθρα τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν, ἵνα συμμορφωθῶμεν πρὸς τὰ ἄρθρα ταῦτα, διότι οἱ ἀείμνηστοι πατέρες ἡμῶν ἐγνώριζον ἐπίσης καλῶς, ὅπως καὶ ὁ ἄλλος πεπολιτισμένος κόσμος, ποῖαι ἦσαν αἱ ἀρχαί, ὑφ' ἃς ἐπαναστάτησαν κατὰ τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας.

Κ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ (πληρεξούσιος Ἕβρου).

Εὐχαριστῶ τοὺς προλαλήσαντας κ. συναδέλφους διὰ τὰς ἀγορεύσεις των ἐπὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ζητήματος τῶν ἐκτοπισμῶν, ἐκφράζω δὲ πρὸς τὸν Ἀξιότιμον πληρεξούσιον Ἀττικοβοιωτίας Κύριον Τσουκαλᾶν ἐκ μέρους τῶν Θρακῶν τὴν βαθεῖαν μας εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ εὐλαβὲς μνημόσυνον, τὸ ὁποῖον ἔστησεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὑπῆρξεν ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου συναδέλφου, εἰλικρινής, ἀποκαλυπτική, διαφωτιστική, τὸ εὔγλωττον στόμα τῆς μεγάλης συμφορᾶς, τῆς φρικτῆς τραγῳδίας τοῦ κακομοίρου ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ᾐσθάνθη χθὲς ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τὴν ἱερὰν καὶ φρίττουσαν ἐκείνην συγκίνησιν, ἀλλὰ καὶ τὸν βαθὺν σπαραγμὸν τῆς ψυχῆς, ἀνάλογον ἐκείνου περὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ ψάλτης ἱστορεῖ, ὅτι ὅτε ὁ Φρύνιχος ἐδίδαξε τὴν Μιλήτου ἅλωσιν καὶ ὑπενθύμησεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους «οἰκήϊα κακὰ» εἰς δάκρυα ἔπεσε ὁλόκληρον τὸ θέατρον.

Κατὰ μείζονα ὅμως λόγον ἀνήκει ὁ λόγος εἰς τοὺς Θράκας, καὶ θὰ ἦτο ἀσυγχώρητος παράλειψις ἂν δὲν ἠκούετο ἡ φωνὴ τῆς Θράκης, ἀρχῆς γιγνομένης παρ' ἐμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ καταιγὶς τῶν πολεμικῶν τελευταίων γεγονότων μ' ἔστειλε πολὺ μακρὰν μετὰ συζύγου καὶ ἀδελφῆς καὶ ἐπανῆλθον μετὰ τριετῆ ἐξορίαν μόνος σωματικῶς ἐρείπιον.

Καὶ ὁ πόνος μου ὁ ὑποκειμενικὸς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ σιωπήσῃ, νὰ σβύσῃ, ἐάν, παλινοστήσας εἰς τὸν προσφιλὲς πάτριον ἔδαφος, δὲν ἔβλεπα αὐτὸ μεταβληθὲν εἰς καπνίζοντα ἐρείπια.

Οὐδὲ ἐπὶ ἡμέρας τις ὁμιλῶν ἤθελε δυνηθῇ νὰ περιγράψῃ τὴν

συμφοράν, ἡ ὁποία ἁπλώθηκε εἰς τὴν γελαστὴν καὶ ἀκμάζουσαν ἄλλοτε Θράκην μας.

Οὔτε ἡ αἰχμαλωσία Βαβυλῶνος τῆς Βιβλικῆς ἐποχῆς, οὔτε αἱ ἐπιδρομαὶ τοῦ 'Αττίλα, οὔτε ἡ πένθιμος φωνὴ τοῦ Ἱερεμία, οὔτε τι ἄλλο φρικιαστικὸν γεγονὸς Ἱστορίας δύναται νὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν καταστροφὴν τῆς Πατρίδος μας.

Ἠκούσατε, Κύριοι Πληρεξούσιοι, τὸν κύριον Πληρ. 'Αττικοβοιωτίας ἐκθέτοντα τὰς στατιστικὰς τῶν θυμάτων, ὡς καὶ τὸν ἀξιότιμον κύριον ἐπὶ τῶν 'Εξωτερικῶν Ὑπουργὸν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου προσαγαγόντα ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν γενομένων καὶ ὡς συμπέρασμα, ὡς πικρὸν κατακτάλαγμα ὅλων τῶν δηλώσεων τούτων ἀπομένει ὅτι αἱ ἀκμαιόταται ἄλλοτε πόλεις Αἶνος, Κεσσάνη, Μάλγαρα, Καλλίπολις, Μάδυτος, Μυριόφυτον, Περίστασις, Γάνος, Χώρα, Ἡράκλεια, Ραιδεστός, Τυρολόη, Βιζύη, Στράντζια, Μήδεια, Χαριούπολις, Σχολάριον, 'Αρκαδιούπολις, Μακρὰ Γέφυρα, Σκοπός, Σκόπελος, Σκεπαστόν, Σαμακόβιον, Πέτρα, 'Αδριανούπολις, σχεδὸν δὲν ὑφίστανται, ἑκατοντάδες δὲ χωρίων Ἑλληνικῶν παρουσιάζουν ἄμορφα μόνον ἐρείπια ἀχνίζοντα. Καὶ οἱ κάτοικοι τούτων, (ὡς ἀναλυτικῶς ἐμφαίνουν αἱ προσαχθεῖσαι στατιστικαί,) ἄλλοι μὲν ἀπηλάθησαν κατὰ τὸ 1914 εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἄλλοι δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἐξετοπίσθησαν εἰς τὰ βάθη τῆς Μ. 'Ασίας διὰ νὰ σκορπίσουν τὰ κόκκαλά των οἱ περισσότεροι εἰς τὰς ἐρημίας αὐτῆς.

»Οἱ Τοῦρκοι, τοὺς ὁποίους κατὰ τραγικὴν παρόρμησιν τῆς Εἱμαρμένης ἐξαπέλυσαν καὶ ἐξήμεσαν αἱ αὐχμηραὶ στέππαι τοῦ Τουρκεστὰν εἰς τὴν ὡραίαν Πατρίδα μας, ἐνεθυμήθησαν τὰ ἄγρια ἔνστικτά των καὶ ἐπανῆλθον ἀκάθεκτοι καὶ ἀδέσμευτοι εἰς τὰς προσφιλεῖς μεθόδους των πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τῶν 'Αρμενίων, ἀλλὰ ταύτην τὴν φορὰν τὸ ξερρίζωμα ἔγινε ἐπιστημονικῶς καὶ συστηματικώτατα ὠργανωμένον». Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀπελαθέντων κατὰ τὸ 1914 εἰς τὴν Μακεδονίαν, πρὸ πάντων, μόλις ἐπέζησε τὸ ἥμισυ καὶ ἐπαλινόστησε, ἐκ δὲ τῶν ἐκτοπισθέντων εἰς τὴν 'Ανατολίαν καὶ Μεσσοποταμίαν οὔτε τὸ πέμπτον, καθότι ἐξωρίσθησαν γυμνόποδες καὶ ρακένδυτοι.

Οἰκονομικὴ καταστροφὴ πλήρης, θὰ περιορισθῶ δὲ μόνον εἰς ἕνα παράδειγμα, τὸ Σχολάριον, ἀκμαιοτάτην πολίχνην τῆς Ραιδεστοῦ, ἔχουσαν ἄλλοτε δύο χιλιάδας οἰκογενειῶν. 'Απὸ τοὺς Σχολαριώτας μόνον, ὅταν ἐξωρίζοντο ἥρπασαν 150,000 πρόβατα οἱ Τοῦρκοι τῶν πέριξ χωρίων.

Καὶ θὰ εἶναι περίπου ἓν ἑκατομμύριον προβάτων τῶν Θρᾳκῶν καὶ χιλιάδες ἵππων, βοῶν καὶ ἀγελάδων ἑκατοντάδες, τὰ ὁποῖα ἡρπάγησαν παρὰ τῶν Τούρκων κατοίκων, διότι καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ κατοχὴν Ἑλληνικὴν τόσων μηνῶν, οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι κατέχουν μακαρίως τὰ ἁρπαγέντα κτήνη τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὁποῖα τὰ ἀναγνωρίζουν οἱ Ἕλληνες καὶ ὅταν ποτὲ Ἑλληνικὰ ἐν Θράκῃ Δικαστήρια θὰ ἀποφασίσουν νὰ τὰ παραδώσουν εἰς τοὺς δικαιου-

μένους νὰ τὰ λάβουν, ὑποθέτω ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ εὕρουν ζωντανά, ἀλλὰ καὶ τὰ δέρματά των θὰ ἔχουν φθαρῆ εἰς τὰ βουλεβάρτα τῶν Παρισίων ἀπὸ τὰς καλλισφύρους καὶ εὐκνήμιδας Γαλάτιδας. Ἀλλ' οὔτε κἄν ἡ στοιχειώδης Ἐθνικὴ φιλοτιμία ἱκανοποιήθη καὶ πολλαὶ Ἑλληνίδες ἀλλαξοπιστήσασαι διὰ τῆς βίας, πρὸ πάντων ἐκ τῆς περιφερείας Κεσσάνης, ἐξακολουθοῦν νὰ θερμαίνουν τὰς μιαρὰς ἀγκάλας τῶν νέων θηριωδῶν Ἀληπασάδων.

Καὶ εἶχον τὸ θράσος νὰ προβάλουν προτάσεις εἰς τὸ Λονδῖνον διὰ στατιστικὰς καὶ ἐπιτροπὰς διὰ τὴν Θράκην.

Ἴσως νὰ ἐφαντάσθησαν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχουν νέαν ὑποδούλωσιν τῆς Θράκης.

Κ. Ι. ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ (Πληρεξούσιος Καλλιπόλεως).

Τὸ Κοινοβουλευτικὸν μνημόσυνον, τὸ ὁποῖον τελεσιουργεῖται ἀπὸ χθὲς ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὑπὸ τῆς Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀποτελεῖ τὸν πλέον πένθιμον καὶ τὸν πλέον βαρύτιμον φωτοστέφανον τῶν μυριάδων μαρτύρων καὶ ἡρώων τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντονωτέραν διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς τουρκικῆς ὠμότητος καὶ τὴν ἐπισημοτέραν καταγγελίαν τῆς τουρκικῆς θηριωδίας πρὸς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Ἀνθελληνικοὶ διωγμοί! Ἰδοὺ ἡ αἰωνία ἐθνικὴ τραγῳδία, ἡ ὁποία σπαράσσει τὰς καρδίας ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Ἀνθελληνικοὶ διωγμοί! Καὶ τί δὲν περιέχουν αἱ δύο αὗται τραγικαὶ λέξεις; Πόσον αἷμα, πόσον θρῆνον, πόσην καταστροφήν!

Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐθνικὴ συμφορά, ἡ ὁποία ἀποδεκατίζει ἐπὶ αἰῶνας ὅλους τὸ πολυπαθὲς ἡμῶν Γένος. Ὁ ἐθνικὸς Γολγοθᾶς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σύρει τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου ὡς Κυρηναῖος ὁ Ἑλληνισμός.

Εἶναι αὐτὸς ὁ ἐθνικὸς σταυρὸς τῶν ἀτερματίστων βασάνων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κρέμαται τὸ δουλεῦον Γένος, κεντώμενον διαρκῶς ἀπὸ τοὺς Κεντηρίονας.

Ἡ αἰωνία τρομερὰ πάλη τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τῆς βαρβαρότητος, πάλη ἄνισος, ἀγὼν τεράστιος, πόλεμος συνεχής, ἀδιάκοπος, ἀτελείωτος.

Καὶ ἐπὶ αἰῶνας αἰώνων ἐξακολουθεῖ τὸ τρομερὸν αὐτὸ μαρτύριον πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος, θεωμένης μακρόθεν ἢ ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτό!....

Ναί, κύριοι Πληρεξούσιοι, ὁ ἀτέρμων ἀγὼν τῶν σκλάβων καὶ οἱ συνεχεῖς αὐτῶν διωγμοὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ αἰώνων μακρῶν, ἀφ' ἧς ἡ τουρκικὴ θηριωδία εἰσήλασεν εἰς τὴν εὐδαίμονα τότε ἑλληνικὴν τοῦ Βυζαντίου Αὐτοκρατορίαν πρὸ ὀκτὼ καὶ πλέον αἰώνων· ναί, πρὸ ὀκτακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν, ὁπότε κατὰ διαπρεπῆ ἱστορικὸν ὁ πληθυσμὸς μόνον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας «*ὑπερέβαινε τὰ εἴκοσι πέντε* (25) *ἑκατομμύρια καὶ ἦτο ἀκραιφνῶς ἑλληνικός*».

ΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ: Πότε;

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ: Περὶ τὸ 1050, ὅτε ἤρχισεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς

'Ασίας ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Τούρκων (Σελτζούκων καὶ 'Ογούζων μετὰ ταῦτα) εἰς τὸ 'Αραβικὸν τῆς Μικρασίας Χαλιφᾶτον. Καὶ ἀνῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ τότε ὁ τουρκικὸς ἐκεῖνος συρφετὸς εἰς τὰς πεντήκοντα περίπου χιλιάδας.

Καὶ ἤδη ἐρωτῶ: Πῶς τὰ 25 ἐκεῖνα ἑκατομμύρια μόνον τῆς Μικρασίας (ἀφίνω τῆς Θράκης, Μακεδονίας, 'Ηπείρου, Στερεᾶς 'Ελλάδος, Πελοποννήσου καὶ τῶν Νήσων), πῶς, λέγω, κατῆλθον εἰς τὸ σημερινὸν εὐάριθμον σημεῖον καὶ πῶς ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐλαχίστη ἐκείνη μειονότης τῶν Τούρκων ἀνῆλθεν εἰς τοὺς σημερινοὺς ἀριθμούς; Πῶς; Καὶ εἶναι ἄγνωστον τὸ ἀπαίσιον καὶ τραγικὸν μυστήριον; Πῶς ἄλλως, παρά: Διὰ τῶν σφαγῶν καὶ τῶν στραγγαλισμῶν, διὰ τῶν βιαίων ἐξισλαμίσεων καὶ ἀτιμώσεων, διὰ τῆς διαρπαγῆς καὶ μετατροπῆς εἰς τεμένη τῶν ναῶν καὶ μονῶν, διὰ τῶν ἀπελάσεων καὶ τῶν διωγμῶν, διὰ τῆς καταλήψεως καὶ λεηλασίας τῶν χριστιανικῶν κτημάτων, διὰ τῶν ἀγγαρειῶν καὶ τῶν στρατεύσεων, διὰ τῶν τελευταίων ἐκτοπισμῶν καὶ τῶν «*λευκῶν σφαγῶν*»....

ΕΙΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ: Καὶ τὸ παιδομάζωμα;

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ. 'Ακριβῶς φθάνω, κύριε συνάδελφε, καὶ εἰς τὴν πλέον τραγικὴν αὐτὴν σελίδα τοῦ ταλαιπώρου ἡμῶν Γένους. *Παιδομάζωμα*! Τί πόνος, φρίκη καὶ στεναγμός! Τὸ παιδομάζωμα ὑπῆρξεν ἡ μεγαλυτέρα ἀφαίμαξις καὶ ἡ τρομερωτέρα βάσανος τῶν σκλάβων. Διὰ τοῦ παιδομαζώματος, διαρκέσαντος ἐπὶ αἰῶνας ὅλους, ὁ Τοῦρκος προσεπάθει νὰ ἁρπάζῃ τὰ σπλάγχνα μας, νὰ τὰ φανατίζῃ μὲ τὸν 'Ισλαμισμὸν καὶ νὰ τὰ στρέφῃ κατόπιν πάνοπλα κατὰ τῶν καρδιῶν ἡμῶν. Καὶ ἔβλεπον οἱ γεννήτορες μετὰ φρίκης τὰ τέκνα αὐτῶν νὰ ἐμπηγνύωσι τὸ τουρκικὸν φάσγανον εἰς τὰ στήθη πατέρων καὶ ἀδελφῶν των. Διπλῆ φρίκη ἀπαισίας τραγῳδίας· ἡ ἀπώλεια τῶν ἐξισλαμισθέντωντ έκνων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ φόνος τῶν γονέων ὑπὸ τῶν ἰδίων σπλάγχνων των!

'Ιδοὺ μὲ ποῖα ἀποτρόπαια μέσα ἐπεδίωκεν ὁ Τοῦρκος τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου.

* * *

Πλὴν δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀπασχολήσω ἐπὶ μακρὸν τὴν Συνέλευσιν μὲ τὸ αἰώνιον αὐτὸ ἐθνικὸν μαρτυρολόγιον, τὸ ὁποῖον πληροῖ σελίδας ὅλας τῆς μακραίωνος ἡμῶν ἱστορίας.

'Αλλ' ἀνῆλθον τὸ ἐπίσημον τοῦτο βῆμα μᾶλλον, ὅπως ἀνατάμω τὴν ἐξ ἀταβισμοῦ καὶ φανατισμοῦ τουρκικὴν ὠμότητα καὶ θηριωδίαν διὰ τῶν **ἀνθελληνικῶν διωγμῶν**, τοὺς ὁποίους θεωρῶ ὡς τὴν τρανωτέραν ἀπόδειξιν τῆς βαρβαρότητος τῶν Τούρκων, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ πλέον μεγαλύτερον καὶ ἰσχυρότερον ἐθνικὸν καὶ πολιτικὸν κεφάλαιον τῆς Κυβερνήσεως, τῆς Συνελεύσεως καὶ ὁλοκλήρου τοῦ 'Ελληνισμοῦ ἐν τῇ διεκδικήσει τῶν φυλετικῶν ἡμῶν δικαίων.

Φρονῶ δέ, ὅτι πρέπει νὰ μάθῃ ὁ πεπολιτισμένος κόσμος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ὅτι οἱ Τοῦρκοι δὲν μᾶς καταδιώκουν ἀπὸ τὸ 1913 μόνον, ἀλλὰ πολὺ πρότερον. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ κατ' ἀριθμὸν μείωσις τοῦ ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνικοῦ στοιχείου καὶ τὰ περίεργα ζητήματα τῶν διαφόρων στατιστικῶν...

Πλήν, διατὶ μᾶς ἐρωτῶσι, πόσοι εἴμεθα τώρα, καὶ δὲν ἐξετάζουσι πόσοι ἤμεθα, ὅταν εἰσήλασεν ὁ Τοῦρκος εἰς τὰ μέρη μας; Ἤ μήπως καθιερώθη καὶ ἀνὰ τὸν κόσμον ὅλον ὡς δόγμα πίστεως, ὅτι «ὁ μὲν Τοῦρκος προώρισται νὰ σφάζῃ, ὁ δὲ ραγιᾶς νὰ σφάζηται;» Τότε ἂς ἀφίσουν οἱ εὐγενεῖς λαοὶ τοὺς βαρβάρους Τούρκους νὰ μᾶς σφάξουν ὅλους, διὰ νὰ ἡσυχάσουν καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ πολιτισμοῦ!

Δὲν εἶνε ἄλλως τε ἄγνωστον, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ ἕνα χέρι ἐκράτουν τὸ Κοράνιον καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὸ φάσγανον, ἐπιβάλλοντες εἰς τοὺς Ἕλληνας ἢ τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον

Τὰ ἀποτρόπαια δὲ μέσα τῶν Τούρκων πρὸς ἐξόντωσιν τῶν χριστιανῶν ἐπιτάσσει αὐτὸ τὸ Κοράνιον, λέγον:

«**Σφάξατε τοὺς ἀπίστους, ὅπου ἂν εὕρητε αὐτούς· αἰχμαλωτίσατε αὐτοὺς καὶ στήσατε αὐτοῖς ἐνέδρας**».

Καὶ ἀλλαχοῦ: «**Ἐπιτρέπεται ἡ κατάληψις τῶν ἀκατοικήτων καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς μακαρία ἐγκατάστασις.**

Τὸ ἐπικρατοῦν λοιπὸν δόγμα παρὰ τοῖς Τούρκοις ἦτο: «ὁ Τοῦρκος προώρισται νὰ σφάζῃ, ὁ δὲ ραγιᾶς νὰ σφάζηται».

Τὸ ὀλέθριον τοῦτο δόγμα τοῦ Κορανίου ἐξασκῶν καὶ ὁ Γιαούζ Σουλτὰν Σελὴμ τῷ 1520 ἀπεφάσισε νὰ μεταβάλῃ εἰς τεμένη ὅλους τοὺς χριστιανικοὺς ναούς, τοὺς δὲ χριστιανοὺς βίᾳ νὰ ἐξισλαμίσῃ ἢ ἄλλως νὰ κατασφάξῃ.

Καὶ ἐσώθη τότε τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀπὸ τὴν τελείαν ἐξόντωσιν τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἱερονομολόγου Ζεμπιλλῆ Δζεμαλῆ καὶ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Πυρρῆ Πασᾶ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, ὡς καὶ διὰ τοῦ τότε Πατριάρχου Θεολήπτου, ὅστις διὰ χρηματικῶς ἀμειφθέντων ὑπεργήρων Γενητσάρων, παρευρεθέντων κατὰ τὴν ἅλωσιν, ἐβεβαίωσε τῷ Σουλτάνῳ Σελὴμ περὶ τῆς ἐκχωρήσεως παρὰ τοῦ Πορθητοῦ Μωάμεθ τῶν προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ναί, ἐσώθη μὲν τότε ὁ Ἑλληνισμὸς ἐκ γενικῆς ἐξαφανίσεως, τὸ ἐξοντωτικὸν ὅμως δόγμα τῶν Τούρκων κατὰ τῶν χριστιανῶν δὲν ἐξέλιπεν, ἀλλ' ἐφηρμόζετο ἑκάστοτε κατὰ διαφόρους ἀπαισίας μεθόδους. Ἡ τρομερωτέρα τούτων ἦτο ἡ ἀπορρόφησις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου διὰ τῆς ἐξισλαμίσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἄλλοι μὲν τῶν ἐξομοσάντων χριστιανῶν ὁλοτελῶς ἀπέβαλον τὴν ἐθνικὴν καὶ χριστιανικὴν αὐτῶν συνείδησιν, ἄλλοι δὲ διέσωσαν μὲν ζωηρῶς ἢ ἀμυδρῶς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς θρησκείας καὶ ἑλληνικότητος αὐτῶν, πλὴν ἐκ φόβου δὲν ἐτόλμων νὰ διαδηλώσωσιν αὐτήν.

Ἐντεῦθεν προῆλθον αἱ τάξεις τῶν *Τουρκοφανῶν Ἑλλήνων* καὶ τῶν *Κρυπτοχριστιανῶν*, ὁποῖοι εἶναι οἱ ἀνὰ τὸν Πόντον, τὴν Πα-

φλαγονίαν, τὴν Καρίαν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Μικρασίας Σάννοι, Κυζιλμπάσηδες, Κρωμναῖοι, Σταυριῶται καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνερχόμενοι εἰς ἱκανὰς χιλιάδας.

Θὰ μὲ ἐπιτραπῇ δὲ νὰ ἀμφιβάλλω, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον πάντα ταῦτα εἶναι γνωστὰ καὶ εἰς πολλοὺς μὲν ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἀκόμη, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὸν ξένον πεπολιτισμένον κόσμον, ὁ ποῖος, φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ τὰ μάθῃ πλέον—ἐξαγγελλόμενα μάλιστα κατὰ τὸν ἐπισημότερον τρόπον ἀπὸ μίαν Ἐθνοσυνέλευσιν—διὰ νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίζῃ ὀρθῶς καὶ δικαίως ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ναί, οὐδέποτε ὁ Τοῦρκος ἐσεβάσθη τὴν ζωήν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν Ἑλλήνων—παρ' ὅλα τὰ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀπειλῆς ἐκδοθέντα «*Χάττι-Σερίφ*» καὶ »*Χάτι-χουμαγιούν*».

***

Ἀλλ' ἡ κατάστρωσις συστηματικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων προγράμματος ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ τουρκικοῦ ψευδοσυντάγματος τοῦ 1908· ἐκορυφώθη δὲ ἡ κατὰ τῶν χριστιανῶν μῆνις ἀπὸ τὸ 1913 καὶ ἐντεῦθεν, ἤτοι μετὰ τοὺς τελευταίους Βαλκανικοὺς πολέμους, κατὰ τοὺς ὁποίους συνετρίβη ἡ ἐπηρμένη τουρκικὴ ὀφρῦς ὑπὸ τῆς ἀφθάστου γενναιότητος καὶ ἀνδρείας τοῦ ἐνδόξου ἑλληνικοῦ στρατοῦ, σκορπίσαντος τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ἡ αὔρα τοῦ ὁποίου ἀνερρίπιζεν ἐλαφρῶς τὰς πτυχὰς τῆς κυανολεύκου καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ὑπολειφθέντων ἀλυτρώτων.

Μετὰ τὴν τότε ἀνακωχὴν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Τούρκων αἰχμαλώτων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ ἑλληνικὴ εὐγένεια ἐπεδαψίλευσε τόσας περιποιήσεις, οἱ ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνες ἐφαντάζοντο, ὅτι ὕστερον ἀπὸ μίαν τοιαύτην συντριβὴν καὶ ταπείνωσιν τῶν Τούρκων δὲν θὰ ἐτόλμων οὗτοι οὐδὲ νὰ προσατενίσωσι κἂν τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Ὁποία πλάνη! Παρελθόντος τοῦ κινδύνου, οἱ Τοῦρκοι μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν νικηφόρων ἑλληνικῶν λογχῶν, ἐπετέθησαν ἀνάνδρως καὶ ἀτίμως ἐναντίον τῶν φιλησύχων καὶ ἀόπλων ἑλληνικῶν πληθυσμῶν.

Τότε ἤρχισεν ὁ ἐξοντωτικὸς ἀνθελληνικὸς διωγμός, ἡ προγραμματικὴ ἐκρίζωσις παντὸς ἑλληνικοῦ ἐν Τουρκίᾳ. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1914 ἡ ἀνθελληνικὴ πυρκαϊὰ ἐξερράγη εἰς τερασιίας διαστάσεις ἀνὰ τὴν Θρᾴκην ὅλην· εὑρισκόμενος ἐν Προύσῃ τότε, ἔβλεπον τὰς παμφάγους φλόγας αὐτῆς νὰ κλίνουν ὁλονὲν ὑπεράνω τῆς Προποντίδος πρὸς τὴν Βιθυνίαν καὶ τὴν λοιπὴν Μικρασίαν.

Ὁλόκληροι ἀνθοῦσαι πόλεις καὶ χωρία τῆς Θρᾴκης ἐξεκενώθησαν τότε, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἀγρίαν τῶν Τούρκων βίαν ἐσύροντο ὡς ἀγέλαι εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος, διὰ νὰ φθάσωσιν ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει ὡς πρόσφυγες εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ αὐτὸ ἐκδιωκτικὸν πρόγραμμα ἐφηρμόσθη ἐν ὅλῃ τῇ ἀγριότητι καὶ εἰς τὴν Μικρασίαν.

Ὁλόκληρος ἡ περιφέρεια τῶν Δαρδανελλίων, τὸ Ὀφρύνιον, (Ρένκιοϊ) τὸ Ἐζίνε, τὸ Γενῆ-Σεχίρ, ὅλη ἡ περιφέρεια τῆς Τρωάδος, ἐν μιᾷ στιγμῇ ἠρημώθησαν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ἐκσφενδονισθέντων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁλόκληρος ἡ Ἐρυθραία Χερσόνησος (τοῦ Τσεσμὲ) ἐξετοπίσθη ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ οἱ εὐποροῦντες ἕως τότε ἑλληνικοὶ πληθυσμοί της ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Ὅλα, ὅλα τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρασίας διηρπάγησαν, ἐλεηλατήθησαν, κατεστράφησαν ὑπὸ τῆς τουρκικῆς μανίας. Τελείαν, ὁλοκληρωτικὴν ἐκρίζωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ προγονικὰ αὐτῶν ἐδάφη ἐπεδίωκον νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ Τοῦρκοι. Τὸ ἐξοντωτικὸν δὲ τοῦτο πρόγραμμα ὑπέδειξαν εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ σύμμαχοί των Γερμανοί, ἐπιδιώκοντες τὴν διείσδυσιν αὐτῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μικρασίᾳ, διείσδυσιν καὶ ἐπικράτησιν, τὴν ὁποίαν ἐφαντάζοντο, ὅτι δὲν θὰ ἐπετύγχανον εὐκόλως, ἐφόσον θὰ παρέμεινεν ἐκεῖ ἀκμαῖος καὶ κυριαρχῶν ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμός.

Αὐτὸς ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς Λίμαν-Φὸν-Σάνδερς, περιερχόμενος τὴν Θρακο-Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα καὶ βλέπων μετὰ καταφανοῦς ἐκπλήξεως καὶ δυσφορίας τὴν ἀνθηρότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοὺς μεγαλοπρεπεῖς ναούς, τὰ ὠργανωμένα σχολεῖα καὶ τὰ λοιπὰ εὐαγῆ τῶν Ἑλλήνων ἱδρύματα, στραφεὶς πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν Νεοτούρκους εἶπεν:

»*Εἶναι Τουρκία ἐδῶ ἢ Ἑλλάς; Ἀλλ' ἐφόσον θὰ ὑφίστανται τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα ἑλληνικὰ κτίρια, μαρτυροῦντα τὴν ἀνθηρότητα καὶ ἀκμαιότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ, σεῖς οἱ Τοῦρκοι δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζετε οὐδεμίαν ἐπικράτησιν καὶ πρόοδον ἐνταῦθα.*»

Ὑπεδείκνυε δηλαδὴ μὲ ἄλλους λόγους εἰς τοὺς Τούρκους τὴν ἐξόντωσιν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἐπικράτησιν τῆς Γερμανοτουρκικῆς Culture. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπεθύμουν καὶ οἱ Τοῦρκοι.

*
* *

Ἀλλ' ὅταν ἀργότερον Τοῦρκοι καὶ Γερμανοὶ ἀντελήφθησαν, ὅτι οἱ ἐκ Τουρκίας εἰς Ἑλλάδα ἀπελαυνόμενοι Ἕλληνες ἀπελάμβανον ἐνθέρμου ἐκ μέρους τῶν ἐλευθέρων ἀδελφῶν των ὑποδοχῆς καὶ περιθάλψεως, μέχρι τοῦ σημείου ὥστε καὶ τὴν *βουκιὰ* ἀκόμη ἀπὸ τὸ στόμα των πρὸς ἡμᾶς νὰ προσφέρωσι, καὶ Ὑπουργεῖον Περιθάλψεως χάριν ἡμῶν νὰ ἱδρύσωσιν—Ὑπουργεῖον, πρὸς τὸ ὁποῖον εὐγνώμων πάντοτε θὰ στρέφηται ἡ ψυχὴ τῶν προσφύγων, δι' ὅσα ἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ ἀπήλαυσαν καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀπολαμβάνοντες—ὅταν, λέγω, Τοῦρκοι καὶ Γερμανοὶ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι οἱ ἐκδιωκόμενοι ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἀλύτρωτοι συντηροῦνται περιθαλπόμενοι, τότε ἤλλαξαν πρόγραμμα καὶ ἀντὶ ἀπελάσεως τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἑλλάδα μετῆλθον τὸν βίαιον ἐκτοπισμὸν αὐτῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρασίας.

Ὢ! τὸ μέτρον τοῦτο ὑπῆρξεν ἀγριώτερον, τρομερώτερον, ἀπανθρωπότερον τοῦ πρώτου.

Μυριάδες δυστυχῶν Ἑλλήνων ἐσύρθησαν τότε εἰς τὸ ἄγνωστον. Ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας περὶ τὰς 30 χιλιάδας Ἑλλήνων τῆς Χερσονήσου Καλλιπόλεως ἐξετοπίσθησαν ἐκ τῶν πατρῴων αὐτῶν βωμῶν καὶ ἑστιῶν καὶ ὡδηγήθησαν ὡς εἵλωτες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρασίας, ὅπου ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὰς διώξεις, τὰς κακουχίας καὶ τὰς στερήσεις.

Ἡ ἀκμαία Μάδυτος μὲ τὸν ἀμιγῆ της ἑλληνικὸν πληθυσμόν, ἡ ἀνθηρὰ Καλλίπολις μὲ τὸν ἀπαράμιλλον ἐθνικόν της ὀργασμὸν καὶ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ χωρία τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἐν μιᾷ στιγμῇ ἠρημώθησαν.

Τὰ ἑλληνικώτατα ἐπὶ τῆς Προποντίδος Θρακικὰ παράλια, ἡ Περίστασις, τὸ Μυριόφυτον, τὰ Γανόχωρα μὲ τὴν ἀκμαιοτάτην Κεσσάνην τὴν αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος ὑπέστησαν τύχην. Ὁ ἀνθηρότατος Μαρμαρᾶς μὲ τὰ πέριξ Μικρόνησα ὡς καὶ ἡ Λάμψακος, ἡ Τρίγλια, ἡ Σιγὴ βιαίως ὡσαύτως ἐξετοπίσθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρασίας.

Ὁλόκληρος ἡ ἑλληνικωτάτη Θρᾴκη καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Πόντου χριστιανικὰ παράλια ἐξεδιώχθησαν, ἐξετοπίσθησαν, ἐξερριζώθησαν !

Ὢ! Εἶναι φρικιαστικὸν μαρτυρολόγιον ἡ ἀφήγησις τῶν ἀνεκδιηγήτων δεινοπαθημάτων, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν οἱ ἐκτοπιζόμενοι ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ εἰς τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην ἐξορίαν!

Ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτῶν μανίᾳ οἱ τουρκογερμανοὶ στρατολογοῦντες ἐκ τῶν προτέρων τοὺς νέους καὶ τοὺς ἄνδρας εἰς τὰ ὀλέθρια ἐκεῖνα ἐργατικὰ τάγματα,*) ὅπου αἱ στερήσεις καὶ αἱ κακουχίαι ἐδεκάτιζον αὐτοὺς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὡδήγουν κατόπιν ὡς ἀγέλας τὰ γυναικόπαιδα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρασίας, ὅπου διεδραματίζετο εἰς βάρος αὐτῶν ἡ ἀπαισιωτέρα καὶ ἀτιμοτέρα τραγῳδία. Ἀπεχωρίζοντο αἱ εὐειδεῖς γυναῖκες καὶ παρθένοι καὶ ὡδηγοῦντο εἰς τὴν ἀτίμωσιν καὶ τὴν σφαγήν. Καὶ ἐπληρώθησαν οὕτω τὰ **χαρέμια** τῶν τούρκων ἀπὸ τὸ ἄνθος τῆς ἑλληνικῆς παρθενίας καὶ σεμνότητος καὶ οἱ *μεδρεσέδες* ἀπὸ μικροὺς ἑλληνόπαιδας!

Αἱ γραῖαι καὶ οἱ γέροντες διεσκορπίζοντο τότε εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου γυμνοί, ἄστεγοι καὶ νήστεις σωρηδὸν ἀπέθνησκον. Ἀλλὰ καὶ ὁσάκις τὴν μακρὰν πεζοπορίαν διεδέχετο ἡ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μεταβίβασις τῶν εἱλώτων, ἐξετυλίσσοντο σκηναὶ φρικτοτέρας τραγῳδίας. Ἐσταμάτα τὸ τραῖνον μέσα εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ ριφθῶσιν ἀπροστάτευτα τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀγρίων θηρίων καὶ τῶν ἀνθρωπομόρφων τεράτων.

Δυστυχὴς μητέρα, ἐστιβαγμένη μετ᾽ ἄλλων γυναικῶν ἐντὸς σκευοφόρου βαγονίου, βλέπουσα κινδυνεῦον τὸ τέκνον της ἀπὸ

* Ἀπὸ ὑπερχιλίους νέους μόνον ἐκ Μαδύτου, στρατολογηθέντας ὡς ξυλουργούς, μόλις ἐπέζησαν δύο !

ἀσφυξίαν, ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ βοήθειαν. Παρευθὺς Τοῦρκος χωροφύλαξ τότε ἁρπάσας ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς τὸ τέκνον της τὸ ἐξεσφενδόνισεν ἐκ τοῦ παραθύρου εἰς τὸ κενόν, ἐνῷ τὸ τραῖνον ἐξηκολούθει τρέχον εἰς τὴν ἀπέραντον ἔρημον!..

Ἄλλαι μητέρες εὑρέθησαν παγωμέναι εἰς τὰς χιονισμένας πεδιάδας μὲ τὰ δυστυχῆ μικρά των κρεμασμένα ἀπὸ ξηροὺς μαστούς!...

Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τὰς Κυδωνίας, διὰ τὸ μαρτυρικὸν Ἀϊβαλί, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐπὶ ὁλόκληρα ἡμερονύκτια ἐβάδιζον μαστιγούμενοι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρασίας; Πόσοι γέροντες, πόσαι ἀσθενικαὶ ὑπάρξεις, πόσαι λεχωΐδες καὶ παιδία καὶ βρέφη δὲν εὗρον οἰκτρὸν θάνατον κατὰ τὴν ἀδιάκοπον ἐκείνην πεζοπορίαν!

Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Προύσης ἄλλη τραγῳδία εἰς βάρος τῶν χριστιανῶν καὶ ἰδίως τῶν δυστυχῶν Ἀρμενίων. Ἕλλην τὸ γένος ἀλλ' Ἀμερικανὸς ὑπήκοος, ἀναχωρῶν ἐκ Προύσης διὰ Κίον νύκτωρ, παρετήρησεν εἰς τὸν τοῦρκον ἁμαξηλάτην, διατὶ ἐφρόντιζε νὰ ἀλλάξῃ δρόμον. Διότι ἐδῶ ἐπάνω, ἐφένδη μου, σφάζουν τοὺς Ἀρμενίους, ἀπήντησεν ἀτάραχος ἡ τουρκικὴ ὠμότης. Πραγματικῶς, ἐνῷ ἐπροχώρουν, ἠκούοντο μακρόθεν οἱ κοπετοὶ καὶ οἱ γόοι, οἱ κλαυθμοὶ καὶ ὀδυρμοὶ τῶν δυστυχῶν θυμάτων.

Ἀλλὰ καὶ ὅσα ὑπέστη ἡ δύσμοιρος περιφέρεια τοῦ Πόντου, εἶναι ἀνώτερα πάσης περιγραφῆς. Ὁ ἀκμαῖος καὶ ἀνθηρότατος ἄλλοτε ἑλληνικὸς Πόντος μὲ τοὺς πλουσίους ὁμογενεῖς, μὲ τὰ ὡραῖα σχολεῖα του, μὲ τὰ μεγαλοπρεπῆ κτίριά του· ὁ Πόντος, τὸ σέμνωμα τοῦτο τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης, μετεβλήθη εἰς τέφραν καὶ ἐρείπια καὶ κατέστη τελείως ἀγνώριστος.

Ὢ! Εἶναι ἀφάνταστα τὰ μαρτύρια, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται ἀκόμη οἱ δυστυχεῖς Πόντιοι. Ἀρκοῦσιν ἓν ἢ δύο μόνον τραγικὰ γεγονότα νὰ σᾶς ἀναφέρω·

Ἀπὸ μίαν κωμόπολιν ἀπηλάθησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀθρόως 1300 ὁμογενεῖς, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία. Μετὰ ἑπτάωρον πεζοπορίαν ἐν μέσῳ χειμῶνι ἔφθασαν εἰς τουρκικὸν χωρίον, ὅπου ὡδηγήθησαν εἰς λουτρὸν δῆθεν πρὸς ἀπολύμανσιν. Ὅταν μετ' ὀλίγον ἐξῆλθον, δὲν εὗρον τὰ ἐνδύματά των. Τὰ εἶχον διαρπάσει προηγουμένως οἱ τοῦρκοι. Ὁλόγυμνοι τότε, ὅπως ἦσαν, ἠλαύνοντο μαστιγούμενοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, εὑρόντες καθ' ὁδὸν οἰκτρὸν θάνατον!

Ἀπὸ ἄλλο χωρίον τοῦ Πόντου οἱ ἐκτοπισθέντες κάτοικοι αὐτοῦ, πεζοπορήσαντες ὅλην τὴν ἡμέραν, ὡδηγήθησαν καὶ πάλιν τὸ ἑσπέρας ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα των. Τὴν ἑπομένην ἐσύρθησαν καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, Τὴν μεθεπομένην ἐπέστρεψαν καὶ αὖθις, καὶ πάλιν ἐξετοπίσθησαν ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν Τούρκων, ὅτι ἡ δοθεῖσα σχετικὴ διαταγὴ ἐφηρμόσθη ἐσφαλμένως, ἕως ὅτου οἱ δυστυχεῖς μάρτυρες πάντες ἀφῆκαν τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ἰδοὺ κατὰ ποῖον ἀπάνθρωπον τρόπον ἐφηρμόζετο κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἡ πραγματικὴ ἐξόντωσις αὐτῶν.

'Αλλὰ μήπως εἶναι αὐτὰ καὶ μόνα; Πόσαι παρθένοι καὶ γυναῖκες δὲν ἠτιμάσθησαν, πολλάκις ἐνώπιον τῶν δεσμευμένων συζύγων καὶ μνηστήρων των! Πόσα ἀνήλικα κοράσια κτηνωδῶς δὲν ἐξεπαρθενεύθησαν! Πόσα δὲν παρεμορφώθησαν, ἀποθανόντα ἐν μέσῳ φρικτῶν ἀλγηδόνων ἐκ μεταδοτικῶν νοσημάτων! Πόσαι λίμναι καὶ πόσοι ποταμοὶ δὲν ἐπληρώθησαν ἑλληνικῶν πτωμάτων! Πόσοι σκλάβοι δὲν ἐκάησαν ζῶντες, πόσοι δὲν ἐξεδάρησαν, πόσοι δὲν ἐσταυρώθησαν εἰς κορμοὺς δένδρων, πόσοι δὲν ἀπέθανον εἰς τὰς φυλακάς, πόσοι δὲν ἐξέπνευσαν ξυλοκοπούμενοι, πόσοι δὲν ἐστραγγαλίσθησαν, πόσοι δὲν ἠκρωτηριάσθησαν, πόσοι δὲν ἀπεβίωσαν ἐκ πείνης καὶ ψύξεως, πόσοι δὲν ἐξηφανίσθησαν εἰς τὴν ἀγκαρείαν, πόσαι μυριάδες μυριάδων μαρτύρων τοῦ Γένους δὲν προσεφέρθησαν ὡς ἀθῶα θύματα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ τουρκικοῦ Μολώχ! Πόσαι! Πόσαι!...

Τὰ βουνὰ καὶ αἱ κοιλάδες καὶ αἱ φάραγγες τῆς Θρακο-Μικρασιατικῆς Ἑλλάδος ἐποτίσθησαν μὲ ἄφθονον αἷμα καὶ ἐσπάρησαν μὲ ἄπειρα ὀστᾶ τῶν μαρτύρων τῆς δυσμοίρου ἑλληνικῆς Φυλῆς.

***

Πρὸς τί ὅμως, κύριοι Πληρεξούσιοι, νὰ μακρηγορῶ, ἀφηγούμενος γνωστὰ ἄλλως τε, πασίγνωστα μαρτύρια τῶν σκλάβων, τὰ ὁποῖα καὶ ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ καὶ εἶπον καὶ ἔγραψαν καὶ διελάλησαν; Μή, τελειώνει τὸ μακρόν, τὸ αἰώνιον μαρτυρολόγιον τῆς Φυλῆς ἡμῶν, τὸ ὁποῖον συνεχίζεται ἀκόμη εἰς τὴν 'Αττάλειαν καὶ εἰς τὴν Κιουτάχειαν καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρᾶς 'Ασίας, ὑπὸ τῶν ἀπαισίων ὀρδῶν τοῦ Κεμάλ;...

«Ὁ *Τοῦρκος προώρισται νὰ σφάζῃ καὶ ὁ ραγιᾶς νὰ σφάζηται*». Τὸ γνωρίζομεν ἐκ πείρας πικρᾶς, παλαιᾶς καὶ νωπῆς ἀκόμη. Τὸ γνωρίζομεν. 'Αλλ' ὅ,τι ἰδίως προξενεῖ ἐν ἡμῖν θλιβερώτερα συναισθήματα, εἶναι ἡ ἀδιαφορία τῆς πεπολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Πῶς, διερωτώμεθα, πῶς ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ 'Αμερικὴ —κυρίως ἡ Εὐρώπη, ἡ ὁποία ἔχει ὡσαύτως πικρὰν πεῖραν τῆς τουρκικῆς ὠμότητος—πῶς ἀνέχεται ἀκόμη τὴν τουρκικὴν φυλήν, ὡς ἄρχουσαν καὶ κυβερνῶσαν χριστιανικοὺς λαοὺς ὑπὸ τοιαύτας τραγικὰς συνθήκας;...

Πῶς ἀδιαφορεῖ διὰ τὰς βασάνους καὶ τὰ μαρτύρια μυριάδων χριστιανῶν; πῶς ἀνέχεται τὸ βάρβαρον τουρκικὸν στῖγμα ἐν μέσῳ εἰκοστῷ μάλιστα αἰῶνι; Μή, τιμᾷ τοῦτο τὸν πολιτισμόν, ἢ μὴ προάγει καὶ ἐξυπηρετεῖ ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν τοῦτον;

'Αλλ' ἀρκεῖ ἡ γηραιὰ Εὐρώπη νὰ ἀναμνησθῇ καὶ μόνου τοῦ ἀπαισίου φρουρίου τοῦ *Γεδῆ-Κουλέ*, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἑπταπυργίου Μωάμεθ ὁ πορθητὴς ὡς ἀμυντικὸν φρούριον κατ' ἀρχάς, μετατραπὲν κατόπιν εἰς πολιτικὴν εἱρκτήν, ὡς ἦτο ἡ Βαστίλλη τῶν Παρισίων καὶ ὁ Πύργος τοῦ Λονδίνου. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λησμονῇ, ὅτι ἐντὸς τῆς εἱρκτῆς ταύτης

ἐφυλακίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ Εὐρωπαῖοι πρέσβεις, ὁσάκις ἡ Εὐρώπη περιήρχετο εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Τούρκους, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ *Φραγκιὰ* ἔτρεμε τὴν *Τουρκιά*.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ. Κατὰ τὰ τελευταῖα τηλεγραφήματα, τὰ ὁποῖα ἔφθασαν χθές, ὁ κ. Μπριὰν ὁμιλῶν περὶ τῶν κακούργων τούτων τοὺς ἐχαρακτήρισεν ὡς εὐγενεῖς καὶ ἱπποτικούς.

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ. Πιθανὸν ἐν ἀγνοίᾳ, κύριε συνάδελφε· Μὲ ὅλον ὅμως τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν εὐλάβειαν, τὴν ὁποίαν τρέφω πρὸς τὸν κ. πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω, ὅτι ἀκριβῶς ὁ τελευταῖος πρέσβυς, ὁ ὁποῖος ἔμεινεν ἐπὶ τρία ἔτη ἐγκάθειρκτος εἰς τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο φρούριον τοῦ Γεδὴ Κουλέ, ἦτο ὁ πρέσβυς τῆς ἀγαπητῆς Γαλλίας, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ναπολέων ἐξεστράτευεν ἐναντίον τῆς τότε τουρκικῆς Αἰγύπτου. Αὐτὸς εἶναι ὁ αἰώνιος Τοῦρκος!...

Διὰ τοὺς Εὐρωπαίους ἴσως νὰ περνοῦν καὶ νὰ λησμονοῦνται ὅλα· δι' ἡμᾶς ὅμως τὰ τουρκικὰ κακουργήματα εἶναι νωπά, συνεχιζόμενα ἀκόμη καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδυνατοῦμεν—καὶ ἂν ἠθέλαμεν—νὰ τὰ λησμονήσωμεν, ἐφ' ὅσον διαρκῶς ὑφιστάμεθα αὐτὰ καὶ μάλιστα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Εἶναι δὲ πάντα ταῦτα οὐχὶ μῦθοι, κύριοι συνάδελφοι, ἀλλὰ γεγονότα πραγματικά, τὰ ὁποῖα—ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, τῶν ἑλληνικῶν Προξενείων, τῶν Πατριαρχείων, τῶν Μητροπόλεων καὶ ἄλλων τοιούτων ἐπισήμων ἀρχῶν—βεβαιοῦσι καὶ ξένοι ἀκόμη καὶ μάλιστα Ἀμερικανοὶ καὶ Γερμανοὶ αὐτόπται μάρτυρες, ὡς ὁ πρὸ τῆς ἐξόδου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐκ τῆς οὐδετερότητος πρέσβυς τῆς Ἀμερικῆς Μοργεντάου εἰς «τὰ *ἀπομνημονεύματα*» αὐτοῦ καὶ ὁ Γερμανὸς H. Stuermer ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας», τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται κ. πρόεδρε, ν' ἀναγνώσω ἐνώπιον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως σχετικὴν περικοπήν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ. Μάλιστα. Μάλιστα.

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ. Ἰδού, τί ἐπὶ λέξει γράφει ὁ ἐν λόγῳ Γερμανὸς ἀνταποκριτής: «Τὸ μῖσος τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔχει ὅρια... Οἱ διωγμοὶ ἐπήνεγκον τὸν θάνατον πολλῶν χιλιάδων Ἑλλήνων εἰρηνικῶν γερόντων καὶ παιδίων καὶ παρέδωκαν εἰς τὸ πῦρ καὶ μετέβαλον εἰς τέφραν πολλὰς δεκάδας ἀνθουσῶν πόλεων καὶ χωρίων. Εὑρισκόμην κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, κατὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Σεραγιέβου, ἐν τῷ νομῷ Ἀϊδινίου χάριν σπουδῶν καὶ εἶδον ὠμότητας προκαλούσας τὴν δεινὴν ἀγανάκτησίν μου κατὰ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἠνείχετο καὶ πολλάκις διηυκόλυνεν ἀγριότητας, οἷα ἡ ἑξῆς: γυναῖκες παρήλικες ἤδη ἐξεβιάζοντο ὑπὸ δεκάδος κτηνωδῶν καὶ ἀγρίων στρατιωτῶν, ἐπαλλασσομένων. Ἀπίστευτον ἀλλ' ἀπολύτως βέβαιον».

Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπίσημοι Τοῦρκοι ἠναγκάσθησαν πλέον νὰ ὁμολογήσωσιν ἐκ τῶν ὑστέρων τὰς φρικαλεότητας καὶ τὰς βδελυρότητας τῶν φοβερῶν διωγμῶν, καὶ μάλιστα ἐν αὐτῇ τῇ

τουρκικῇ γερουσίᾳ, ὡς ὁ Ἀχμὲτ Ριζᾶ, ὁ Δαμὰτ Φερὴτ, ὁ Ρεσὴ Ἀκὴφ καὶ ἄλλοι.

Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς βιαιοπραγίας τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Συμμάχων καὶ παρ' ὅλους ἀφ' ἑτέρου τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθέρων καὶ ἀλυτρώτων, πλησίον τῆς Ἀντάντ, παρ' ὅλα ταῦτα, παλαιὰ καὶ νέα, οἱ Τοῦρκοι καὶ σήμερον ἀκόμη τυγχάνουσι συμπαθείας καὶ προστασίας πάρα τινων τῶν Συμμάχων, ἐνῷ τοὐναντίον οἱ Ἕλληνες καὶ μάλιστα οἱ δυστυχεῖς ἀλύτρωτοι ἀφίνονται μόνοι εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν αὐτῶν ἀγῶνα, ἐγκαταλειπόμενοι εἰς τὰς δυνάμεις των καὶ εἰς τὴν τύχην των.

Ποῖος ὅμως νὰ ἐφαντάζετο, ὅταν ἐξερρήγνυτο ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος καὶ οἱ Σύμμαχοι ἡμῶν, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ὁποίων ἐτάχθημεν, ὡς δόγμα πίστεως ἐκήρυττον, ὅτι σκοπὸς τοῦ πολέμου ἐκείνου ἦτο: *ἡ κατάλυσις τῆς ἀπολυταρχίας, ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν λαῶν καὶ ἡ βασιλεία τῆς δικαιοσύνης ἐν τῷ κόσμῳ*, ποῖος λέγω, νὰ ἐφαντάζετο τότε, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς *δικαιοσύνης* ταύτης μόνον δι' ἡμᾶς θὰ συνήντα δυσυπέρβλητα προσκόμματα; Καὶ ὅμως, καταδιωκόμενοι ἐν Τουρκίᾳ ὄχι μόνον ὡς Ἕλληνες ραγιάδες, ἀλλὰ καὶ ὡς φιλανταντικοί, καὶ συμπολεμοῦντες κατόπιν μετὰ τῶν κραταιῶν ἡμῶν Συμμάχων κατὰ κοινῶν ἐχθρῶν καὶ πολεμίων, ἀνεμιμνησκόμεθα πάντοτε τοῦ Γραφικοῦ: «*Ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπὲρ πᾶν δόρυ καὶ ἀσπίδα, πολεμήσει δικαιοσύνη*».

Ἀλλ' ἐὰν δι' ἡμᾶς μόνον καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἀλυτρώτους ἀδελφοὺς ἡμῶν—τῶν ὁποίων τὴν βραχνὴν φωνὴν δανείζομαι, ἵνα συνδιαμαρτυρηθῶ παραπονετικὰ—ἐάν, λέγω, δι' ἡμᾶς καὶ δι' αὐτοὺς μόνον σιγᾷ καὶ ἀτονῇ ἡ θεία Θέμις, τότε ἀντιστρέφοντες ἢ καὶ τροπολογοῦντες τὸ ἱερὸν ρητὸν τῆς τοῦ «Σειρὰχ Σοφίας», ἀναφωνοῦμεν εἰς ἐπήκοον τοῦ κόσμου ὅλου:

«*Ὑπὲρ ἡμῶν, μετὰ δικαιοσύνης*
συμπολεμήσει ἀσπὶς καὶ δόρυ.».

(Ραγδαῖα καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίαι ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωρείων).

Ν. ΛΕΒΙΔΗΣ. Πληρεξούσιος Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. Κύριε Πρόεδρε, ἐξ ὅσων χθὲς συνεζητήσαμεν καὶ ἐξ ὅσων ἐπίσης ἠκούσαμεν σήμερον, νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λήξῃ καὶ νὰ τερματισθῇ ἡ συνεδρίασις αὐτὴ χωρὶς τὸ ὑπέρτατον τοῦτο Σῶμα, τὸ ἀντιπροσωπεῦον σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμόν, νὰ προβῇ εἰς ἀπόφασίν τινα.

Δὲν σκοπῶ, κ. Πρόεδρε, νὰ ἀγορεύσω, διότι αἰσθάνομαι, ὅτι ἴσως ἐκουράσθη ἡ αἴθουσα αὐτὴ ἐκ τῆς μακρᾶς συγκινήσεως, καίτοι ἐὰν ἐξήρτατο ἀπ' ἐμοῦ, ἤθελον παρατείνει ἔτι ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἐξέλιξιν τῆς συζητήσεως, ἵνα μάθῃ ὁ λεγόμενος πεπολιτισμένος κόσμος τίνα φυλὴν καὶ τίνας κυβερνήσεις ἀνέλαβεν ἵνα προστατεύσῃ. Βεβαίως ἡ συζήτησις αὐτὴ εἶναι τιμιωτέρα καὶ ὑπερτέρα τῆς σειρᾶς μικρῶν καὶ μηδαμινῶν ἀναφορῶν καὶ ἐπερωτήσεων. Οὐδὲ τὰ Ἔθνη εὑρίσκουσι συχνάκις τοιαύτας ἀφορμάς, ἵνα ἐκ-

φράσωσι τὸν πόνον τῆς ψυχῆς αὐτῶν, φρικιώσης ἐκ κακουργημάτων, , ὧν ὅμοια σπανίως εἶδεν ἡ ἀνθρωπότης.

Θὰ ἐπεθύμουν, κύριοι συνάδελφοι, νὰ προσθέσω καὶ ἐγώ τινας λέξεις εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην ἀλλὰ παραλείπω τοῦτο, διότι τὰ γεγονότα εἶναι τοσοῦτον εὔγλωττα, τοσοῦτον πειστικά, τοσοῦτον προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ὥστε φοβοῦμαι, ὅτι ἐγώ, ἀφηγούμενος ἀτέχνως καὶ ἄλλα, ἴσως ἤθελον ἐλαττώσει τὴν ἐξ ἐκείνων ἐντύπωσιν. Ἀλλ' ἐπαναλέγω, κύριοι, ὅτι δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἄξιον τῆς σοβαρότητος τῆς Αἰθούσης ταύτης, ἐὰν ἀπηρχόμεθα ἐντεῦθεν μετὰ τῶν πίλων ἀνὰ χεῖρας εἰς τὰς οἰκίας ἡμῶν, ἵνα δειπνήσωμεν, χωρὶς νὰ λεχθῇ ἡ ἐλαχίστη ἔστω ἀλλ' ἐπίσημος διαμαρτυρία δι' ὅσα ἠκούσαμεν, δι' ὅσα ἤκουσεν ὅλος ὁ κόσμος. Ἤθελον νομίσει, ὅτι, μετὰ τοιαύτην συνεδρίασιν, ἐὰν δὲν προβῶμεν εἰς ἀπόφασίν τινα, τοῦτο οὐδὲ ὀρθόν, οὐδὲ συνετὸν ἤθελεν εἶσθαι.

Εἶπον, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι δὲν αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν, ἵνα παρατείνω ἐπὶ μακρὸν τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ δὲν θέλω καθεσθῇ ἐπὶ τῆς θέσεώς μου ταύτης, πρὶν ἢ ἀναγνώσω πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν κείμενόν τι ἐπισημότατον, ὅπερ εἶναι φωνὴ ἐξερχομένη ἐκ τοῦ τάφου Ἄγγλου, μεγάλου τέκνου τῆς Ἀγγλίας. Ὅσα λοιπὸν θέλω ἀναγνώσει ἐγράφησαν πρὸ 40 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν.

Δὲν θέλω ἀναγνώσει, Κύριοι Πληρεξούσιοι, τὸ κείμενον τοῦτο ἁπλῶς καὶ μόνον ἵνα ἀκουσθῇ παρ' ἡμῶν καὶ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν. Θέλω ἀναγνώσει τὸ κείμενον τοῦτο, ἵνα ἀκουσθῇ οὐχὶ τοσοῦτον ὑπὸ τῆς φιλέλληνος Ἀγγλίας, ἀλλ' ἵνα ἀκουσθῇ ὑπ' ἄλλων Κρατῶν Συμμάχων, ἵνα ἐνθυμηθῶσι τί ἔλεγε περὶ τῆς Τουρκίας ὁ μέγας Γλάδστων ὅταν τὸ 1876 ἐγένοντο αἱ σφαγαὶ τῆς Βουλγαρίας :

(Ἀναγινώσκει) : Ἀλλ' ἐπανέρχομαι καὶ λέγω εἰς ὅ,τι ἦτο τὸ Ὠμέγα καὶ τὸ Ἄλφα τοῦ μεγάλου τούτου καὶ θλιβερωτάτου συμβάντος. «Ἀρχαῖος ὑπηρέτης τοῦ Στέμματος καὶ τοῦ Κράτους » ἐγὼ παρακαλῶ τοὺς συμπολίτας μου, ἐξ ὧν πλέον ἢ ὅσον » ἴσως ἐκ παντὸς ἄλλου λαοῦ τῆς Εὐρώπης ἤρτηται, νὰ ἀπαιτήσωσι » καὶ ἐπιμένωσιν, ὅπως ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις, ἡ πρὸς μίαν διεύ» θυνσιν ἐργασθεῖσα, ἐργασθῇ πρὸς ἑτέραν καὶ ἐφαρμόσῃ πᾶσαν » τὴν δύναμιν αὐτῆς ὅπως μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν » συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποσβέσεως τῆς Τουρκικῆς » ἐκτελεστικῆς Ἀρχῆς ἐν Βουλγαρίᾳ. Ἂς ἀποφέρωσι νῦν μεθ' » ἑαυτῶν οἱ Τοῦρκοι τὰς καταχρήσεις αὐτῶν διὰ τοῦ μόνου δυνατοῦ » τρόπου, ἤτοι διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτῶν. Οἱ Ζαπτιέδες, καὶ » οἱ Μουντίραι των, οἱ Μπιμπασῆδες καὶ οἱ Γιουγμπασῆδες οἱ » καϊκάμαι καὶ πασσάδες των, ὡς καὶ πάντες, πάντες συλλήβδην, » δέον, ἐλπίζω νὰ ἀπομακρυνθῶσι τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἠρήμωσαν » καὶ ἐβεβήλωσαν. Ἡ ὁλοσχερὴς αὕτη ἀπαλλαγή, ἡ μακαριωτάτη » αὕτη ἀπελευθέρωσις, εἶναι ἡ μόνη ἐπανόρθωσις, ἣν δυνάμεθα » νὰ ποιήσωμεν εἰς τὴν μνήμην τῶν σωρῶν τῶν πτωμάτων, εἰς τὴν

» ἐξ ἴσου βιασθεῖσαν ἁγνότητα τῆς οἰκοδεσποίνης, τῆς κορασίδος » καὶ τοῦ παιδός.».

Ὅμοια ὄργια μετὰ 50 ἔτη διέπραξαν κατὰ τῶν ἀτυχῶν Ἑλλήνων οἱ Μουσουλμάνοι.

» Εἰς τὸν πολιτισμὸν (ἐξακολουθεῖ ὁ Γλάδστων) ὑβρισθέντα » καὶ αἰσχυνθέντα, εἰς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, ἤ, ἂν θέλετε, τοῦ Ἀλ» λάχ. Εἰς τὸ ἠθικὸν αἴσθημα ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν » ὑπάρχει κακοῦργος ἐν Εὐρωπαϊκῇ φυλακῇ, δὲν ὑπάρχει ἀνθρωποφάγος ἐν ταῖς νήσοις τῆς Μεσημβρινῆς θαλάσσης, οὗ ἡ » ὀργὴ νὰ μὴ ἐγερθῇ καὶ ἀναβράσῃ ἐπὶ τῇ ἀφηγήσει τῶν ὅσων διεπράχθησαν, ἅτινα ὅμως λίαν ἀργὰ ἠρευνήθησαν, ἀλλ' ἅτινα εἰσὶν ἀνεκδιήγητα, ἅτινα κατέλιπον ὄπισθεν αὐτῶν πάντα τὰ αἰσχρὰ » καὶ θηριώδη πάθη, τὰ παραγαγόντα αὐτὰ καὶ τὰ ὁποῖα πάλιν δύνανται νὰ ἀναφανῶσιν ἐν ἑτέρῳ φονικῷ θερισμῷ».

Προεμάντευεν ὁ μέγας τῆς Ἀγγλίας πολίτης τὸν φονικὸν θερισμὸν τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας!

»Ἐν ἑτέρῳ φονικῷ θερισμῷ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, τοῦ βε» βρεγμένου καὶ καπνίζοντος ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἐν τῷ αἰθέρι » ἐκείνῳ τῷ μεμολυσμένῳ ἐκ παντὸς κακουργήματος καὶ πάσης » αἰσχρότητος».

Αὐτά, κύριοι, ἔγραφεν ὁ Γλάδστων περὶ τῶν Τούρκων πρὸ 45 ἐτῶν. Καὶ ἐπίστευσα, ὅτι ἤθελον κατά τι βοηθήσῃ τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν, ἐὰν ὡς κατακλεὶς τῆς συζητήσεως ταύτης κατεχωροῦντο ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως οἱ λόγοι τοῦ ἀειμνήστου αὐτοῦ ἀνδρός.

Ἀλλὰ ἐπιμένω, κύριοι, ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης, χωρὶς νὰ προβῶμεν εἰς ἔντονον καὶ εὔγλωττον καὶ γιγαντιαίαν διαμαρτυρίαν διὰ τὰ κακουργήματα, ἅτινα ἠκούσαμεν ἐπὶ δύο ἤδη συνεδρίας, διαμαρτυρίαν πρὸς τὴν χριστιανωσύνην καὶ τὸν πολιτισμόν.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἡ Γ΄ ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις μετὰ φρίκης ἀκούσασα τὴν καὶ ἐνώπιον αὐτῆς μεμαρτυρημένην καὶ ἔγκυρον ἐξιστόρησιν τῶν ἀγρίων σφαγῶν καὶ τῆς κατόπιν διαγεγραμμένου σχεδίου ἐπιδιωχθείσης συστηματικῆς ὁλοσχεροῦς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐν Θράκῃ, Πόντῳ καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, λαμβάνουσα δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ ἐξοντωτικὸν ἔργον συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴν ἀνακωχὴν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης ἐπὶ τῶν ὑπολειφθέντων ἀδελφῶν ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν ἐθνικιστικῶν ὀργανώσεων τοῦ Μουσταφᾶ Κεμὰλ κατεχομέναις εἰσέτι Ἑλληνικαῖς χώραις,

Ψηφίζει

Καταγγέλλει ἐπισήμως ἐνώπιον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰς ἀνηκούστους ταύτας φρικαλεότητας καὶ διαδηλοῖ διὰ τοῦ ἐντονωτέρου τρόπου ὅτι ἡ ἐθνικὴ συνείδησις δὲν δύναται πλέον ν' ἀνεχθῇ ὅπως παραμένωσι τοῦ λοιποῦ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν ζυγὸν, ἀφοῦ οἱ ὁπωσδήποτε κυβερνῶντες ἐν Τουρκίᾳ κατεδείχθησαν ἀνίκανοι νὰ διοικῶσιν ἑτερογενεῖς καὶ ἑτεροθρήσκους πληθυσμοὺς καὶ διὰ τῶν ἀπανθρώπων αὐτῶν μεθόδων ἀτιμάζουσι τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμόν.
